

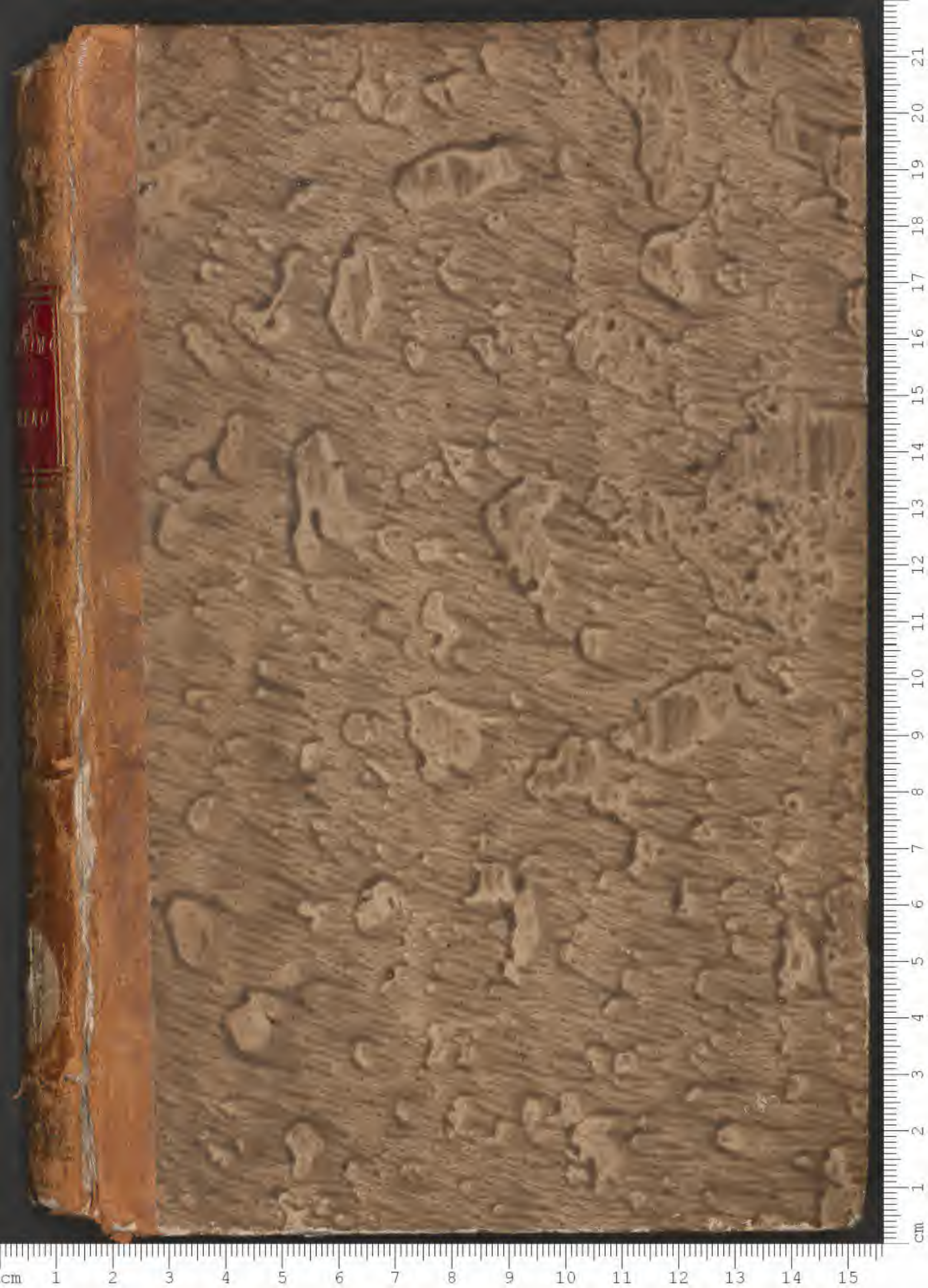
YNONIMO

CICERO

810

¹⁵₅ E. 810.

~~Suberhet~~ 37111 Synonymen 2. Ciceron (Linnæi Vetrine)
GKW. 703 2

- 2 Ovid: Nasonis: 2i Nace
- 3 Epistole Horatii (1498)
- 4 Pandora Ciceronis
- 5 Rector de Grammatica (per Augustin P. 1600)
- 6 Anecdota de Virgilio, nec commentaria

1 - Dannon: omis - P. 3711. GKW. 703

2 - - 900

3 - - 899

4 - - 994

5 - Dannon omis, GKW. 182

6 - - - Col. 6122.

Buccolica virgilij cū
commento familiari.

cm 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21

THE VOLUME OF THE
JOURNAL OF THE

cm 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16

Tytire tu patule recubans sub tegmine fagi
Siluestrem tenui musam meditaris auena.
Nos patrie fines et dulcia linquimus arua
Nos patriā fugim⁹: tu tytire lentus in vmbra

Formosam resonare doces amaryllida siluas.

¶ Construe sic. O tytire. i. o virgili. tu recubans id est iacens quietus sub tegmine. i. sub vmbra fagi. i. illius arboris frondose. patule. i. late/ spaciose. meditaris. i. cantas musam/ siluestre. i. carmē rusticū auena tenui. i. culmovē stipula dulci: agili. Nos. i. mantuant linquimus. i. dimittimus nō sponre nostra fines. i. methodū/ terminos patrie. i. mantue civitatis nre. et linquimus inq̃ arua dulcia. i. campos amenos delectabiles. Nos. i. mantuant fugimus. i. relinquimus patriā. i. mantua. 7 o tytire. i. virgili tu lentus. i. quietus ocio sus in vmbra. doces. i. facis siluas. i. nemora resonare. i. cantare amaryllida formosam. i. carmē tuū de amaryllide. i. de amica tua compositū. ¶ Sicut dicit serulus sup eneid. In exponendis autoribus de noīe vita 7 morib⁹ actoris: de qualitate sermonis et de intentione vel fine ppter quē scribitur solet queri. vbi dicit serulus q̃ virgilius fuit etiā filius virgilij natus in mantua ciuitate venetie verecūdisimus poeta vno tñ victo laborabat: q̃ lubric⁹ valde fuit 7 impatiens libidinis: sic q̃ quidā vocauerūt eum balistam: q̃ balista non pōt cōtinere impetū. Ideo sup eius tumulū scriptū in fuit. Monte sub hoc lapidum tegit balista sepultus. Catholicon dicit q̃ dicit⁹ est virgilius a matre sua virgilia: q̃ ip̃a pregnans vidit in sōnis virgam ascendentem ex utero suo ad celū scz filiū suū astrologū 7 philosophū magnū futurum. Alia eius fuit studiosa. Studuit ei neapoli/ cremone/ mediolani. Et cū eēt. xxvij. annorū scripsit buccolica spacio trium annorū sicut dicit⁹ in fine quarti georgicorū. Carmina que lusi pastorū audaxq̃ iuuenta. Tytire tu patule recubans sub tegmine fagi. Fecit vero georgica in octo annis: et eneidē in. xij. annis. Et correxit buccolica et georgica. buccolica quidem ad preces et cōtēplationē polliontis. Sed georgica ad preces mecenatis presidis. morte vero preuentus dimisit eneidē incorrectā: quā ideo iussit post vitā suā cremari. Contra quē exclamat augustus cesar. Ergo ne supremis potuit vox improba verbis Tā birū mandare nephas. ergo ibit in ignes. Magnaq̃ doctiloqui moriet⁹ musa maronis. Ideo augustus cesar condolens tantū opus extingui prohibuit ip̃m cremari et dedit ip̃m corrigendum duobus magnis philosophis scz tucce et varroni: sub tali lege q̃ supflua demerent 7 nihil adderent. Idō i eneide reperiuntur versus truncati et incōpleti. Reperiunt⁹ etiā versus deira ei qui non sunt scripti in corpore libri sicut ibi. Ille ergo qui quōdā gracili modulatus auena. 12. vsq̃ arma virūq̃ cano. Si autē in buccolicis reperiantur aliqui versus incompleti sicut ibi. incipe menallos. hoc non est ppter in correctionem sed ex pigritia scriptorum quos piget sepe scribere et ostendere versum interscalarē vt dicit⁹ suo loco. ¶ Ex istis pōt recolligi etas virgilij scilz q̃ vixit quinquaginta annis. habebat enim. xxvij. annos quando composuit buccolica q̃ fecit in tribus annis 7 georgica in octo. et eneidē in duodecē et hoc est verū si illos scripserit sine pausatione. Tā virgili⁹ in eneidē vsus ē illo grādiloquo 7 metro herolico qd tenet vera et ficta 7 humana 7 diuina.

In georgicis vero usus est sermone mediocri. Sed in buccolicis usus est
humili fm materiā humilē de qua loquit. ¶ Unde ipse dicit in buccoli-
cis. Si canimus silvas sunt silue cōsule dignae. id est fm altitudinē materie
debet eē silus altior. Buccolica aut carmina dicuntur a bus qd est bos et ius
custos. qz sūt carmina facta de pastoribus boi vel aliorū pecorū q p boues i
telligūtur. Et sunt i libro buccolicorū decē egloge. Dicit aut egloga ab egle
quod est capra et logos sermo: quasi caprinus sermo. qz loquitur de paruis
et vilibus rebus. et sic patet qualitas metri. Intentio autē virgilij scribēis
buccolica fuit sub iocundis verbis et in psona rusticorum pastorū laudare
augustū cesarē pro beneficijs sibi ab eo collatis. laudare etiā protectores su-
os pollionē et mecenatem: in quo relucet magnū ingenij virgilij scz cōpres-
pendere magnā rem in parua videlicet imperatores/ senatores et alios pre-
sides in psona pastorū. sicut in georgicis designauit apes sub noibz regum
vel ducū qñ dicit in quarto. Magnanimosqz duces. Dicit ergo in principio
buccolicorū absqz prophētia. Tytre tu patule. rē. vbi introducit duos pasto-
res scz tytirū et melibēū. per tytirū intelligit ipse virgilius. r p melibēū in-
telligitur quidā seruus vicaneus vel vicinus mantuanus noīe corneli⁹ gil-
lus. Abi est notandū qz vigente bello ciuili inter augustū cesarem et antio-
nium. augustus fuit victor et obtinuit cremonam quā dimisit suis milib⁹
pro stipendijs suis. Sed qz terra cremonensis non sufficebat eis: ideo dedit
eis augustus mantuā quare mantuani expulsi sunt a suis possessionibus et
dictū est eis verbū durū: veteres migrate coloni: r habet in sequētib⁹. Ma-
tua ve misere nīmū vicina cremone. Sed virgilius hoc videns venit romā
vbi usus patrocinto pollionis et mecenatis impetrauit ab iperatore agros
scz quos milites sibi abstulerant: quod videns gallus cornelius quasi inui-
dens felicitati virgilij qui solus recuperauerat agros a se demptos dicit ei
Tytre. i. virgili tu es multū felix quia tu quietus sub vmbra vel tegmine fa-
gi arboris frondose: cantas carmina leia auena tenui scz modici silui. Et loq-
tur more pastorum qui faciūt fistulas suas de culmo vel stipula auene. Et
notanda est differentia inter patens et patulū: qz patulū est qd naturaliter
piz vel aperit sicut nares. sed patens est illud qd aliquā aperit r aliquā claudit
vt ostiū vel oculi. Fagus autē est naturaliter patens larga arbor. qz nō aut
tempore fructus fagi comedebant īdō dī fagus a fagin quod est comedere.
¶ Nos patriam fugimus. i. nos mantuani patriā relinquimus et nō relinq-
mus spōte nra īmo quod plus est fugim⁹ patriā nostrā coacti fugere. r nos
etiā tristes linquimus arua nra: sed tu doces siluas resonare amaryllida id
est amicam tuam. qz facis carmīa iocosa de pollione et de cesare quos amas
et illa carmina resonant p siluas. i. per maiores et antiquos viros. Et loquit
more rustico quo pastores cantant in siluis.

O melibee deus nobis hec oia fecit.

Ty.

Itaqz erit ille mihi semper deus: illius aram

Sepe tener nostris ab ouilibz imbuet agnus.

Ille meas errare boues (vt cernis) et ipsum

Ludere que vellem calamo permisit agresti.

¶ Construe sic. O melibee o pastor deus. i. cesar augustus fecit id ē dedit hec

ocia. i. ista bona vel quietem. Namque ille. i. cesar erit mihi id est virgilio sp deus
id est in vita et post mortem suam agnus. i. ouis: tener. i. iuuentis ab ouilibus no
stris. i. a pecoribus nostris imbuet. i. sacrificabit aram. i. super altare illius scilicet augu
sti cesaris. Ille. i. cesar promissit boues meas. i. vaccas errare. i. per campos esse ut
cernis. i. ut vides. et promissit ipsum. i. me virgilium ludere calamo agresti. i. fistula
rustica quam vellem. i. quamcumque carmina vellem ludere. ¶ Melibee. respondet tytirus
. i. virgilius ad melibeum dicens quod deus scilicet cesar dedit sibi illa ocia. i. facultatem ut
uendi ex propriis agris sine graui labore. Namque erit ille. i. cesar erit mihi deus
in vita sua et post mortem. Nam alij imperatores reputabantur inter deos post
mortem. scilicet augustus cesar in vita sua meruit deitatem et habere templum sicut deus. ¶ Il
lus aram. id est. quod dum vixero faciam sacrificium supra altare suum et irrigabo aram su
am de sanguine agni. ¶ Ille meas errare boues. i. cesar dedit mihi agros
et libertatem euntandi carmina rustica metri quocumque vellem ludere non per mi
nas sue per coactionem sicut etiam ipse virgilius dicit in georgicis. Carmina
que lusi. etc.

Non equidem inuideo: miroz magis vndiqz totis Abc.

Vsqz adeo turbatur agris: en ipse capellas

Protinus eger ago: hanc etiam vix tytire duco.

Hic inter densas corylos modo namqz gemellos

Spem gregis ab silice in nuda connixa relinquit.

Sepe malum hoc nobis (si mens non leua fuisset)

De celo tactas memini predicere quercus.

Sed tamen iste deus qui sit da tytire nobis.

¶ Construe sic. Equidem. i. certe non inuideo. i. non habeo inuidiam mi
ror magis. i. admiro quod turbatur. i. quod nos mantuanum turbatur vndique. i. ex om
ni parte totis agris. i. in agris nostris usque adeo. i. tantum vel multum. en. i. ecce
ipse. i. ego melibeus eger. i. non sanus ago. i. duco protinus. i. longe a finibus
capellas id est capras. o tytire vix. i. cum difficultate duco id est conduco hanc
scilicet capram. hec capra scilicet connixa est. i. peperit hic. i. in isto loco inter corylos. i.
illas arbores densas. i. spissas gemellos. i. duos filios existentes supple spem
gregis. i. spem future generationis: et ipsa inquam relinquit ab interiectione admi
ra tis illos gemellos in silice nuda. i. supra lapidem durum memini quercus. i. illas
arbores tactas. i. fulminatas de celo. i. desuper predicere. i. significare hoc ma
lum. i. nos perdituros agros sepe. i. multotiens nobis mantuanis si mens. i. co
gitatio non fuisset leua. i. bene considerasset. Sensus est: nos perdere agros res
manifesta scilicet quercus predicabat. sed nos mentis imprudentia capiti intelli
gere nequimus. Scilicet tytire. i. virgili da. i. dic nobis quis est iste deus qui dat ti
bi ista ocia. ¶ Non equidem. Loquitur iterum melibeus sed ne videatur loqui ex in
uidia dicit se non inuidere sed mirari de felicitate virgilii quod alij mantuanum pa
tiuntur omnes miseriae quod turbantur in agris ipsorum usque adeo. i. multum. Et est
turbatur verbum impersonale quod indistincte se habet ad omnem personam. in quo vult
melibeus latenter redarguere augustum cesarem non designando illum qui tur
bat. vult etiam ostendere quod omnes mantuanum fuerunt turbati sine aliqua discretio

neret etiam sine culpa: quia non fuerunt expulsi propter sua demerita: sed propter
viciuitatem ad cremonam ut dictum est. Et non debet turbamur quia verbum pionale
designaret paucos et non omnes. ¶ En ipse capellas. Hic melibeus monstrat eui
denter suas turbationes dicens quod ipse eger corpore et animo vix ducit secum duas
capras. id est matrem et uxorem et causa laboris est quia capra sua. id est uxor de nouo conmixta
est. id est enixa vel peperit gemellos. id est duos filios qui sunt spes futuri gregis et
future generationis. Et augmentatio laboris est: quia non peperit in lecto molli. sed
supra silicem vel lapidem durum et sine vestimentis vel straminibus ad inuoluendum
gemellos. ¶ Sepe malum hoc nobis. Hic melibeus dicit quod si ipse fuisset sapiens
et considerasset signa et auguria ipse potuisset precauere istam turbationem quia anno
precedenti quercus que sunt arbores glandifere et pertinentes esui fuerunt ta-
cte de celo. id est leuiter fulminate. Quercus sunt arbores in tutela iouis et sibi con-
secrate ideo non permittit eas dure fulminari et quando arbor iouis fuit tacta et tur-
bata signum erat quod matruant qui erant in tutela augusti turbarentur. Sed in iste deus
O tytirus da. id est dic mihi quis est ille deus qui dedit tibi oia et ludere quam velles.
Ubi notandum est quod dare significat tria. id est dicere: contribuere: et concedere. Iuxta
illos versus. Dico primum concedo si quis deo. Leta videantur super textum de allego-
ria autem quam aliqui volunt in his versibus predictis quia dicunt carmina cantata
a virgilio de vire romana vide Seruum et alios expositores.

Urbem quam dicunt romam melibee putauit.

Ly.

Stultus ego huic nostre similem quo sepe solemus

pastores ouium teneros depellere fetus.

Sic canimus catulos similes: sic matribus hedos

Noxam. sic paruis componere magna solebam.

Uerum hec tantum alias inter caput extulit vrbes

Quantum lenta solent inter viburna cupressi.

¶ Construe sic. Ego tytirus stultus. id est imprudens o melibee putauit. id est credidi
urbem. id est ciuitatem quam scilicet vrbem dicunt. id est vocant romam esse supple similem. id est equa-
lem huic nostre. id est mantue quo. id est ad quam nos pastores ouium. id est caprarum sepe so-
lemus. id est consueuimus depellere. id est a lacte remouere seu enutrire fetus tene-
ros. id est agnos nouiter natos. Sic. id est eodem modo cognoueram romam esse similem
mantue sicut noxam. id est noueram catulos. id est paruos canes esse similes canibus
magnis et sicut noxam inquit hedos. id est hircos teneros esse similes matribus suis
Sic solebam componere. id est comparare magna. id est res magnas paruis. id est rebus mi-
nims verum. id est certe hec scilicet roma tantum extulit caput. id est est maior inter alias ur-
bes. id est ceteras ciuitates quam cupressi. id est ille arbores magne solent se extolle-
re supple inter viburna lenta. id est inter illas arbores paruas seu curuas. ¶ Ur-
bem quam dicunt romam. etc. Tytirus respondet more rustico per longas am-
bages quis fuit ille deus. et quia nullus homo potest esse sine loco: ideo describit
locum in quo est augustus. id est romam et facit topographiam sicut si aliquis descri-
beret parisiensem ad ostendendum quis sit rex: dicit ergo O melibee ego stultus et
ignarus pastor quam audiebam loqui de roma putabam quod esset quedam paup-
er ciuitas sicut mantua nostra in qua nos pastores ouium depascimus agnos. Sed
talis est distantia inter romam et mantuam qualis est inter magnos canes et paruos

scz catulos: vel inter hedos et capras. quia roma excedit alias vires sicut eu
piessus viburna. i. frutices. Lupiessus em est arbor alta et viburnum est par
uum arbutum. Me.

Et que tanta fuit romā tibi causa videndi?

¶ Construe. que causa id est que occasio tanta id ē tā magna fuit tibi tytiro
videndi id est eundi romam id est illam urbem. ¶ Et que tanta. Querit ite
rum melibeu que fuit causa finalis quare tytirus venit romam quia ma
gna causa requiritur ad magnū effectum.

Libertas. que sera tamen respexit inertem

Ly.

Candidior postq̃ rudenti barba cadebat:

Respexit tamen: et longo post tempore venit

Postq̃ nos amaryllis habet galathea reliquit.

Māq̃ fatebor enim: dum me galathea tenebat

Nec spes libertatis erat: nec cura peculi.

Quāuis multa meis exiret victima sepiis.

Pinguis et ingrate premeretur caseus vrbī.

Nō unq̃ grauis ere domū mihi dextra redibat.

¶ Construe. libertas candidior. i. pura fuit causa quare egoveni romā que li
bertas sera. i. tarda tñ respexit. i. respexit me inertē. i. pigrū postq̃ barba mea
cadebat id est cedebat rudenti. i. radenti tñ libertas respexit me et venit id
est aduenit mihi longo tempore. i. per longum tempus post. i. postea et postq̃
amaryllis. i. roma habet id est possidet nos id est me tytirus galathea. i. mā
tua reliquit id ē dimisit me fatebor enī. i. dicam veritatē dū galathea. i. man
tua tenebat id est possidebat me tytirus spes. i. fiducia libertatis habēde nō
erat mihi nec cura. i. sollicitudo peculi. i. gregis erat mihi q̃uis multa victi
ma id est multa sacrificia exiret id est procederent ex meis sepiis. i. ex meis
ouilibus: et q̃uis pinguis caseus premeretur id est fieret vrbī ingrate id ē
ad manuum ingratam. Nō unq̃. i. nunq̃ dextra scz manus redibat id est re
uertebatur domū meā grauis id ē plena ere id ē argento. ¶ Libertas. respō
det tytirus q̃ libertas fuit causa quare venit romā. s. vt eēt liber. vnde seru⁹
vult libertatē vt careat seruitute: sed nobilis vel ingenuus vult libertatem
vt viuat fm suū arbitriū. Non erat aut alibi libertas sicut rome. Que sera
tamē. Hic tytirus increpat seipsum quia prius non venerat romā vt esset li
ber. fuit enī piger querendo libertatem q̃uis finaliter ipsam habuerit. Can
didior. Hic more rustico designat tempus a quo fuit liber scilicet ab illo tēpo
re quo habuit amicā amaryllidam vel ab illo tēpore quo rasa fuit barba sua
sic enī cōputabāt rustici tēpora. s. āno quo fuerūt cōiugati qz nesciūt aliē disti
guere tēpora. Et notandū est q̃ candidior nō est adiectiuū de barba: quia tūc
virgilius nōdū hēbat barbā candidā vel canā cū ipse eēt. xxviij. annorū q̃
fecit hunc librum. Sed candidior est adiectiuū de libertas et est sensus liber
tas candidior respexit eū ab illo tpe quo barba sua rōdebatur: vel qz postea
dicti fortunare senex: ideo pōt dici q̃ est mutatio p̃sone et q̃ virgilius loquit

tur in persona cuiusdam veteris. ¶ Postq̄. rē. Per amaryllidam intelligit
romā. et p galathēā intelligit mantuā. et dicit q̄ libertas sibi venit q̄n dimisit
mantuā ei venit romā. ¶ Itaq̄ fatebor em. Hic sup̄fuit illa cōiunctio em cā
metri complendi. et dicit tytirus q̄ q̄dū mansisset mātue nūq̄ fuisset diues
aut liber. Abi notatur q̄ nō est p̄motio nisi in bonis vrbibus q̄ miseri sunt
castra sequētes. Et dicit peculi p apocopā. i. peculi q̄d significat diuitias. v̄
em a pecudibus q̄ tote diuitie antiquorū erāt in pecudib⁹ et armēis. Quā
tis. loquit̄ more rusticorū qui ex laboribus suis sibi sufficiūt et administrāt
alimenta et tñ cūtes vrbū sepe deridēt eos et faciūt eos expēdere suas pecu
nias in ludis et tabernis: exactionibus: ipositionib⁹: gabellis. rē. sic q̄ q̄n re
deūt ad domos suas vix reponāt lucrū de caseis v̄ alijs alimētis q̄ vēdiderūt.

Admirabar quid mesta deos amarylli vocares.

Abē.

Cui pendere sua patereris in arboze poma.

Tytirus hinc aberat: ipse te tytire pinus:

Ipsi te fontes: ipsa hec arbusta vocabant.

¶ Construe. O amarylli. i. o roma mirabar. i. admirabar quid id est quare in
mesta. i. tristis vocares. i. vocabas deos. i. superos. et mirabar cui. i. in cuius
honorē patereris. i. seruares poma id ē officia vel dignitatē pendere id ē esse
in sua arboze. i. in vrbē principali scz q̄ rome pendebāt officia. tytirus. i. vir
gili⁹ aberat. i. absens erat hinc. i. a roma et o tytire. i. o virgili ip̄e pinus id ē
ille arbores vocabant id est appellabant te virgilium et ip̄i fontes vocabant
inq̄ te et ipsa arbusta. i. alte arbores vocabant inq̄ te virgiliū. ¶ Mirabar.
Hic melibeus loquit̄ ad vrbē romā sub noīe amaryllidis quā tytirus ama
bat dicens q̄ ipse mirabat̄ quare amaryllidis tristis vocabat deos. i. roma
orabat vt ad eam veniret virgilius. mirabatur etiam cui ipsa amaryllis ser
uabat pulchra poma i sua arboze scz pulchra officia seruabantur rome et pul
chre dignitates p virgilio qui erat absens. ¶ Ip̄e te tytire. Hūc scio ovirgi
li q̄ alte pinus et alte arbores. i. vrbē romana et cesar et sacri fontes. i. sapien
tes senatores q̄ sunt pleni sapientia et arbusta. i. populus romanus vel parui
seculares expectabant te.

Quid facerē? neq̄ seruitio me exire licebat

Tyti.

Nec tam presentes alibi cognoscere diuos.

Hic illum vidi iuuenem melibee quotannis

Bissenos cui nostra dies altaria fumant.

Hic mihi responsum primus dedit: ille petenti

Pascite vt ante boues pueri: summittite tauros.

¶ Construe sic. quid facerē mantue supple: neq̄ licebat. i. non potuissem. exi
re. i. liberare me virgilis. seruitio. i. a seruitute nec licebat inq̄ cognoscere. i.
inuenire alibi. i. in alijs ciuitatibus a roma diuos. i. dominos. tā presentes

id est tam propicios et o melibee vidi. i. cognoui illuz iuuenem. i. octavianu
augustu et vidi in q̄ quotannis. i. singulis annis augustu cui scilz augusto n̄ a
altaria fumant id ē sacrificant bisseuos dies. i. p̄ duodecim dies in anno h̄c
id est augustus dedit id ē tribuit primus id ē in p̄ma mea petitione respō sū
id est libertatē et ille. i. augustus dixit supple mihi petenti id est querenti li
bertatem. o pueri id est o pastores pascite id est nutrite boues id est vac cas
ut ante id est sicut fecisti et summittite id est coniungite tauros cum vac cis.
¶ Quid facerem. respondet tytirus. O melibee quid fecissem si non ve niss
sem romam quia manens in manua semper fuisset seruus: nec inuenissey
deos vel dominos tam propicios sicut hic nec amicos adiutores. Hic illum
vocat octavianu augustu iuuenem non puerum: q̄ senatus decreuerat
q̄ nemo vocaret eum puerum ne minueretur laus imperij: quare terre cu
lus rex puer est. dicit ergo hic id est rome vidi quotannis. i. singulis annis
augustu qui est mihi ille deus de quo querebat melibeus. Bisseuos cui. id ē
isti deo ego sacrifico semel in mēse q̄ quolibet mēse faciebāt festum augu
sti. Hic mihi. id est iste fuit qui primo dedit mihi libertatem in prima mea
petitione dicens mihi et alijs pastoribus meis pascite ut ante boues id ē vi
uite libere sicut ante solebatis id est ante tempora bellorum et coniungite tau
ros cum vaccis et equos cum iumentis ad generationem: sicut dixit deus
Genes. i. Crescite et multiplicamini. rē.

Fortunate senex ergo tua rura manebūt? Abc.
Et tibi magna satis: quous lapis omnia nudus
Limosoq; palus obducatur pascua iunco:
Non insueta graues tentabunt pabula fetas.
Nec mala vicini pecoris contagia ledent.
Fortunate senex hic inter flumina nota
Et fontes sacros frigus captabis opacum.
Hinc tibi que semper vicino a limite sepes
Hybleis apibus florem depasta salicti
Sepe leui somnū suadebit inire susurro.
Hinc alta sub rupe canet frondator ad auras.
Nec tamen interea rauce tua cura palumbes:
Nec gemere acria cessabit turtur ab ulmo.

¶ Construe sic. O tytire senex. i. antique fortunate id est bonam fortunam
habens ergo tua rura id est tui agri manebunt et magna pascua supple ma
nebunt satis tibi id est tytiro quous lapis id est mons nudus id est discooper
tusq; pro et palus id est lacus obducatur omnia pascua id est comestitionem
animalium: iunco. i. illa herba limoso id ē paludosa: et pabula id est pascua in

sueta id est non consueta non tentabunt fetas graues id est non nutriunt ca-
pellas grauidas. Nec contagia mala id est male infectiones vicini pecoris
id est gregis ledent id est interficient fetas supple. O fortunate senex captas
bis id est frequenter capies hic id est in isto loco inter flumina id est fluuie-
os nota id est caros et fontes sacros id est aquas dedicatas nymphis frigus
opacum id est umbram delectabilem. hinc id est ex alia parte sepes id est clau-
sura que est a limite id est termino vicino id est propinquo tibi semper fiet
supple depasta id est comesta florem salicis id est salicis apibus id est ab illis
animalibus hibernis id est sic dictis et sepes suadebit id est incitabit te ire id
est accipere somnium id est quietem susurro leui id est murmure tenui. et fron-
dator canet id est cantabit sub rupe alta id est de scopulo magno ad auras id
est ad ventos. Nec palumbes id est turtures rauce cessabunt tua cura gema-
re: nec turtur id est illa avis cessabit gemere id est cantare ab ulmo id est ab
illa arbore. ¶ Fortunate senex. Vocat tytirim id est virgillum senem non ratione
etatis sed ratione fortune: quia habebat bonam et pinguem fortunam sicut
solent huiusmodi senes vel sensati homines. dicit ergo. O tytire tu es felix quia agri
tui manebunt et pascua lata circumdant moribus sacris ex una parte et aqua
paludosa ex alia et oues tue pregnant: et fere tue non habebunt pascua
insolita imo sicut in mantua similia nec ledentur ex contagio vicini pecoris
¶ Fortunate senex. Hic iterum melibeus narrat felicitatem tytiri quantum ad
seipsum dicens. O tytire pecora tua sunt fortunata ut diximus: tu es etiam fe-
lix inter ista flumina iuncta et fontes sacros quia in fontibus sunt nymphae
sacre. hic enim in estate capies frigus opacum id est umbram delectabilem et ha-
bes ex uno latere sepem et salicem ubi apes pascuntur ex quarum susurro vel
tenui murmure dormies. Et hic est synodoches sepes depasta florem salicis.
Abi notandum quod hic sepes est serpens. sed hec sepes est dumus vel clausu-
ra. Salicetum autem est species salicis vel locus in quo crescunt salices quod
alto nomine dicitur salicetum. et dicitur salix a saltando quia cito de terra saltat crescendo
¶ Hinc alta sub rupe: dicit ex alia parte audies cantare philomenam et pa-
lumbes et turtures quarum cantus est ut gemitus. Et est frondator equiuocus
quia significat illum qui in estate facit manipulos ex frondibus arborum ad nu-
triendum animalia in hyeme vel significat illum qui remouet folia de vitibus ut
vite maturent a sole. et etiam significat auiculam que cantat inter frondes
et vix videtur quando cantat. ¶ Almus autem est arbor quam italici supponunt
vitibus suis. ¶ Palumbes est avis dicta quasi parcens lumbis quia non colit
nisi semel in anno vel bis. Sed alij columbi dicuntur quasi colentes lumbos:
quia quolibet mense coeunt et est palumbes agrestis iuxta illud. Tecta co-
lumba subit sua rura palumbes habet. Sed virgilius dicit palumbes est nomen
græcum quod latini mutant in us. et est avis cantans rauce sicut homo tussiens.

Ante leues ergo pascentur in equore cerui

Ly.

Et freta destituent nudos in litore pisces.

Ante pererratis ambozum finibus exul:

Aut ararum parthus bibet aut germania tigrim:

Quo nostro illius labatur pectore vultus.

¶ Construe. cerul. i. illa aialta leues id est veloces pascuntur id est nutrunt
in cithere id est aere et freta. i. maria desituent id est relinquēt pisces nudos
id est sine aqua in litore. i. in ripa maris. aut ego ero erul. i. electus a patria
mea et hoc dicto finibus id est regionibus amborum scz parthorum et gera
manorum pererratis id est circūdati aut parthus id est ille populus bibit
ararim id est illum fluiū: aut germania id est ille populus bibit nigri id est
illū fluiū q̄. i. ante q̄ vultus id est memoria illius id est cesaris. labatur. i.
recedat a nostro pectore id est a nostro corde. ¶ Ante leues ergo. Respōdet
tyrus q̄ consideratis istis felicitatibus ip̄e nūq̄ desinet amare illum deus
nec posset facere contrariū sicut impossibile est mutare rerum ordinem scilz
ceruū volare: pisces ambulare: et fluiū orientis trāsserri in fluiū occiden
tis cum sua totali regione.

At nos hinc aī sitientes ibimus affros.

Abc.

Pars scythiam: et rapidum crete veniemus oaxē.

Et penitus toto diuisos orbe britannos

Enunq̄ patrios longo post tempore fines:

Pauperis et tuguri congestum cespite culmen

Post aliquot mea regna videns mirabor aristas.

Impius hec tam culta noualia miles habebit

Barbarus has segetes: en quo discordia ciues

Perduxit miseros: en quis conseruimus agros?

Inserere nunc melibee piros: pone ordine vites

Ite mee quondam felix pecus: ite capelle.

Non ego vos posthac viridi proiectus in antro

Dumosa de rupe procul pendere videbo.

Carmina nulla canam: nec me pascente capelle

Florentem cithysum et salices carpetis amaras.

¶ Construe. At id est sed o tyrire supple. nos alij scz mantuant hinc. i. a re
gione nra ibimus affros sitientes id ē ad affricam scz libiam vbi est regio ca
lidissima. et pars nostrū supple ibit scythiam. i. ad illā regionē. et veniemus
id ē ibimus oaxem. i. ad illū fluiū rapidū id est velociter fluentē: crete. i. illi
us parte. et veniemus britannos id est ad anglicos diuisos id est separatos
penitus id est omnino toto orbe. i. ab omni ciuitate. enunq̄ id est nūquā
quando veniemus ad fines patrios. i. ad patriam nostram longo tempore. i.
per magnū tempus post. i. post q̄ recesserimus. et enunq̄. i. nunquā
do ego melibee videbo culmē. i. stipulā tugurij pauperis. i. domus pastoralis
congestū. i. spoliū cespit. i. gleba terre. et ego melibee vidēs post aliquot
aristas id ē post multa tempora mea regna id est meas possessiones mirabor

Id est admirabor et miles implus id est malus habebit id est possidebit hec
noualia. i. noua rura tã culta. i. tã bñ laborata. et barbarus miles. i. extraneus
habebit supple has segetes. en quo. i. ad quã miseriam discordia. i. hic pduxit
id est miserit ciues miseros. i. mantuanos exules. en quis. i. quibus consensu
mus. i. plantauimus agros. i. arua. o melibee infere. i. planta nunc puros. i. il
las arbores ordine. i. sñi ordinem et pone. i. dispone vites. i. vineas ordine. o
mee capelle quodã. i. aliqui felix pecus dico supple ite. i. a me abite: et ego me
libeus proleclus id est iacens in anero id est in fouea non videbo vos capras
posthac procul. i. a longe de rupe dumosa. i. ex scopulo spinoso pendere id est
pascere. Et ego nulla carmina canam. i. non cantabo more rustico. et vos ca
pelle non carperis id est non comedetis scythysum. i. illã herbam et non car
petis salices id est illas arbores amaras hoibus supple. ¶ Et nos. Hic melibe
us postq̃ narrauit miseria futuras prenosticat eas dicens. o tytire tu es fe
lix in terra tua: nos aut miserii id est exules extra solũ positi. et est ibi proleus
sis: ibimus vna pars ad orientem et septentrionem: alia ad affricã sitientẽ: scy
thia ad libiam vbi est regio calidissima et quasi inhabitabilis et p̃ triũ scythia est
patria frigidissima in septentrione cuius frigiditatem ponit virgilius in quarto
georgicorum. Oaxes est fluvius illius regionis vel parrie albus qui defluit
p̃ terrã cretosã. Diuitios orbe britanos. q̃ nō sũt nisi septẽ climata. et inter il
la britanni non sunt inclusi et enumerati. britones autẽ vocat anglicos q̃ ve
nerũt de saxonibus: et expulerũt britones de illa britannia maiore que est ma
gna insula inter septentrionẽ et occidentẽ separata a gallia et ab oĩ alia patria
Enunq̃ vna dictio est. en interrogat vnq̃. i. aliqui enũq̃ id est nũq̃d aliqui ven
emus et p̃ modũ dolentis plangit melibeus dicens heu nũq̃ videbo in eter
nũ patriam meã et parvũ tuguriũ meũ cõpositũ ex cespite et coopertum cul
mis: et dicit tuguriũ p̃ tuguriũ sicut prius dixit peculũ p̃ peculũ. Cespes est gle
ba terre herbosa ex qua rustici faciũt muros domorum suarũ eas superade
dendo in modũ lapidis. Culmus est calamus novus crescens et capitur p̃
stipula que crescit sicut calami crescũt et inde dñ culmen tectũ vel festum do
mus: et culmen hic capis p̃ domo sicut pars pro toto. ¶ Post aliquot. id
est nũq̃ erit mihi licitũ post aliquas miseria videre regna mea. i. possessio
nes meas et agros meos quos regebam. Et p̃ aristas intelligit etates: et per
etates annos p̃ methathesim. Implus hec. vocat augustũ militem et latenter
increpat eũ: q̃ abstulit a mantuanis agros suos sine mĩa vel q̃ victor gessit
bellũ ciuile cõtra anthoniũ. et vocat noualia agros q̃ renouant̃ noua segete
quolibet anno. Sed p̃prie noualia sunt siue noue crescentes postq̃ abscisa
sũt nemora. plangit ergo melibeus se seminasse et plantasse pro alijs extraneis
et barbaris. ¶ En quo discordia ciues. hic exclamat cõtra ciuitates discor
des dicens q̃ discordia est causa totius miserie q̃ omne regnũ in se diuisum
desolabit̃. ¶ Infere nũc melibee. Hic facit apostropham loquendo ad
seipm yrontice et p̃ modũ displicentis hortans seipm ad plantandũ arbores
et ad seminandũ segetes quasi diceret q̃ frustra laboraret. ¶ Hic mee. hic do
le iter recedit a suis possessionib⁹ dicens ad capras suas ite sub alijs dominiũ
q̃ ego ero sepultus in quadã fouea et nũq̃ videbo vos pascendo p̃dẽtes ar
bores et dumos: nec cantabo carmina sicut solent pastores. Et est scythysus
virgultum crescens in scithya ciuitate: et dicunt quedam glose q̃ est heder
a arbores. aliqui etiam dicunt q̃ est caprifoliũ. et vocat salices amaras nō
capris: q̃ eas libenter comedunt: sed hominibus sunt amare.

Hic tamen hac mecum poteris requiescere nocte

Frondes super viridi. sunt nobis dulcia poma:

Castaneae molles: et pressi copia lactis.

Et iam summa procul villarum culmina fumant.

Maioresque cadunt altis de montibus umbræ.

¶ Melibee poteris requiescere. i. manere mecum hac nocte hic. i. in isto loco fronde super viridi. i. super herbam viridem poma. i. illi fructus sunt nobis mitia. i. dulcia et castaneae sunt molles. i. mature. et copia. i. abundantia lactis pressi. i. casei est nobis supple et culmina summa. i. alti camini villarum. i. oppidorum fumant id est fumum emittunt procul. i. a longe et umbræ maiores cadunt. i. duplicantur de altis montibus. i. magnis montibus. **¶** Hic tamen. Tyrtus consolatur melibeum quod tam ad vesperum nascitur ipse invitans ad cenam super herbam viridem et ad fercula rustica. s. ad caseum castaneas et poma. **¶** Et iam summa. Hic virgilius per signum noctis vult ostendere finem illius eglogae adesse sicut dies finis adveniente vespera. et palumbi recedunt in vesperum ad silvas et reliquunt agros qui sunt iuxta mare tirrenum et camini fumant vel culmina domorum quod preparatur cena et nox que est magna umbrarum videtur cadere de montibus altis qui obijciunt soli. Cetera videantur super textum.

¶ Finis prime eglogae

¶ Incipit secunda.

Ormosum pastor corydon ardebat alexim

Delicias domini: nec quid speraret habebat

Tantum inter densas umbræosa cacumina fagos

Assidue veniebat: ibi hec incondita solus

Montibus et silvis studio iactabat inani.

O crudelis alexi nihil mea carmina curas.

Nisi nostri miserere: mori me denique cogis.

Nunc etiam pecudes umbras et frigora captant

Nunc virides etiam occultant spineta lacertos

Testylis et rapido fessis messoribus estu

Allia serpillumque herbas contondit olentes.

At mecum raucis (tua dum vestigia lustras)

Sole sub ardenti resonant arbuta cicadis.

Nonne fuit satius tristes amaryllidis iras

Atque superba pati fastidia? nonne menalcamus

Quamvis ille niger: quamvis tu candidus esses.

De formose puer nimium ne crede colori:

Alba ligustra cadunt: vaccinia nigra leguntur.

Construe. corydon pastor ardebat. i. ardens diligebat alexim. i. illū puerum formosum. i. pulchrū existentē supple delicias dñi. et corydon non habebat illud qđ speraret. i. desideraret siue ne qđ speraret habebat. i. nec spē potiendi habebat. et corydon veniebat assidue. i. sepius tantū id ē tñ modo iter fagos. i. illas arbores densas. i. spissas et inter cacumina vmbrosa. i. inter summitates montis vmbra habentes: et ipse solus ibi id est in illo loco. tacebat. i. fundebat in cassum hec verba sequentia scz o crudelis. rē. incōdita. i. subito dicta in montibus et illis. inani studio. i. vano labore. o alexi. o puer crudelis. i. sine misericordia nihil. i. non curas mea carmina. i. meas cantilenas et nil id est nō miserere id ē miserere nri id ē mei corydonis et tu cogis me corydonem mori. i. perire obire: et pecudes. i. aialia captant. i. capiūt vmbra. i. frigerationes et frigora. i. loca apica et spineta. i. spine vel locus in quo crescunt spine occultant id ē tegūt lacertos. i. illa aialia et testilis. i. vxor corydonis vel alia puella condit. i. preparat allia. i. illa legumina et serpillū. i. illam herbam: et herbas olentes. i. odoriferas messoribus. i. operariis fessis. i. fatigatis estu id est calore rapido. i. vehementi. et arbuscula resonant sub sole ardēti. i. calido mecū. i. cū me corydone: cū cicadis. i. illis aialibus raucis. i. rauce cantantibus: dū lūstro. i. circūdo tua vestigia. i. tuos passus. **R**ōne. i. nūquid fuit satius id est melius me pati iras. i. rancorē tristes. i. nō fictas: et pati inq̃ fastidia supba. i. verba supbie plena amaryllidis. i. illius mulieris. et nonne fuit satius corydonem supple amasse menalcā id est illū pastorem. **Q**uāvis ille. i. menalca esset niger: quis tu alexis esses candidus. i. formosus. **D**e puer formose id ē pulcher. ne. i. non crede. i. confidas nimium. i. multū colori. i. pulchritudini. **A**lba ligustra. i. illi flores alba. i. pulchra cadunt. i. labūtur et vaccinia. i. ille viole nigra. i. purpurei coloris legunt. i. colligunt. **F**ormosū pastor. **S**cda egloga sequitur que sic intitulatur. Alexis: qz loquitur de vehementi amore quē habebat virgilius ad alexim. In qua egloga introducitur poeta recitans mutuū amorem inter duos pastores scz corydonē et alexim in domo pollionis dicens. quidā homo scz corydon pastor ardebat. i. impatiēter amabat alexim. Et notandū est qđ corydon est virgilius et est nomē fictū a nomine cuiusdam autis dulciter cātantis qđ dñs corydalis galice chardōnereau que interpretat̃ dulce canens qz virgilius hic incitat dulciter cesarem ad amorem suū. Cesar aut̃ in psona alexis introducitur: et interpretat̃ alexis sine responsione: qz nihil in ista egloga rīdet. vel interpretatur supbus non dignās respondere precibus. et dñs ab a qđ est sine et lexis ratio vel responsio. **E**t qđ p alexim intelligatur est diuersus modus dicendi. qz ista egloga in aliquib⁹ locis videtur sonare vnū: et alibi aliud. Dicunt em̃ aliqui qđ virgilius amavit tres scz vnū puerū noīe alexandrū quē post multas preces dedit ei pollio dñs suus specialis quē puerū cū tanta difficultate obtinuit qđ pma facie desperabat ipm sibi dari. amavit etiā leriā puellā: et cebetē puerū quos dedit sibi mecenas ad cui⁹ requestā fecit georgica. Et dicūt. qđā qđ fecit istā eglogam de amore quo amabat illū cesar augustus qui cum maxima difficultate sibi restituit agros suos. dicit ergo pmo virgilius in psona alterius poete qđ corydon quidam pastor ardebat alexim. i. ardens diligebat. et capif ardēter methaphorice et sic dicit doctrinale. xpi bonus ardet amorem. et ardebat

alexim. i. illū puerum qui erat delicti dñi sui scz pollionis. Et ista verbavidē
tur magis sonare de alexandro. sed loquendo de cesare ardebat alexim. i. ce-
sarem qui erat delicti dñi id ē dñs delectabilis mutando pstructionem trās-
itiuā in intransitiuam: qz dicit doctrinale. Illud qđ regitur et rector idem it-
bi signant. ¶ Ille quid speraret habebat. i. nūq̃ sperabat ipm puerū sibi dari
vel de cesare nūq̃ sperabat habere agros suos quos tñ postea p importuni-
tatem et frequentiam precandi obrinuit. ¶ Tñ inter densas. loquit̃ more ho-
minis desperāris qui tristis vadit ad loca solitaria ad deflendu. dicit ergo q̃
corydon non sperans. tē. faciebat carmina sua tristia in montibus et siluis.
¶ Inani studio. qz loquebatur absenti et nihil respondentī. ¶ Crudelis ale-
xi. loquitur virgilius ad alexandrū vel ad augustum vocans eum crudelēz
et inexorabilem et impiū sine mīa: qz nō exaudit preces imo cogit eū p̃e do-
lore. Hūc etiā pecudes. hūc oñdit alexim debere miserezi sui: qz nō cessauit to-
ta die orare eū cū magno sudore et sub estu diei: qđ ostēdit p̃ signa que sequi-
tur: qz pecudes querūt vmbiam et lacerti virides querūt spineta. Hūc etiā
testilis. i. vxor corydonis vel alia puella portat prandiū messoribus sub estu
diei: et viri nōse rustico mulieris qualiter rustici vocant mulieres suas testā
vel cortices qz sūt sicce et scalide. et est mirabile de illo prandio qđ in tempore
calidissimo fit ex herbis calidissimis sicut ex allio et serpillio. Et consonat di-
ctio rusticorū qđ dicūt q̃ allia refrigerant. et psonat plinio in hystoria qđ dicit q̃
ois medicina opat̃ p̃ sisse vel p̃riū hoc est p se vel p accis. calor em̃ p se cale-
facit. et p accidēs frigefacit. allia em̃ in viris maxime aperiunt meatus corpo-
ris et resoluūt a corpore calorem vnde derelinquūt corpus frigidius sicut ru-
ta facit viros castos et feminas luxuriari. ¶ Et mecum rauce. Cicada ē ver-
mis garrulus et querit vmbiam sub estu diei. Hōne fuit satius. i. nūqđ fuis-
set mihi melius amasse menalcā pastorē licet ille sit niger. vel nōne fuissz mi-
hi melius amasse quādā rusticā mulierē lz iracundā et supbā q̃ pati p te tot
labores: p̃der amaryllidā intelligit leriā: et p menalcā cebetē puerū quos si-
bi dedit mecenas qđ lz nō fuissent tā pulchri sicut alexander tñ debuissent suf-
ficere virgilio: vel intelligit q̃ fuisset melius sequi anthoniū q̃ augustū. ¶ O
formose puer. Hic appropriat q̃ res nigre aliquā pl̃ p̃sūt q̃ albe q̃uis dicat
virgilius i georgicis q̃ aries albus est melior: nō tñ ē regula gñalis qz ligu-
stra qđ sūt flores albi cadūt et dimittūt q̃ silvilia: et tñ viole purpuree tēdētes ad
nigredinē colligūtur tanq̃ p̃ciose. hoc seruius. alij dicit q̃ vacciniū ē flos
herbe qđ d̃r vaide gallice. et s̃m alios ligustrū est flos sambuci. et vacciniū est
quoddā granū nigrū qđ ad tingendū est aptum. sic dicitur vulgariter q̃ p̃-
per est melior q̃ creta.

Despectus tibi sum: nec quis sim queris alexi
Q̃ diues pecoris niuei: q̃ lactis abundans
Ab ille me siculis errant in montibus agne
Lac mihi non estate nouum: non frigore desit
Lanto que solitus: si quando armenta vocabat
Amphion dirceus in acteo aracynto
Nec sum adeo informis: nuper me in littoze vidi

Nec sum adeo informis : nuper me in litore vidi
Cum placidum ventis staret mare: nō ego daphnīm

Iudice te metuam: si nunq̃ fallat ymago.

¶ **D** alert ego sū tibi despect⁹. i. nō placeo tibi nec queris quis. i. quis ego
sū q̃ diues. i. q̃ruꝝ opulentus pecoris niuei. i. gregis candidi. q̃ abūdās. i. co
piosus lactis. i. liquoris. mille agne. i. oues mee. i. proprie errant. i. pascūt in
montibus siculis. i. arhentensibus. lac nō deest mihi. i. corydon nouū in esta
te. i. t̃p̃e calido nec lac desit in frigore s̃z oī t̃p̃e ego habeo. canto. i. cano q̃ am
phion. i. inuentor artis musces dirceus. i. rex thebanorū solitus ē cantare in
aracynō. i. in illo monte acteo. i. arhentensi si q̃n. i. aliquñ vocabat armenta. i.
greges suo cantu dulci nec sum adeo. i. intātū informis. i. turpis qz vidi me
corydonē in litore. i. i ripa maris: cū mare staret. i. esset placidū. i. clarū ṽl q̃e
tū vētis et nō metuā daphnī. i. illū puerū. et hoc dicto te alexi exīte iudice si
ymago. i. facies nūq̃ me corydonē fallat. i. decipiat. ¶ Despectus tibi sum.
¶ **H**ic corydon allicit alexim ad suū amorē p̃ illa tria quib⁹ vtūf amatores. s. p̃
diuitias. p̃ pulchritudinē corporis ⁊ p̃ cantū. ¶ **Q**uādiues. i. tactat se h̃re oues
niueas. i. albas q̃ sūt meliores vt habet in georgicis ⁊ melius est h̃re semel
las multas q̃ parit ⁊ h̃nt lac q̃ arietes. ¶ **L**ac mihi. i. tactat se h̃re lac nouū
p̃ totū annū qz oues bis pariunt in ytalia sicut habet in georgicis. Bis gra
uide pecudes. i. et est laudabilis h̃re lac in vtroq̃ t̃p̃e q̃ h̃re caseum qui
pōt seruari per annū. ¶ **C**anto que. ¶ **H**ic se tactat ex cantilena dicēs q̃ t̃p̃e ita
bene cātat sicut amphion dirceus qui fuit rex thebanorū inuentor artis mu
sices qui tā dulciter contabat q̃ faciebat mōtes salire et tripudiare. Aracyn
tus est mons thebanus quē vocant acteū. i. arhentensem. et loquitur tanq̃
ignorans loca nobilia more rusticorū. sicut si aliquis diceret montē acteum
esse diuionensē vel parisiū qui tamē est mons Rothomagensis. ¶ **N**ec sum
adeo informis. ¶ **H**ic tactat se de pulchritudine corporis. qz respexit se in litore
qū mare erat placidū. qz qū mare ē turbidū nō bñ rep̃ntat ymaginē ⁊ vidit
se valde pulchrū si ymago sua nō fallat. qz ymago sepe fallit rep̃ntādo sicut
patet de speculo cōcauo in quo nō rep̃ntat facies sicut est. nec in aqua vbi ap
paret q̃ baculus integer sit fractus. S̃z cā quare respexit se in litore est: qz
pastores non h̃nt speculū in campis nisi fontem vel aquā placidā. ¶ **N**on ego
daphnī. ¶ **D**icit se ita pulchrū sicut fuit daphnis primus pastor filius mercu
rī ex vna nimpha per quē intelligit virgilius cornificiū p̃ hyrontiam meti
ficatōrē ineptū et virgilius semper emulum.

¶ **T**antum libeat mecum tibi sordida rura

Atq; humiles habitare casas: et figere ceruos.

¶ **H**edorūq; gregem viridī compellere bibisco.

¶ **M**ecum vna in siluis imitabere pana canendo.

¶ **P**an primus calamos cera coniungere plures

¶ **I**nstituit. pan curat oues ouiumq; magistros.

¶ **N**ec te peniteat calamo triuisse labellum.

Hec eadem ut sciret quod non faciebat amyntas

Est mihi disparibus septem compacta cicutis

Fistula: dametas dono mihi quam dedit olim

Et dixit moriens te nunc habet ista secundum

Dixit dametas: inuidit stultus amyntas.

Preterea duo (nec rura mihi valle reperti)

Capreoli: sparsis etiam nunc pellibus albo

Bina die siccant ouis vbera quos tibi seruo

Jampzidem a me illos abducere testylis orat

Et faciet: quoniam sordent tibi munera nostra.

¶ Construe. **S** alert libeat tibi. i. placeat tantū. i. tantū modo habitare. i. frequenter: rura sordida. i. q̄ tu credis eē sordida et casas humiles. i. paruas domos pastorales et libeat tibi figere ceruos. i. venari illa animalia. et libeat tibi compellere. i. ducere mecū gregem. i. pecus hedorum. i. hircorum. hibisco viridi. i. ad virgultum viride et imitabere. i. imitaberis mecū. i. cū me corydone vna. i. simul pana id est deū pastorum in siluis. i. nemoribus canendo. i. cantabo. pan. i. ille deus instituit. i. docuit primus coniungere. i. simul iungere plures calamos. i. fistulas. et pan curat oues. i. sollicitus est de ouibus curat magistros ouium: nec peniteat id ē non pigeat te alexim truisse labellū id est labia tua calamo. i. fistula. et amyntas optabat supple ut sciret hec eadem que volo te docere qđ nō faciebat. i. nō sciebat. et fistula est mihi corydoni compacta confecta coniuncta septē cicutis disparibus id est septē spacijs diuersis. quam. i. fistulam dametas dedit mihi dono. i. in donū et dametas dixit moriens: ista fistula habet te corydonē nunc scōm. i. magistrū secūdū. et dixit dametas hec verba et amyntas quidam pastor stultus inuidit. preterea duo capreoli reperti mihi. i. a me non rura valle. i. in incognita valle et hoc pellibus sparsis. i. rinctis albo siccāt. i. desiccant lactādo vbera ouis. i. maris quos. i. capreolos seruo. i. custodio tibi et testylis. i. illa mulier orat. i. rogat iā pzidem. i. longo tempore abducere. i. remouere illos a me et ipsa faciet. i. habebit qm̄ nra munera sordent. i. vident sordida tibi. **¶** **S** tantum libeat. hic virgilius dignificat vitam pastoralem ut alexis non spernat cum dicens vitam placere tibi habitare mecū ista rura q̄ putas eē sordida et habitare paruas domos et parua tuguria pastoralia et figere ceruos. i. delectari mecū et ducere hedos ad hibiscū. Et est hibiscus genus virgultū mollis et flexibilis dī hibisco. i. ad hibiscū ponēdo dñm p̄ actō sicut in enclō. et clarior celo. i. ad celum. **¶** Mecum vna. hic virgilius inuitat illum puerum ad delectationez carminis cum dicit cantabis mecū in siluis sicut deus totius nature q̄ dī pan. qđ nomen in greco sīgt oē vel totū et inde dī pants. **¶** Fuit pan de⁹ rusticus qui pingebatur ad similitudinē totius nature: hēbat cornua sicut luna vel ad modū radiorū solis et faciem rubeā sicut ignis vel ether qđ ideo est ut dī in georgicis. Ether em̄ est spera ignis vel aer superior. Et in pectore habebat stellam ad repntandū ymaginem stellarū: et eius pars inferior erat hispi-

b

da et pilosa ad significandū radices arboris q̄ sūt in terra sicut capilli in capi-
te. Et habebat pedes curuos ad significandū circulū anni. Natura em̄ oīa
ista h̄z in se: iō deus nature sic pingebat. Iste aut̄ amauit syringam nīpham
sed ip̄a ppter sui turpitudinē noluit ip̄m diligere: et fugiens a facie ei⁹ ip̄lo-
rauit terre auxiliū et mutata est in calamū quā pan pforauit et fecit fistulā ad
suū solatiū. et inde dicit q̄ pan fuit primus fistulator et ab illo fistula h̄z digni-
tatē. iō corydon inuitat alexim ad cantandū carmina diuina. Iste pan habu-
it luctā cōtra amorē s̄z amor obtinuit: q̄ oīa vincit amor ut dicitur in eneide.
Iste coniunxit multas fistulas cū cera insimul et inde cantata est optima me-
lodia. Per calamū intelligitur armonia sperarū septē planetarū vel septē
artes liberales quas deus instituit ut dictū est. Antiqui depingebant eū ha-
bere pedes capinos/ventrē pilosum/indutum pectus pelle capina variā:
vultū rubicundū/habētē duo cornua sc̄z solē et lunam/tenentē in vna manu fi-
stulam et in alia baculū pastoralem reflexū q̄ reflexio denotabat annū. et fuit
filius vxoris vlr̄is. Plutarchus historiographus grecus qui fuit post xp̄m
narrat q̄ auduit ab auo suo q̄ dū veniebant ad ytalliam nauigando vene-
rūt iuxta epirū insulam de directo respicientem ytalliam et anchorauerunt
nauem nauē et naua principalis nō noīabat se suo noīe et audierūt vnā vo-
cem p̄prio noīe ter ip̄m vocantē et dixit q̄ pan erat mortuus et q̄ nūciaret
illis q̄ videret in portu maris ytalie et ytali fecerūt magnū plāciū. ¶ Deceas-
dem ut sciret. id ē amyntas fecisset oīa q̄ voluisset p̄ sciendo ista carmina q̄
te volo gratis docere. vnde amyntas intelligitur cornifici⁹ qui fuit inuidus
cōtra virgillū et scripsit cōtra eū s̄z auctoritate romanorū fuit expulsus. ¶ Est
mihi disparibus. Iste corydon dicit se habere vnā fistulā de septē calamis id
est septē artibus liberalibus quā dedit sibi dametas id est rheocritus magis-
ter suus ex quo cornificius fuit inuidus. ¶ Preterea duo. Iste inuitat eū per
donū duorū capreolorū siluestriū h̄ntiū adhuc pelles dispersas varijs color-
bus q̄ iuuenes sunt: et isti capreoli lactent matres: talia aut̄ talia multum
placent pueris: q̄ natura gaudet diuersis et p̄ illos capreolos intelligit duas
eglogas in quibus sunt varie sententie velate sub verbis obscuris. ¶ Bāpū
dē a me. Iste accelerat illū iuuenē q̄ testylis iā petiuit illos et habebit illos
nisi ip̄e festinet et veniat statim.

Huc ades o formose puer: tibi lilia plenis
Ecce ferunt nimphe calathis: tibi candida nays
Pallentes violas: et summa papauera carpens:
Marcissum et florem iungit bene olentis anethi.
Tum casia: atq; alijs interens suauibus herbis
Abollia luthiola pingit vaccinia caltha.
Ipse ego cana legam tenera lanugine mala.
Castaneasq; nuces: mea quas amaryllis amabat
Addā cerea pruna et honos erit huic quoq; pomo
Et vos o lauri carpam: et te o proxima myrte

Sic posite quoniam suaues miscetis odores.

¶ O puer formose huc ades. i. mecū maneat ecce nimphę. i. deę ferunt id ē colligunt portant lilia. i. illos flores plenis calatis. et nays. i. illa nimpha cādis. i. pulchra carpēs sūma papauera. i. illos fructus fert inq̃ violas illos flores pallentes. i. albos tibi alexi. et ip̃a nays iungit. i. pōnit tibi narcissū. i. illū florem et fert inq̃ florem anethi. i. illius herbe bñ olentis. i. bonū odorē dantem tum etiā nays interens. i. cōmiscēs cū cassia. i. herba suauissimi odoris. atq̃ interens alijs herbis. i. floribus suauibus. i. delectabilibus pingit. i. componit vaccinia mollia caltha. i. cum illa herba luthęola. i. talis coloris qualis ē color auri et ego legā. i. colligā mala. i. poma cana. i. alba tenera lanugine: et legam castaneas molles quas scz castaneas mea amaryllis. i. amica amabat. et addā pruna cerea. i. illos fructus ceret coloris. et honos. i. laus erit huic pomo. o lauri. i. o vos arbores carpā vos. et o myrte proxima subaudi lauro vel ad odorem. prima carpā te. i. accipit vel colligā qm̃ vos arbores sic composte id ē ordinate miscetis. i. datis odores suaues. i. delectabiles. ¶ Huc ades. Hic adula ē et laudando suā pulchritudinē dicēs q̃ in cāpis sūt fōtes et nimphę q̃ colligūt sibi violas et alias herbas odoriferas. ¶ Ip̃e ego. Inuitat eū per donū pomorū et castanearū qz pueri diligūt talia et vocat poma cana cotana q̃ añ maturitatē hñt canticū vñ intelligit poma p̃sca. i. pescas q̃ sūt piosę et est lanugo prima barba tenuis sicut lana. ¶ Et vos o lauri carpā. Adtingit ad pcedēta lauros et myrthos et est myrthus feminini gñis. qz os grecum sepe mutamus in us muliebre. vel computatur sub nōe arboris.

Rusticus est corydon nec munera curat alexis.

Nec si muneribus certes concedit volas

Eheu quid volui misero mibi? floribus austrum

Perditus: et liquidis immisit fontibus apros

Quem fugiens ab demens: habitauerunt dū quoq̃ siluas.

Dardaniusq̃ paris: pallas quas condidit arces

Ipsa colat: nobis placeant ante omnia silue.

Torua leena lupum sequitur: lupus ipse capellam:

Florentem cytisum sequitur lasciuia capella.

Te corydon o alexi: trahit sua quęq̃ voluptas.

Aspice aratra iugo referunt suspensa iuueni.

Et sol crescentes decedens duplicat umbras:

¶ Heu tamen vixit amor: quis enim modus adsit amori?

Ab corydon corydon que te dementia cepit

Semiputata tibi frondosa vitis in vlimo est

Qui tu aliquid saltem potius quorum indiget usus
Viminibus molliq; paras detexere iunco.

Inuenies alium si te hic fastidit alexis.

Construe sic. o corydon tu es rusticus id est ignarus vel stultus. nam alexis non curat munera. id est dona tua et si ceres. id est disceptes muneribus pro habendo puerum: yolas. id est dominus suus non pcedit id est non permittit. Eheu quod voluit. id est optavit mihi corydoni misero: ego perditus destructus deceptus. imisi. id est posui austrum id est illud ventum floribus. et imisi. id est posui apros id est porcos siluestres fontibus id est dis id est ferentis. ah o alexi demens id est stulte quem scilicet amatoris fugis dum habitant id est habitauerunt siluas id est nemora et paris dardanius id est troianus habitauit siluas et pallas colat. id est habitet arces. id est turres quas ipsa condidit id est composuit silue. id est nemora placent ante omnia. id est bona mundana nobis. id est pastoribus. leena. id est femina leonis torua. id est torue ambulans sequitur lupum. id est illud animal et ipse lupus sequitur capellam ad deuorandum. et capella lasciuia sequitur cytisum. id est illa herbam florentem. id est virentem. et o alexi corydon sequitur te et sua voluptas. id est amor ita hit id est attrahit quemque id est eum quemque. o alexi aspice iuuenti. id est parui boues referunt id est portant aratra suspensa id est supposita iugo. id est colo suo. et sol decedens id est versus occidentem tendens duplicat id est condensat umbras. tui amoris. alexis pueri vult id est conburit me quis modus adsit id est conueniat amoris: ah corydon corydon quam dementia. id est stultitia cepit. id est detinuit te vitis id est vinea semputata est tibi vltimo. id est in illa arbore frondosa id est ramosa. qui. id est quoniam paras. id est preparas detexere. id est componere aliquid. id est aliquid bonum iunco molli id est ex illa herba flexibili et viminibus. id est virgulis. aliquid dico eorum supple quorum usus id est natura hominum indiget potius. id est melius. o corydon tu inuenies alium amicum si hic alexis fastidit. id est tedio afficit te. **R**usticus est corydon. Hic poeta loquitur ad corydonem dicens quod alexis vel cesar non curat carmina sua: quia rusticus est et rustici non habent precium inter magnates. **N**ec si muneribus. id est si tu velis dare munera pro habendo illum puerum pollito dominus suus non dabit tibi illum: nec cesar pro muneribus tuis dabit tibi agros mantuanos. Eheu. hic corydon increpat seipsum per quandam similitudinem pastoralem quia sicut ille qui imittit porcos in fontem liquidum turbat aquam et qui dat floribus austrum ventum pluuiosum destruit flores: ita corydon turbauit seipsum petendo frustra quod non potuit obtinere. **Q**uem fugis. loquitur iterum ad alexim et est ah interiectio dolentis id est quare dedignaris vitam pastorem quia dardanius paris qui fuit filius priami regis troiani fuit pastor in siluis. **E**n regio troiana dicitur dardana a dardano rege qui ibi regnauit. **P**allas. hic loquitur indignanter. id est pallas habuit in turribus vel ciuitatibus quas ipsa condidit. rura autem magis placet pastoribus. **P**ro te enim fingunt minervam siue palladem fuisse natam ex capite iouis: et quia in capite est ingentium id est dea sapientie et artium et inuenisse omnes artes et edificandi: colendi terras. etc. **T**orua leena. Hic corydon excusat seipsum quia frustra petierit alexim: quia omnes res sequitur suum appetitum vel illud in quo delectatur sicut patet per exempla: quia leena sequitur lupum ad deuorandum: et lupus capram: et capra sequitur frondes sibi delectabiles: ita corydon sequitur alexim qui sibi placet. **A**spice aratra Hic vult ponere finem sue egloge sicut fecit ibi. **P**ro mare tirrenum. etc. et computat more rusticorum qui computant horas diei per ligaturam bouum: et quando dissolunt boues tunc est finis diei. **M**e tamen vult amor. id est quis omnia capiant finem amor tamen meus semper durat. **Q**uis enim modus. Quia omnia vincit amor ut dictum est prius

nam erit ille michi sp. deus. unde dicit quidā. Nescio quid sit amor nec amo-
ris sentio nodum. Sed scio si quis amat nescit habere modum. ¶ Ah cor-
don. Loquitur poeta ad corydonē dicens q̄ melius fuisset et cogitare de pro-
prijs negocijs suis q̄ amare alexim. q̄ nō licet rusticos quoscūq̄ querere ea
q̄ sūt supra se. ¶ Semiputata tibi. i. stultus es qui vls amare et in vltis tua se
imputata est et est in vltimo frūdosa. frondes enī nocent vitibus et habet i ge-
orgicis. Et p hoc intelligit q̄ vitulus est cōplere eneidē quā inceperat q̄ ora-
re p agris mantuanorū restituendis: q̄ sic melius recuperaret grām impe-
ratoris. Aliter pōt intelligi. q. d. poeta. o corydon tu es bñ furiosus et cre-
do q̄ tu bibisti de vino semiputate vitis. quicūq̄ ei sacrificabat tali vino cor-
ripiebāt furore. vel pōt aliqñ intelligi. i. sicut vitis deserta q̄ nō est pfecta sed
solū semiputata fert tarde fructū maturū: ita tarde vel nūq̄ habebis grām
cesaris vel alexis. ¶ Inuenies aliū. Hic dat sibi remediū q̄ fortuna nō ē sta-
bilitas: ideo si iste cesar contēnat te forsitan post eū veniet alius qui te diliget
dicetur enī post q̄ fors oīa versat. Cetera videantē supra textū.

¶ Menalcas.

Dic michi dameta cuium pecus? an melibei?

¶ Construe sic. O dameta. i. pastor dic michi id est menalce
cuiū pecus id cuius est pecus: an id est nūquid est melibei. i.
illius pastore. ¶ Tertia egloga que dicit palemō. et est ob-
lurgatio pastora q̄ sunt duo pastores altercantes adinuicē
cū iurgise. vnus pastor est menalcas cornificus inuidens cō-
travirgiliū qui extraneus incipiebat eē dilectus cesari et timebat cornificū
illud quod sibi contigit scz postponi virgilio. ¶ Secundus pastor est dametas
id ē virgilius qui respondet menalce se defendens viriliter. et isti duo loquū-
tur inuicem vsq̄ ad medium egloge vbi introducitur alius pastor qui audit
ista iurgia qui vocatur palemon ibi. Dicite quandoquidē. et sic in ista eglo-
ga sunt tres principales persone: denotatur tamen a digniori scz a palemo-
ne iudice. Cornificus autē improperebat virgilio multa conuicta scilicet q̄
possessiones quas tenebat non erant sue: sed exul extraneus erat et mercena-
rius et q̄ nichil habebat: dicebat enim q̄ metra que virgilius scribebat nō
erāt sua sed erat solū aggregator. Incipit ergo menalcas a iurgise interro-
gans dametam. Dic michi dameta cuiū pecus. q. d. bene scio q̄ non est tuū:
sed nūquid est melibei pastore. i. cuius sunt possessiones quas tenes nunqd
sunt cesaris vel cuius sunt metra que scribis nunquid sunt homeri vel theo-
criti? Unde virgilius quando improperebatur ei se intermiscere dictis suis
aliquos versus homeri: respondebat q̄ fons est qui eripit clauā ab hercu-
le. Et est notandus q̄ antiqui dicebant cuius cuius cuium. sicut dicitur meus
mea meum. sicut patet hic.

Non: verum egonis: nuper michi tradidit egon. Da.

¶ Construe. pecus non est melibei sed ē egonis. egon. i. ille pastor tradidit mi-
chi damete nup. i. nō a longo tpe. ¶ Ad verū. Hic respondet dametas id ē vir-
gilius negatiue q̄ oues nō sūt melibei: s3 sūt egonis. q̄ egon pastor dedit si-
bi nup eas. i. scientiā bucolicorū habuit a theocrito.

Infelix o semper ouis pecus ipse neerā Abs.

Dum fouet: ac ne me sibi preferat illa veretur.

Hic alienus ouis custos bis mulget in hora.

Et succus pecori: et lac subducitur agnis.

Construe. o ouis exis sp. pecus. i. aial infelix. i. infortunatus dum ipse dametas fouet. i. amplectitur neera. i. illam amantem ac p. et veretur id e. timet ne illa neera pferat me sibi. i. ne plus me diligat. Hic custos. i. dametas alienus ouis id est ouis mulget. i. sugit oues bis in hora. i. in die et succus. i. liquor subducit. i. auferit pecori et lac subducit agnis. **I**nfelix. Dicit menalcas q. inter alia pecora oues sunt aialia infelicia q. coter hnt miseros pastores: ubi vult diffamare dametam. i. virgilium ex inuidia dicens Ipe neera. et dedignat ipm nominare noie ppo sicut ipa petenda michi. i. tpe dametas blandit neere pellici cot pastoribus: et timet ne ipa preponat sibi dametam et sic est inuidus.

Hic alienus ouis. i. in isto loco iste pastor bis in hora mulget oues et sic e. valde auarus et sugit totam substantiam ouiu et agnoru tanq. mercenari et no est verus pastor. q. d. cornificus q. virgilius no erit predilectus a cesare q. non est nisi tyrannus et crudelis extractor populi.

Parcius ista viris tamen obijcienda memento.

Da.

Novimus: et qui te transuersa tuentibus hircis.

Et quo (sed faciles nimphe risere) sacello.

Menalcas memento ista scz verba ee obijcienda. i. dicenda parcus. i. modestus viris. i. fontibus: na novimus te supple et nouim? q. te corruperit supple et nouimus quo. i. in quo loco sacello. i. templo. et hoc dicto hircis tuentibus transuersa sz nimphe faciles ad miam risere. i. derisere te. **P**arcus ista viris. Rndet virgilius dicens. tu no debuisses obijcere tanta frivola viro conati q. no timet talia verba inutilia et spaliter tu que bn cognosco ee infame: q. q. videt te videt vnu hircu et es. viso em vno hirco q. respicit transuersaliter et ruidetis. i. tu es valde imudus luxuriosus sicut hircus q. tpe libidine respicit oblique. et caput ibi transuersa aduerbialiter. i. nome p adverbio. **E**t quo. i. none bn scio q. tu smisisti supru in loco sacro. i. i templo nymphaaru qd e sacrilegiu et meruisti lapidari si nimphe no fuisset tibi misericordes: faciles. i. benigne et exorabiles et gratoe: derisus th es a deabus tanq. turpis.

Tum credo cum me arbutu videre nuconis

Ahe.

Atq. mala vites incidere falce nouellas.

Dameta credo q. nimphe derisere q. videre. i. viderut me. i. menalcam incidere. i. amputare arbutu. i. arbores in tali loco exntes nuconis. i. illi? pastores: et etia q. viderut me incidere vites nouellas. i. teneras mala falce. i. malo instrumento. **T**u credo. Rndet menalcas rustice et naturalit: rustici em q. obijciunt eis opprobria no purgant se a primis obiectis sz addunt alia vt forte ostendat no ee vicia magna q. dicat no feci qd dicit imo etia hoc et hoc: sz ista no sunt magna vicia. Naturaliter em hoies irati hoc faciunt. audet ei no solu fecisse mala: imo et illa fateri sine verecundia. dicit ergo menalcas bn credo q. nimphe risere q. viderut me ppter supru: et hoc fuit veru etia q. conmisisti vnu aliud crime scz q. abscidi nouellas vites qd in est capitale crimen: sed antequam bn pnt sine damno abscindi. q. d. et si ego comisi hoc et illud qd tibi est q. non potes me corrigere.

Aut hic ad veteres fagos: cū daphnidis arcū
Fregisti: et calamos: que tu peruerse menalca
Et cum vidisti puero donata: dolebas.

Da.

Et si non aliqua nocuisses mortuus esses.

¶ Menalca nimphę supple viderūt te hic. i. in isto loco. s. ad veteres fagos cū fregisti. i. rupisti arcū et calamos. i. fistulas daphnidis. i. illius pueri. que sę arcū et calamos o peruerse. i. pessime menalca cum vidisti donata id ē data puero. i. daphnidi dolebas. i. tristabaris: et si nō aliquatenus vel aliqua ratione nocuisses. i. malū fecisses puero tu mortuus esses. i. tu perires ex inuidia. ¶ Aut hic. Dametas. i. virgilius iterū redarguit cornificiū inuidie et detractiōis: qz pridie fregit arma et fistulas daphnidis pastoris et erat iratus quia arma et fistule erāt data daphnidi et ex inuidia mortu⁹ fuisset si nō nocuisset ei in aliquo. Pastores enī hñt arma vt dñ in georgicis. Armq; amiceū canē cretatos pharetras. In hoc vult oñdere qz cornificius erat sibi inuidus: qz cesar dederat sibi agros. vult etiā dicere qz cornificius lacerauerat carmina hesiodi poete. In georgicis etiā utebat illis tanqz suis. Inuidebat etiā virgilio qui habebat artem poeticam.

Quid domini facient audent cum talia fures?

Abbe.

Non ego te vidi damonis pessime caprum

Excipere insidijs multum latrante lycisca?

Et cum clamarem (quo nunc se proripit) ille

Tytire coge pecus: tu post carecta latebas.

¶ Quid dñi. i. principes faciēt cū fures. i. latrones audēt facere talia facta supple. o menalca pessime. i. peruerse non. i. nōne ego vidi te dametā excipere. i. furari caprū damonis. i. illius pastoris insidijs. i. occulte et hoc dicto lycisca. i. cane siluestri latrante. i. clamāte: et cū clamare. i. dicerē tytiro. o. tytire coge. i. duc pecus vř serua quo. i. ad quē locū ille. i. dametas se proripit. i. se trās portauit et tu latebas. i. absconditus eras post carecta. i. illū locū in qz crescūt carices. ¶ Quid dñi. Menalcas vocat nūc dametā furē. dicēs qd fieret si loqz res vni dño qñ iste fur audet sic rñdere. Sunt autē quedam noīa que significantur per officia sicut amator sapientie dicitur philosophus et nomen trīum litterarum dicitur fur. sicut plautus cuiā latroni dixit tu es homo trīū litterarum. et sic ex officio furandi. vult etiam dicere qz virgilius est seruus miser et indigens quia soli tales furant. dicit enī catho. Luz deest aliena se quātur. Nūquid ego te vidi furantē caprū damonis pastore et quando ego clamaui lycisca clamauit et tu te abscondisti retro carecta: et hoc confirmat se esse furē quia visus est certissimus sensuū et vult dicere qz virgilius furatus est ab homero et a theocrito et esyodo carmina que dicebat eē sua: vř furatus est possessiones vel agros cesaris. Et est lycisca vel lyciscus canis ex lupo et cane gñatus et est optimus canis cōtra lupos: ideo dicit qz in furādo lycisca latrabat et Virgilius se abscondit in carectis id est locis vbi crescunt carices.

An michi cantādo victus nō redderet ille Da.

Quem mea carminibus meruisset fistula caprum

Si nescis meus ille caper fuit: et michi damon

Ipse fatebatur: sed reddere posse negabat.

¶ An ille. i. damon victus superatus cantādo nō redderet michi damete capri supple quē scz caprū mea fistula meruisset carminibus. i. cantibus o me nalsa si nescis. i. si ignoras ille caper meus fuit et damō. i. ille pastor fatebat michi damete illū caprū eē meū. sed negabat se damonē posse reddere. i. restituere. ¶ An michi. Respōdet dametas. i. virgilius nō multiplicando vicia sicut prius fecit menalcas s; dicit se non eē furē nec ceptū rē alienā inutto domino q; ille caper erat suus qd bene sciebat damon ⁊ confitebat sed dicebat seipm non posse reddere q; differebat ipm dare donec faceret carmē v; tragediā. Et interrogabat virgilius cornificiū dicens nūquid bene scis q; ego possum bene obtinere illū caprū ex carmine meo. i. nūquid bene scis q; possū et bene scio facere tragedias et carmina que se vocantur a tragos qd est hircus q; premisi tragicorū erat hircus. et sic dato q; nō fuisset meus tñ poteray illū licite accipere q; paratus eram illū mereri cantādo. ⁊ p hoc significat q; virgilius si tenebat agros non tenebat nisi suos et cesar hoc bene sciebat. s; vix poterat eos sibi restituere q; eos dederat suis militib;. verū tñ ppter sui scientiam et magnā prudentiā et subtilia carmina cū deuotis et humilibus precibus meruit eos sibi restitui ⁊ sic meruit caprū cantando sicut dicit orat; Carmine qui tragico vilē cantauit ob hircum.

Cantādo tu illū: haud vnq; tibi fistula cera Abse.

Iuncta fuit: num tu in triujs indocte solebas

Stridenti miserum stipula disperdere carmen?

¶ Construe sic. Meruisti supple h;e illū caprū cantando quasi diceret nō. q; haud p nō fistula nūq; fuit tibi iuncta. i. cōiuncta cera nū. i. nūqd solebas idē. i. inutiliter. vel indocte pōt eē vocatut casus disperdere. i. vlulare carmen miserū in triujs. i. in biujs stipula. i. fistula stridenti. i. male resonanti. ¶ Cantando tu illū. Oblurgat iterū menalcas. i. cornificius cōtra virgiliū dices tu meruisses caprū cantando. tu mētiris. q; nūq; sciuit cantare nisi solū vlulare in biujs et nūq; habuisti bonā fistulā iunctā cera: s; solūmō fistulā scissā male et stridule resonantē. i. nūq; habuisti bonos libros ad studēdū nec vnq; bonā phiam sciuit. ¶ Et sciendū q; pastores q; vendebāt lac timebant eē i qua drujs vbi vlulabant ad denūciādū lac eē venale in memoriā cereris. q; qñ qrebat filiā suā pserpinā vlulabat in vibibus ⁊ triujs sicut d; in eneid. Hoc curnisq; echate triujs vlulata per vbes.

Vis ergo inter nos qd possit vterq; vicissim Da.

Experiamur: ego hanc vitulam (ne forte recuses

Bis venit ad mulctram: binos alit vbere fetus)

Depono. tu dic mecum quo pignore certes.

Menalcas vis. i. consentis ut experiamur id ē pbemus inter nos qd vter
qñm possit. i. cantare et ego dametas depono. i. in vadiū pono hanc vitulā
et ne forte recuses. i. refuses cā dico tibi qd ipa alit id ē nutrit binos fetus. i.
duos vitulos vberē. i. māmilla sua et dic mihi quo pignore. i. qd vadio certes
mecū. ¶ **E**lis g. Rñdet dametas. i. virgilius tu dicis qd nescio cantare; vis tu
qd cātemus ambo inter nos qz nō habemus iudicē qz adhuc non venit pales
mon et ponamus vadia inter nos q succedant victori: et ego depono vel asse
gno pñū vel vadiū carmīs. i. vnā vaccā iuuenē. qd h sit iuuenis tñ bis i die ve
nit ad mulcrā. i. mane et sero. et possumus dicere mulcrā vel mulctrum vel
mulctariū vas in quo mulget lac. dñ em in georgicis implēt mulctariū vac
ce. Tu dic mecū quo pignore certes. i. quod vadiū vis ponere.

De grege nō ausim qcāq deponere tecum

ABe.

Est michi nāq domi pater: est iniusta nouerca.

Bisq die numerāt ambo pecus: alter et hedos.

Uerum id quod multo tu te ipse fatebere maius

Insanire libet: quoniam tibi pocula ponam

Fagina: celatum diuini opus alchimedontis:

Lenta quibus torno facili superaddita vitis

Diffusos hedera vestit pallente corymbos.

In medio duo signa conon: et quis fuit alter?

Descripsit radio totum qui gentibus orbem.

Tempora que messor: que curuus arator haberet.

Necdum illis labra admoui: sed condita seruo.

¶ **N**on ausim. i. auderē deponere. i. sequestrare quicq. i. aliqd de grege. i. ex
oalibus nāq pater est mihi domi et nouerca iniusta est domi. qz p et ambo scz
pater et nouerca numerāt. i. cōputant pecus id ē oues bis in die scz mane et se
ro. et alter numerat hedos. verum deponā supple id qd tu fatebere. i. dicēs eē
maius. i. vadiū qd sit vacca. et libet. i. expedit te insanire qm pono tibi ista sup
ple. **N**ā ponā pocula. i. vasa fagina id ē de fago facta: q sūt opus celatū al
chimedontis diuini. i. illius preclari sculptoris. quibus. i. in quibus poculis
vitis lenta supaddita torno facili vestit. i. cooperit corymbos. i. vuas hederarū
diffusos. i. dispersos hedera. i. arbore pallente. i. pallida in medio illozū pocu
lorū sunt duo signa scz conō. i. ymago cononis ducta et qd fuit alter? agrico
le nesciunt supple sz fuit ille q descripsit totū orbē gentibus. i. hominibz ra
dio. i. cū virga et descripsit que tpa messor id est videminator haberet et descri
psit q tpa arator hēret. i. rusticus possideret. et ego menalcas necdū. i. nō ad
huc admoui id est apposui labra illis poculis. ¶ **D**e grege. **R**espōdet menal
cas id ē cornificius sicut ille qui timet vinci qz ipē non auderet deponere ali
quod aīal de grege qz habebat nouercā et patrem qui bis in die numerabāt
gregem scz mane et sero. et dicit iniusta qz cōmū nter nouerce sūt iniuste pu

mogenitis. **A**crum id quod multū. **Et** tibi dabo unū aliud pectus quod
est melius q̃ vacca tua scz unū vas de fago ad potandū quod factum est ab
eximio sculprore scz ab alchimedonte in quo sculpta est hederā alba habēs
corymbos. i. baccas vel grana quedā et supra illā hederā est tornata vel cum
torno facta vna vitis q̃ cooperit illos corymbos. **Et** in medio illius vasis est yma
go cononis q̃ fuit dux et ymago vnus alterius philosophi. **¶** Descripsit ra
dio. i. cū vīrga cū qua vītur geometri q̃ fuit astrologus. **¶** Necdum illis.
id est illa pocula non sunt adhuc in vsu sed sunt noua. i. recentia. **¶** Per ista in
telligitur q̃ cornificius timebat uxorem suam et non audebat deponere ni
si poculum solum id est quēdam librum de quo mulier non curat. et vult vi
cere q̃ habet quendam librum quem virgilius nunq̃ vidit.

Et nobis idem alchimedon duo pocula fecit

Ade.

Et molli circum est ansas amplexus achanto.

Orpheaq̃ in medio posuit: siluasq̃ sequentes

Necdum illis labra admouit: sed condita seruo

Si ad vitulam spectes nihil est q̃ pocula laudes.

¶ Et idē alchimedon. i. ille sculproz fecit duo pocula et ille alchimedon am
plexus est ansas. i. illud per quod tenemus vasa circū. i. vndiq̃ achanto id est
illa herba molli. i. flexibili et ip̃e posuit orpheā illum cantorem et posuit sil
uas. i. nemora sequentes scz cantum orphet. necdum id est nō adhuc admo
uit id est posuit labra illis vasis. sed seruo illa condita id est abscondita et si spe
ctes id est respicias ad vitulam id est vaccam nihil est q̃ id est quare laudes
pocula. **¶** Et nobis idem. **R**ūdet dametas cōdemnando pocula q̃ menalcas
reputabat preciosa. Illud ei non est preciosū quod est cōmune. dicit ergo vir
gilius ego etiā habeo duo pulchra pocula ab alchimedonte et circa ansas ē
sculptus achantus herba volubilis **Et** in medio posuit orpheū qui fuit opti
mus cantor qui faciebat siluas coreare **Et** ideo in poculis meis sūt sculpte sil
ue sequentes orpheū. **¶** Necdum illis. verisimile repetit verba cornificij et est
ypallage quia non mouemus labra ad pocula sed e contra et sic si consideres
vitulam meā non laudabis pocula tua respectu eiusdem.

Nūq̃ hodie effugies: veniā quocūq̃ vocaris

Ade.

Audiat hec tantum: vel qui venit: ecce palemon.

Efficiam posthac ne quēq̃ voce lacesces.

¶ Dameta nūq̃ effugies id ē vitabis disputationē hodie q̃cūq̃. i. ad quē
cūq̃ locū vocaris. i. vocaueris veniā. i. descendā. aliq̃s supple audiat hec id ē
hōc disputationē vel ille q̃ venit audiat nos et ecce palemon q̃ audiet nos et
ego efficia id ē facia posthac ne lacesces. i. puoces quēq̃. i. aliquē voce. i. ver
bis tutz. **¶** Nūq̃ hodie. Loquit menalcas. i. cornificius nō effugies disputa
tionē ego veniā tecū quocūq̃ volueris **¶** veniat aliquis q̃ audiat nos **¶** nō cu
ro q̃s sit **¶** veniat a casu. ecce palemon. i. q̃dā pastor vīl mecenās q̃ audiet nos.

Quin age si quid habes: i me mora nō erit vlla

Da.

Nec quēq̃ fugio: tantum vicine palemon

Sensibus hec imis (res est non parua) reponas

¶ Construe. Qui. i. quāto age id ē dic. si habes qd. i. aliqd ad dicendū vlla mora. i. aliqua tardatio nō erit in me dameta: nec fugio. i. effugio quēq. s. o palemō vicine reponas. i. iudices hec. i. hanc disputationē sensib⁹ imis id est bona prudentia qz res id ē disputatio non est parua. **¶ Qui age.** Rūdet dametas si scias aliquid ostende illud corā quocūq. iudice. Tm vicine palemō capiat beniuolentiā qz vocat eū suū vicinū et aduertit eū vt bñ consideret argumentationē amborū qz de magna re agitur.

Dicite quādoqdē in molli cōsedim⁹ herba **Palemō**

Et nunc omnis ager: nunc omnis parturit arbor:

Nunc frondent silue: nunc formosissimus annus.

Incipe dameta: tu deinde sequere menalca.

Alternis dicetis: amant alterna camene.

¶ Vos ambo dicite carmina vestra quādoquidē cōsedimus id ē quiescimus in herba molli et nūc oīs ager pturit. i. germinat nūc. et oīs arbor parturit nūc et silue nūc frōdent. i. florent et annus est supple formosissimus nūc o dameta incipe carmina tua. et o menalca sequere deinde. i. dices post dametam carmina tua. et vos diceris carmina alternis scz vicibus. qz camene id est muse amant alterna. i. alternatim dicta. **¶ Dicite.** hucusq. locuti sunt menalcas et dametas. nūc loquit palemon q a casu occurrit et eligit iudex et loqē more pastozū dicens dicite carmina vestra supra herbā viridem: nūc em floret oīs ager et parturit omnis arbor. carmina em requirunt cor letum. incipe dameta. et postea menalcas tibi respondebit.

Ab ioue principiū muse: iouis omnia plena. **Da.**

Ille colit terras: illi mea carmina cure.

¶ Principiū muse. i. carminis mei est ab ioue. i. ab illo deo oīa sunt plena iouis. i. oīa sunt in potestate iouis. ille iupiter colit id est arat terras et mea carmina sunt cure. i. sollicitudini illi ioui. **¶ Ab ioue principiū.** i. incipiā carmen a ioue vel cesare qz oīa sunt plena iouis quia deus est vbiq. et semp vel potestas cesaris est vbiq. locorum. **¶ Illi mea carmina.** id est iupiter vel cesar complacet in carminibus meis.

Et me phebus amat: phebo sua semp apud me **Ahe.**

Munera sunt lauri: et suaue rubens hyacinthus.

¶ Phebus. i. ille deus amat me. et lauri sunt semp apud me id est menalcā phebo id est illi deo sua munera id est dona et hyacinthus illa herba rubēs id est rubea est suaue donū vel suaue pōt esse captum aduerbialiter. **¶ Et me phebus amat.** Respondet menalcas dicens. si tu habes iouem propiciū ego habeo phebum qui est summus deozū qz vnicuiq. deus suus est summus. id dicit cōmuniter si quis amat ranā ranā putat esse dyanam. et phebus dat mihi sua munera laurum et hyacinthū herbam rubeam. i. dignus sum corona laurea. **¶** Abi notandus est q phebus amauit daphnē que fugiēs a facie eius mutata est in laurū qz amātes virginitatē semp virent sicut laurus.

Phœbus autē et boreas amauerunt puerum hyacinthū: boreas vero q̄ puer
magis delectabatur in amore phœbi: percussit de vno disco hyacinthū et interse-
cit eum sed mutatus est in florem sui noīis.

Malo me galathea petit lasciuia puella.

Da.

Et fugit ad salices: et se cupit ante videri.

¶ **Cōstrue** sic. Galathea id ē cōcubina scz lasciuia puella. i. voluptuosa petit
id est percussit me malo. i. pomo et ip̄a fugit id ē currit ad salices. i. ad loca vo-
luptuosa. et cupit se videri. i. a me ante. i. anteq̄ recedat. ¶ **Malo me.** Hic da-
metas laudat se ex sua pulchritudine dicēs q̄ galathea cōcubinaprouocat et
percussit ip̄m pomo in signū amoris: et fugit ante eū ad salices. i. ad loca delecta-
bilia. s̄z vult ante videri vt ip̄e sequat̄ cāvisam: vt ip̄e percipiat decorē suū
¶ Per hoc volūt aliq̄ q̄ nō solū roma: imo etiā galathea. i. gallia petebat cari-
mina virgilij: et sic laudat se a scientia.

At michi sese offert vltro me⁹ ignis amyntas:

Abē.

Notior vt iam sit canibus non delia nostris.

¶ **Cōstrue.** Et amyntas id est ille puer meus ignis. i. amor meus notior id ē
adeo notus offert sese mihi vt delia. i. amica mea vel dyana q̄ est dea venas-
tionis non sit tā notior n̄ris canibus sicut est amyntas. ¶ **At mihi.** Rūdet me-
nalcas dicēs: sicut tu habes amicā puellam: ego habeo puerum amicū id est
fove cesarē a puritate sensus vocatū puerū. et est mihi tā tā priuatus q̄ canes
mei agnoscūt eū sicut amicā meā deliā v̄ dyanā a delos insula dictam.

Parta mee veneri sunt munera: nāq̄ notauī

Da.

Ipse locum aerie quo congesse palumbes.

¶ **Munera.** i. dona sūt parta. i. preparata mee veneri. i. mee amice: ip̄e. i. ego
dametas notauī locū scz quo. i. in quo palūbes id ē ille aues aerie. i. in aere
volātes cōgesse id ē nidos fecere. ¶ **Parta mee.** Iterū dametas gloriatur in
domo et possessione sibi data dicens: ego habeo tā locū paratū mee veneri v̄
delectationi q̄ signauī meū locū delectabilem et pingue vbi palūbes colle-
gerūt nidos suos: et hoc fit i arborib⁹ spissis et i terra fructifera.

Quod potui puero siluestri ex arboze lecta

Abē.

Aurea mala decem misi: cras altera mittam.

¶ **Et ego menalcas feci q̄ potui.** nā misi puero. i. amico meo id ē amyntē v̄
cesari decē mala id ē poma aurea. i. aurei coloris lecta id ē collecta ex arboze
siluestri: et ego mittā cras altera scz poma. ¶ **Quod potui.** Hic menalcas di-
cit se etiā potuisse donū delectabile suo amico. i. decē poma siluestria que tā
sibi misit: et cras mittet alia. i. mittet cesari decem eglogas bucolicorū et ge-
orgica. pōt etiā intelligi per predicta templum delectabile quod virgili⁹ p-
ponit in georgicis cōstruere in reuerentiā cesaris. vbi dicit In medio mihi
cesar erit templūq̄ tenebit. Et comificius iactat se in laudem cesaris faciu-
rum bucolica et georgica melius q̄ virgilius.

Quotiens: et que nobis galathea locuta est.

Da.

Partem aliquam ventri diuum referatis ad aures.

¶ *Construe.* Quotiens galathea locuta est mihi supple: et quod id est qualia dulcia verba galathea. *L.* amica locuta est nobis. o vos venti referat aliquam partem verborum dulcium ad aures diuini. *i.* deorum: quia ita dulce locuta est ut deorum auditu eius digna sint verba. **¶** *Quotiens.* Hic dametas gloriatur in dulci loquulo galathee: ubi vult dicere quod cesar prauitate et secrete loquatur secum optans quod aliquis verum deferat illa dulciloqua ad aures potentum: quia si ipse se laudaret laus sua sordesceret: ideo vellet quod venti deferrent.

Quid prodest quod me ipse animo non spernis amynta: *Abe.*

Si dum tu sectaris apertos ego rhetia seruo.

¶ *Construe.* o amynta quid prodest quod non spernis me animo. *i.* libentissime amas. Si dum. *i.* si quando tu sectaris apertos. *i.* vadis ad venandum apertos: ego menalcas seruo id est custodio rhetia. **¶** *Quid prodest.* occulte menalcas ostendit dametam mentiri et quod cesar non diligit ipsum: quia quando cesar vadit ad venationem dametas solum seruat rhetia quod est minime delectationis in venatione. *q. d.* de virgilio sub propria persona: si cesar amasset te durisset te ad bellum contra anthonium vel aduersum aliud bellum quod voluit cesar facere.

Phyllida mitte mihi: meus est natalis yola: *Da.*

Cum faciam vitula pro frugibus: ipse venito.

¶ *Yola* o deus mantuanorum mitte mihi phyllida id est amicum meum quia est meus natalis id est dies natalis mei et cum faciam id est sacrificabo vitula id est ex vitula pro frugibus ipse id est tu yola venito. *i.* venias ad sacrificium. **¶** *Phyllida mitte.* Dametas gloriatur in diuitiis suis ubi aduertendus est quod antiqui venerabantur diem sue natiuitatis et cum in omnibus alijs sacrificijs castitas seruaretur tamen specialiter in sacrificijs illius diei utebantur voluptatibus ideo dametas orat yolam pastorem ut in die sui natalis mittat ei phyllidam communem eorum amicum et quando faciet vitula. *i.* quando offeret vel sacrificabit vitulam pro frugibus rogat ipsum ut adsit etiam in propria persona: quia tunc non est opus voluptatibus nec ut mittatur phyllis: ubi est aduertendum quod antiqui ante messes ducebant circa agros vineam vitulam quam postea sacrificabant cereri ut erant habere in georgicis. Tuncque novas circum felix erat hostia fruges. Et faciebant festum sue natiuitatis. et est phyllida actus grecus huius nominis phyllis et yola est vocatiuus grecus huius nominis yolas.

Phyllida amo ante alias: nam me discedere fleuit: *Abe.*

Et longum formose vale: vale inquit yola.

¶ *Ego menalcas* amo phyllida ante alias mulieres et phyllis fleuit me. *i.* a me discedere id est recedere et ipsa fecit supple discedenda longum id est longam ratiocinationem dicendo mihi o yola id est menalcas formose vale vale. **¶** *Phyllida amo.* hic menalcas habet aliud nomen scilicet yolas vel est anthos nomasia sicut vir fortis vocatur achilles vel sanson: et adulter vocatur paris. Ita optimus pastor vocatur yolas qui fuit pastor deificus. dicit ergo menalcas quod ipse amat felicitatem et voluptatem et quod phyllis ipsum diligit plusquam alios. quod probat quia quando recessit ab eo fleuit amare et longam recommendationem sibi fecit dicendo sepe vale vale quod est verbum discedendum. *s. caput ibi vale notaliter et est nomen indeclinabile: seruat tamen accidentia verbi: quia doctrinale dicit quod est ibi*

si sole et boethello: pducit enim vltia syllaba de vale s'm naturā x'box scde flu
gatiōis. s; i hoc metro corripit et ē boethello. q'vocalis nō sedit vocali et signi
ficatur ibi q' menalcas iacet se eē ita diuine sicut damet as.

Triste lupus stabulis: matura frugib⁹ ymbres: Da.

Arboribus venti: nobis amaryllidis ire.

¶ Construe. lupus ē triste. i. res tristis vel p'traria stabulis. i. i'p'is agnis et ym
bres sunt tristes vel cōtrarie frugibus: et venti sunt cōtrarij arboribus et ire
amaryllidis id est vxoris sunt tristes nobis passouibus id ē mihi. ¶ Triste lu
pus. hic deinde proponit aliqua prouerbia naturalia vt experietur an me
nalcas sciret proponere talia. et dicit q' ista sunt contraria lupus et stabula. et
capit ibi stabula pro agnis vel ouibus: et est continens pro contento: et pluuia
est cōtraria frugib⁹ maturis et v'ni arborib⁹ et vxores irate suis maritis.

Dulce satis humor: depulsis arbut⁹ hedis: Abs.

Lenta salix fero pecori: michi solus amyntas

¶ Humor. i. humiditas ē dulce. i. res dulcis satis. i. segetibus. et arbutus id ē
illa arbor est dulcis hedis id est capris depulsis id est separatis a matribus et
salix id est illa arbor lenta est dulcis pecori id ē gregi. et amyntas. i. ille puer
solus est mihi dulcis. ¶ Dulce satis. Respondet menalcas dās puerbia cō
traria dicens q' h; ymbres sint cōtrarie frugibus maturis tñ sūt dulces semi
nibus et arbusta sunt dulcia hedis separatis a matribus. Salix etiā est dul
cis ouibus et capris. sed solus amyntas est dulcis mihi menalce. et nihil sibi
placet sicut ille puer vel sicut cesar. quasi diceret q' non est sibi cura si ama
ryllis. i. roma vel cines romani non diligant eum: quia cesar eum diligit. cō
sules enim erant pro virgilio cōtra cornificium.

Pollio amat nostram quis sit rustica musam Da.

Pierides vitulam lectori pascite vestro.

¶ Pollio. i. ille patronus amat nostrā musam id est carmina nostra Quis sit
rustica id est quis carmina sint de reb⁹ vilibus facta: o pierides o muse pa
scite id est nutrite vitulā. i. vaccā vestro lectori. i. pollioni. ¶ Pollio amat.
hic blanditur dametas suo patrono scz pollioni ad cuius rogatum facta sūt
ista bucolica: pollio enim amabat carmina et scripsit tragedias et hystorias
¶ Pierides. pieris est regio macedonie in qua habitant muse dec carmi
nibus orat dametas vt ille muse dent pollioni pingue vitulā. i. p'miū carmi
nis bucolici. quod ei ascribitur tanq' protectori. et gloriatur in hoc virgili⁹
q' h; bonos amicos in senatu.

Pollio et ipse facit noua carmina: pascite taurū Abs.

Iam cornu petat: et pedibus qui spergat harenam.

¶ Construe. et ipse pollio facit noua carmina. pascite taurū q' taurus petat cor
nu et qui spergat harenā pedibus. i. qui inuadat hoīes cornu et scalpat ter
ram suis pedibus. ¶ Pollio et ipse. hic oñdit menalcas se etiā diligi a pollio
ne. et blandit ei sicut facit dametas imprecando nō sibi vitulā: s; taurū qui
est fortior dametas enim per vitulā significabat fecunditatē carminis: menalcas
aut p'taurū intelligit fortitudinē s'cius ad p'fringendū carmina alior poetarū.

Qui te pollio amat veniat:quo te quoq; gaudet Da.

Mella fluant illi:ferat et rubus asper amomū.

¶ Construe. O pollio qui amat te veniat. i. pueniat ad talē trīphū quo. id ē ad quē gaudet te venisse supple. ⁊ mella. i. illi liquores fluant id est secunda sint illi ⁊ rubus asper. i. durus ferat. i. tribuat ei amomū florē redolētissimū. ¶ Qui te pollio. Iterū dametas blādī pollioni īprecādo oīa bona illi q̄ ipm diligit q̄ optat tpi pollioni dicēs: o pollio ille q̄ diligit te pueniat ad talē pfectionē ad qualē vellet te puenire. ⁊ fluat illi abūdantia mellis ⁊ sint ei oīa fecūda ⁊ fertilita sic q̄ dumus ferat amomū florē redolētissimū ⁊ bñdicat terra in opere suo.

Qui baviū non odit amet tua carmina meui. Abbe.

Atq; idē iungat vulpes:et mulgeat hircos.

¶ Ille q̄ nō odit baviū. i. illū poetā o meui. i. o poeta ille amet tua carmina ⁊ q̄ amat tua carmina ille idē iungat vulpes. i. illa aialta aratro ⁊ ille idē mulgeat hircos. i. lac trahat ex hircis. ¶ Qui baviū. menalcas facit facetā derisionē volēs sīgñe q̄ carmina virgilij ⁊ pollionis nihil valēt q̄ baviū ⁊ meui? fuerūt duo ignari poete simici virgilij ⁊ horatij ⁊ carmina vni? erāt eq̄ misera sicut carmina alteri? iō dñ meui q̄ nō diligit vñ odit carmina baviū amet tua carmina q̄ sūta sūt i stile de ignorātia atq; idē iungat vulpes. i. ille q̄ diligit carmina vñ pdet tps suū sicut ille q̄ iungit aratro vulpes vel q̄ mulget hircos.

Qui legitis flores et humi nascētia fraga: Da.

Frigidus (o pueri fugite hinc) later anguis in herba.

¶ O pueri q̄ legitis. i. colligitis flores ⁊ fraga. i. mora rubea nascētia id ē cre scētia humi. i. in herbis fugite hīc. i. recedite ab illo loco q̄ anguis frigidus id est serpens venenosus later in herba. ¶ Qui legitis. Hic dametas pponit vñū enigma loquēs ad pueros qui colligūt flores ⁊ fraga q̄ sūt mora rubea nascētia ex herbis et dicit eis: o pueri fugite hīc q̄ anguis later i herba: et loquē mātuantis q̄ habitāt iter milites asperos q̄ mordēt et interficiūt sicut anguis et cōsultat eis cedere maiori iuxta dogma cathonis. maiori cede.

Parcite oues nimīū pcedere:nō bene ripe Abbe.

Creditur:ipse aries etiam nunc vellera siccāt.

¶ O pastores parcite. i. phibete oues nimīū pcedere. i. ne oues nimia proce dāt. nā nō bene creditur. i. cōfidit ripe: aquarū supple: q̄ ipse aries nūc desiccat vellera. i. pellē suā. ¶ Parcite. Hic menalcas oñdit se hū intellerisse pceditū enigma esse dictū de mātuantis: q̄ sub vno alto enigmate oñdit illis q̄ accidit virgilio. q̄ cū repeteret agrū suū arrius centurio interemisset euz nē si soltuisset in fluvijū. Et dictū est sibi Eteres migrare colom: iō dicit Menalcas ad pastores mantuanos nō ducatis oues iuxta ripariā ne cadāt in fluvijū: q̄ nuper cecidit vnus aries qui adhuc siccāt vellera sua quia nō est dīa q̄ cecidit.

Lytire pascentes a flumīne reicecapellas. Da.

Ipse (vbi tempus erit) omnes in fonte lauabo.

¶ Tytre reice. i. repelle a flumine. i. a fluuio capellas pascentes: et ipse id est ego lauabo oēs in fonte vbi ipse erit: opportunū supple. Tytre. Dic dametas precipit reicere capellas a flumine quia ipse lauabit eas cum ipse fuerit: et non lauabit in riuo sed in fonte. i. quando cesar redierit de bello actico virgilius imperatorem pacem manutianorum a cesare: et loquitur ei in propria persona non per aliam interpositam sicut fecerat prius antequam haberet noticiam cesaris per pollionem: cuius laudem fecit istam eglogam. et dicit Sertius quod reice capellas est proceleumaticus per dactylo. sed secundum doctrinale et modernos reicio et refert per distat perducit re. et sic non potest esse proceleumaticus sed est syneresis et confluit due vocales in unam: et debet proferri rice.

Logite oues pueri: si lac preceperit estus

Ade.

Uel nuper: frustra prestabimus vbera palmis.

¶ Pueri. i. pastores cogite. i. in ouilia colligite oues si estus. i. calor preceperit. i. preoccupauerit lac ut nuper fecit supple frustra prestabimus id est constringemus vbera. i. mamillas palmis. i. digitis vel manibus. **¶** Logite oues Menalcas iubet cogere oues in tecta propter calorem solis qui exterminat lac. et per hoc intelligit quod manutiani captiui sub furore tribulationis non possunt fructificare nec tunc est tempus repetendi agros donec pertransseat furor.

Eheu quod pingui macer est mihi taurus in aruo?

Da.

Idem amor exitum est pecori: pecorisque magistro.

¶ Eheu quod. i. quantum taurus est macer in aruo. i. agro pingui. i. fertili. Nam idem amor est exitum. i. destructio pecori id est gregi: idem. i. amor est exitum magistro pecoris. Eheu. Dic dametas tangit materiam et paupertatem manutianorum dicens quod taurus suus est macer in agro pingui. et dicit quod hoc est per amorem: quia amantes desunt comedere et oblitiscuntur passus et dicit quod idem amor est destructio pastorem et gregis. et magis intelligit iste sermo de amore cupiditatis qui crescit in imensum quod de amore concupiscente carnalis: quia propter auariciam et cupiditatem propter multam tribulationem fuerunt virgilius et alij manutiani: ideo dicit idem amor.

His certe neque amor causa est: vix ossibus heret.

Ade.

Nescio quis teneros oculus mihi fascinat agnos.

¶ Certe amor non est causa his. i. agnis quod sunt macri: sed vix heret ossibus. i. vix ossa eorum coheret. et nescio. i. ignoro quis oculus id est quod aspectus fascinat. i. corrumpit agnos. **¶** His certe. Reddit menalcas aliam causam dicens quod amor non est causa macerationis: et intelligit de amore concupiscente carnalis. sed superbia excetavit manutianos et orta est inter eos discordia sicut dictum est prius. En quo discordia ciues perduxit miseros.

Dic quibus in terris (et eris mihi magnus apollo)

Da.

Tres pateat celi spacium non amplius vlnas.

¶ Menalca dic quibus in terris. i. in quibus locis spacium celi pateat. i. appareat non amplius id est ultra tres vlnas. i. ultra illam mensuram. et eris mihi magnus apollo. i. summus sapiens. **¶** Dic quibus. Dic dametas proponit vnum aliud enigma et est questio talis in qua parte terre celum non videtur ultra spacium trium vlnarum: et est vlna mensura quantum duo brachia possunt extendi et respondet ad

inā questionē coronabitur sicut apollo. Sed nō datur responsio in textu. Intel-
ligitur tamē de puteo vno in quo si quis esset non posset videre celum ultra
longitudinem putei quando quis eēt in fundo.

Dic quibus in terris inscripti nomina regum Abc.

Nascantur flores: et phyllida solus habeto.

¶ Dameta dic mihi quibus in terris flores nascentur id ē crescūt inscripti
id est in scripto hñtes nomina regū. et tu solus habeto id est habebis phyllida.
¶ Dic quibus. Menalcas nesciens respondere pponit aliud enigma et est ra-
le. in quibus terris crescūt flores hñtes nomina regū. et dicūt aliqui qd p hoc intel-
ligit hyacinthus flos rubeus qd natus fuit ex sanguine alacis et hyacinthi si-
cut dicit ovidius. et isti duo vocantur reges qd fuerūt filij regū et sic hyacinthus
de nomine alacis hñt vñā syllabā et hñt totū nomē hyacinthi regis. et si dametas
soluat istā questionem pmittit ei phyllis tanq̃ ppa que est cōmunis amica
pastorum et hoc est maius donū quod promittere ei posset. nam qd sit apollo
hoc est impossibile.

Non: nostrū inter vos tantas componere lites Pa:

Et vitula tu dignus: et hic et quisquis amores

Aut metuet dulces: aut experietur amarus.

Claudite iam riuos pueri: sat prata bibere.

¶ Rō est vñm iudicare s; nñm est. t. mei palemonis cōponere. i. finire lites id
est iurgia inter vos. et tu dameta et hic menalcas est dignus vitula et quisq̃
metuet amores dulces aut quisq̃ experietur amarus talis supple est dignus
vitula. o pueri claudite iam riuos. i. finite disputationē sat prata bibere. i. sat
dixistis. ¶ Rō nñm. hic loquitur palemō iudex volens dare sententiā diffiniti-
uam et est ponenda pausa post nō. q. d. non vñm. s; nñm est sententiā dare vel
cōponere lites vñas qd litigantes nō debēt eē iudices sue cause. lectura autē
non valeret si totū cōtinue legeret: qd diceret palemō se nō facturū qd factur
iudicat em̃ eos eē pares qd vnus dicit prius se pari tristitiā i ira amaryllidis
alter dicit se hñe dulcedinē amyntē et sic viderent eē pñs: s; palemō pcordat
eos et dicit qd nō est pñetas qd ista duo. i. metus et delectatio reperiunt i eodē
qd quisq̃ amat delectat in re amata et timet ne perdat eā. ¶ Claudite. hic
ponit finem in hac egloga qd in fine dicit qñ oues satis biberūt claudēdi sūt
riuuli aque que hauriunt de puteo.

¶ Finis tertie egloge.

Icelides muse paulo maiora canamus:

Non oēs arbust a iuuāt: humilesq; mirice.

Si canimus siluas silue sunt consule digne:

Ultima cumei venit iam carminis etas.

Magnus ab integro seclorum nascitur ordo.

Iam redit et virgo: redeunt saturnia regna.

Jam noua progenies celo demittitur alto.
Tu modo nascenti puero: quo ferrea primum
Desinet: ac toto surget gens aurea mundo.
Casta faue lucina: tuus iam regnat apollo.
Teq; adeo decus hoc cui te consule inibit
Pollio: et incipient magni procedere menses.
Te duce si qua manent sceleris vestigia nostri
Irrita perpetua soluent formidine terras.
Ille deum vitam accipiet: diuisq; videbit
Permixtos heroas: et ipse videbitur illis:
Pacatumq; reget patris virtutibus orbem.

¶ Construe sic. o muse. i. dee sicelides. i. sicilienses canam. i. describam. paulo maiora. i. modicū altiora et arbuta. i. virgulta et mirice. i. ille arbores nō iuuant. i. nō delectāt oēs si canimus siluas. i. carmen buccolicū silue. i. carmina buccolica sūt digne consule scz pollione. vltima etas. i. ferrea carmīs cumel. i. sibyllini venit. i. accessit et magnus ordo seculorū. i. seculorū nascit. i. reficit ab integro. i. denuo ex virgo. i. iusticia redit. i. reuertit et regna saturnia. i. aurea secula redeūt et noua pgenies. i. soboles celo. i. ex celo demittit. i. deorsū mittit. o lucina. i. o iuno casta faue puero. i. filio pollionis mō nascenti. q; scz puero nascēte gens ferrea. i. dura p̄mū. i. in p̄mīs desinet. i. cessabit et gens aurea surget toto mūdo tuus apollo. i. augustus cesar regnat id ē dñat. o pollio decus. i. etas aurea inibit. i. inchoabit adeo. i. certe te psule exite hoc cui. i. tpo huius etatis: et magni menses incipient pcedere. i. ppetuo manere et si qua vestigia nri sceleris manēt: illa supple fient irrita te. i. pollione duce. i. regnāte et soluēt. i. dissoluēt terras. i. oēs gentes formidine ppetua. ille augustus vel saloninus puer pollionis accipiet. i. habebit vitā deū. i. deorū et tpe videbit heroas. i. nobiliores pmixtos. i. cōmixtos diuis. i. dijs: et tpe augustus vel saloninus videbit illis. i. ab illis heroibus. et tpe reget id ē gubernabit orbē id est mūdū pacatū. i. pacificatū patris virtutibus. i. paterna idustria. ¶ Sicelides muse. Quarta egloga que dñ interpretatio noui seculi in qua virgilius laudat augustū cesarem laudat citam finis pollionē et eius parvū filiū. et q; aggredditur magnā phiam. iō vocat auxiliū musarū et earū eloquētā et p̄cipue vocat musas sicelides q; theocritus quē tpe insequitur in buccolicis suis fuit siciliensis et est sicelides adiectiū grecū q; latini dicūt sicilienses. et pponit virgilius canere paulo maiora. ista enī egloga quā discēdat a carmine buccolico: tñ non prorsus recedit ab illo. q; interserit aliqua buccolica. ¶ Nō oēs hic reddit rōnē quare vult transcendere buccolica et loquitur de alta materia q; non sp̄ iuuat vel delectat loqui de rebus paruis quas intelligit p arbuta. i. rustica carmina et p miricas. i. genesis que non crescunt in altū et capitur ibi iuuat personaliter. ¶ Alcia cumel. Hic notandū ē q; sybillavates fuit cumana. i. de cumā ciuitate que sybilla diuinit etates et secula p metalla us

¶ p̄ma etas fuit aurea. i. optima. Sc̄ba argentea nō eque bona sicut p̄ima.
Tercia eras vel cuprea et vltima fuit ferrea. i. pessima inter alias. p̄dixit sy-
billa nō solū etates s̄ et̄ā p̄dixit q̄s regnaret in qualibet etate vel in quolibet
sc̄lo: q̄ in sc̄lo aureo debebat regnare saturnus. et in dec̄mo et vltimo debebat
regnare apollo. dicit q̄ virgilius q̄ p̄phetia sybille impleta est et intelligit de
augusto de pollione et de iuo puero. pollio em̄ fuit dux exercitus germanici
q̄ cepit salona ciuitatē dalmatie et postea meruit cōsularū et eodē anno susce-
pit de uxore filiū quē vocauit saloninū a nocte ciuitatis capte q̄ puer q̄ natus
fuit incepit ridere q̄d est cōtra naturā nascētū in quo parentes notauerunt
malū p̄sagiū. sed virgilius interpretat oīa in bonū. ille tñ puer nō diu vixit
iō p̄phetia sybille verius pertinet xp̄o q̄ salonino. ¶ Magnus ab integro.
hic tangit opintonē p̄borū antiquorū dicentū q̄ q̄n annus eēt cōpletus q̄ cō-
tinet decē secula debebāt redire secula sicut prius vt inciperet vita aurea. dē-
cebant em̄ mūdū eē eternū et vitā regi et gubernari p̄ astra. iō q̄n astra redeū-
t ad cursū quē p̄mo habuerūt adducēt mūdū vitā priore sicut habet. vi. eneid.
illū q̄ erāt in campo eliseo expectabūt illū annū resolutū: vt ip̄o resolutū redi-
rēt ad vitā suā sicut fuerūt. dicit ergo q̄ ordo sc̄lorū nascit ab integro. s. ab illo
magno āno quo p̄pleto et integro redeūt sc̄la q̄ fuerūt sicut prius. Ista tñ opti-
mo est erronea q̄ veritas fidei est q̄ mūdus incepit et finiet et sicut incepit
nō p̄ naturā s̄ p̄ gr̄am: sic et̄ā finiet p̄ gr̄am q̄n deo placuerit. et est notādū
q̄ d̄s p̄ferri sc̄lorū p̄ syncopā q̄ aliter nō staret versus. ¶ Iā redit et virgo.
p̄hi sic intelligunt illū versū. s. q̄ terra in p̄ma etate sp̄te oīa ferebat sine cul-
tura iō vocant illam terram virginē q̄ sine genitore parit: fideles tñ intelli-
gunt de virgine maria. ¶ Redcūt saturnia regna. i. regna aurea q̄ sub augu-
sto cesare debebat eē pax in vniuersa terra et abūdātia bonorum: s̄ meli⁹ in-
telligitur de xp̄o de quo dixerūt angeli et in terra pax hoībus bone volūta. s.
¶ Iā noua p̄gentes. i. sub augusto cesare erāt hoīes boni et quasi diuini: sed
melius intelligitur de xp̄o qui habuit nouū modū genture. s. de virgine ma-
ria et missus est de celo. tñ p̄pter aīam creatam. tñ p̄pter diuinitatē incarna-
tam. ¶ Casta fauc lucina. Inuitat deam partus que dicitur lucina quia dat
nascentibus lumen vite et aliqñ vocatur iuno: et aliqñ luna et aliqñ d̄yana.
dicit ergo ad eam q̄ faueat et applaudat quis apollo qui est frater lune iam
regnat. dicebat em̄ sybilla q̄ apollo regnaret in dec̄mo seculo et vltimo et
potest intelligi de salonino: pollione: et de cesare: quorum quēlibet compa-
rar apollini et precipue videtur intelligi de pollione qui dicitur tanq̄ apol-
lo et ip̄m nominat expressius dicens q̄ erit ornatus in mundo ip̄o duce vel
gubernante policiam: et incipient menses. i. quintilis et sextilis incipiet ha-
bere magna noīa quia vocabuntur iulius et augustus a noībus imperatorū
in perpetuam eorū memoriam. ¶ Te duce. i. p̄e pollionis qui erat vn⁹ dux
romanoū purgabunt vestigia malorū p̄teritorū si que remanserint ex ip̄e
precedēt expurgabit vetus fermentū et viuēt hoīes sine formidine. s. secure
sine timore: p̄petuus. i. longa. Ille desū vitā. i. salonin⁹ pollio v̄ cesar ducet et p̄-
tīmā vitā iustā et diuinā: et magnates videbunt eū mixtū cū d̄s et ip̄e vide-
bit eos diuinos: s̄ sybilla intellexit oīa ista de xp̄o qui abstulit peccata mun-
di qui dedit magnos menses. i. vitam eternam et natus fuit quando men-
ses incipiunt crescere. s. post tropicū capricorni qui dedit securitatez assequē-
di pacē paradisi et eulandī inferna. qui ascendit ad celos videntibus discipu-
lis et accepit vitā deorū q̄ deus homo factus est qui sedet ad dexterā patris.
¶ Pacatumq̄ reget. id est saloninus gubernabit imperium romanū prius

pacificatum per patrē suū. vel augustus reget imperiū pacatū p̄ tullū cesarē
sz melius intelligit de xp̄o q̄ celū terrāq; regit in sc̄la sc̄lorū. q̄ fecit voluntatē
p̄tris q̄ misit eū et dedit potestātē hoībus bone voluntatis.

At tibi prima puer nullo munuscula cultu:
Errantes hederas passim cum baccare tellus
Adixtaq; ridenti colocasia fundet achanto
Ipse lacte domū referent distenta capelle
Ubera: nec magnos metuent armenta leones.
Ipsa tibi blandos fundent cunabula flores
Occidet et serpens: et fallax herba veneni
Occidet: assyriū vulgo nasceretur amomum
Et simul heroum laudes et facta parentis
Jam legere: et que sit poteris cognoscere virtus
Adolli paulatim flauescet campus arista
Incultisq; rubens pendebit sentibus vua.
Et dure quercus sudabunt rosida mella.

Construe sic. o puer: tellus. i. terra fundet. i. dabit tibi p̄ma munuscula. i. mu-
nera nullo cultu sz sua sp̄te. i. tellus fundet passim. i. vbicūq; hederas. errantes
id ē illā herbā vagantē cū baccare. i. cū illa herbā. i. tellus inq; fundet coloca-
sia. i. illā herbā mixtā achāto. i. cū illa herbā ridenti. i. odorifera i. p̄e capelle
referēt domū ubera distenta. i. plena lacte i. armenta. i. greges nō metuēt ma-
gnos leones. i. ip̄a cunabula. i. lecti puerorū fundēt. i. dabūt flores blādos id ē
molles: et serpens occidet. i. moriet i. herba fallax veneni. i. herba venenosa oc-
cidet i. amomū. i. illa herbā suauissimi odoris assyriū. i. de assyria nasceēt vul-
go cōiter vel passim: i. tu puer poteris legere laudes. i. facta heroum. i. nobilitū
i. facta. i. gesta parētis id ē p̄ris et poteris cognoscere q̄ virtus. i. q̄lis virtus
sit et cāpus. i. ager flauescet. i. fiet flauus arista. i. spica mollis. i. dulcis agili. et
vua rubens. i. rubes pendebit. i. suspēsa erit sentib⁹. i. vepribus vel spinis in-
cultis id ē nō laboratis. i. quercus. i. ille arbores dure sudabūt. i. emittēt melle
la rosida. i. liquores optimos et delectabiles. **E**t tibi p̄ma. sic applaudit il-
li puero salentino dicēs q̄ terra dabit sibi parua munera i. excusat se virgili⁹
in hoc qd̄ dicit munuscula. dicit q̄ q̄ tellus p̄ma mater siue cultura v̄l labor
dabit sponte illi puero hederā: in quo significat q̄ erit poeta et vir scientifi-
cus qz poete coronabant ex hedera. et dicit errantes id est vagantes qz hede-
ra diffundit spaciōse ramos i. radices: terra etiā fundit ei bacchar. i. herbam
q̄ tollit fascinū vt dī alibi. Et baccharē frontē lingite ne vari noceat mala
lingua futuro. Et in hoc significat q̄ ille puer erit pulcherrimus. **A**chā-
to. achantū est herbā odorifera cordialis q̄ nascitur in egypto et similiter co-
locasia. in quo significatur q̄ ille puer erit plenus virtutibus. sed melius inq;

intelliguntur oia ista de xpo qui est sapientia patris speciosus forma patris filius
hominum. plenus gratia et veritate. cuius sapientia diffusa est per totum orbem. cui re-
ges obtulerunt munera quod sunt terreni reges. Ipse lacte domus. id est regnante illo
puero vel pollione vel cesare capite et oues abundabunt lacte nec indigebunt
custode nec erit aliquis insidiator quia lupus non habitabit cum agno. Sed me-
lius intelligitur de xpo quo veniente fideles abundauerunt lacte fidei que nu-
trit animam que est substantia rerum sperandarum. et valde sapienter loquitur
virgilius de istis donis quia lac convenit pueris et vult dicere quod sicut puer
crescit ascendendo de virtute in virtutem: ita crescent sua munera quia istis
convenit etiam scilicet quod puer habeat puerilia et vir virilia. Nec magnos. id est
ferocitas leonum refrenabitur. nam feroces homines mitescant et domabuntur
sub iugo fidei et mansuescant. ¶ Ipsa tibi blandos. Lunabula sunt lecti pue-
rorum et dicuntur quasi cynabula quia cyn grece dicitur niti latine. pueri enim ad-
nirantur illis lectis. Dicit ergo quod cynabula administrabunt illi puero herba-
bas odoriferas contra fascinum sic quod nullo egebit sed omnia servient ei. Et me-
lius intelligitur de xpo qui plenus virtutibus et gratia non potuit fascinari nec
decipi ipso dicente ad sathanam non tenebit dominum deum tuum sed ei soli servi-
es. ¶ Occidet et serpens. id est quando regnabit salomonus erit pacificata ho-
militas rerum inter se sic quod nichil nocebit homini nec serpens nec herba ve-
nenosa. christus enim super aspidem et basiliscum ambulavit. Et legitur in actibus
apostolorum quod serpens momordit paulum in digito sed nichil nocuit ei. ¶ Assy-
rium. id est crescente salomone crescat in assyria et nascetur per omnem terram mun-
di in assyria illud amomum scilicet quoddam pigmentum vel species aromatica quia
istud lex incepit in hierusalem tamen divulgata est in omnem terram: quia in omnem ter-
ram exiit sonus eorum. id est apostolorum. ¶ Et simul heroum. loquitur ad puerum vel ad
pollionem vel cesarem. sed magis videtur loqui ad puerum dicens et: o puer tu po-
teris cognoscere virtutes tuorum parentum quia pacificaverunt tibi mundum tuum.
Christo etiam nato manifestata est hominibus imensa et miraculosa dei poten-
tia. fuit partus virginis et mutatio aque in vinum. cognoscere cogitationes
hominum. resuscitatio mortuorum: et sic de alijs multis miraculis. ¶ Mollis paula-
tim flavescent. id est illo tempore erit abundantia farris et vini et olei: quia valles
abundabunt frumento. et spineta ferent vvas quia cessabunt hereses: et rudes
homines perventuri ad maturitatem fidei. ¶ Et dure quercus. Dicit quod in illo tempore
quercus dabit mel: ubi oportet uti hypbola intelligendo: et salomone: quia non
est verum quod quercus amara ferat ex se mel nisi hoc dicatur hypbolice ad desi-
gnandam terre fecunditatem. Ideo melius intelligitur de xpo in cuius tempore vi-
ri antiqui non litterati fuerunt repleti scientijs et virtutibus: sicut beatus pe-
trus et alij apostoli qui effuderunt mel. id est sapientiam vel sapientiam. pau-
lus etiam apostolus qui erat asper et spinosus persecutor fidelium effectus est
maturus catholicus et vitis.

Pauca tamen suberunt prisce vestigia fraudis
Que tetare therbin ratibus: que cingere muris
Oppida: que iubeant telluri insindere sulcos.
Alter erit tum typhis: et altera que vebat argo
Delectos heroas: erunt etiam altera bella.

Atq; iterum ad troiam magnus mittetur achilles.
Hunc vbi iam firmata virum te fecerit etas
Cedet et ipse mari vector: nec nautica pinus
Mutabit merces: omnis feret omnia tellus.
Non rastros patietur humus: non vinea falcem.
Robustus quoq; iam tauris iuga soluet arator.
Nec varlos discet mentiri lana colores.
Ipse sed in pratis aries iam suaue rubenti
Murice iam croceo mutabit vellera luto.
Sponte sua sandix pascentes vestiet agnos
Talia secla suis dixerunt currite fassis
Concordes stabili fatorum numine parce.
Aggredere o magnos (aderit iam tempus) honores
Cara deum soboles magnū iouis incrementum
Aspice conuexo nutantem pondere mundum
Terrasq; tractusq; maris: celumq; profundum.
Aspice venturo letentur vt omnia seculo.
O michi tam longe maneat pars vltima vite
Spiritus: et quantum sat erit tua dicere fata.
Non me carminibus vincet nec thracius orpheus.
Nec linus: huic mater quis atq; huic pater adsit
Ophi calliopea: lino formosus apollo.
Pan etiam archadia mecum si iudice certet:
Pan etiam archadia dicat se iudice victum.
Incipe parue puer risu cognoscere matrem.
Matri longa decem tulerant fastidia menses.
Incipe parue puer cui non risere parentes:
Nec deus hunc mensa dea nec dignata cubili est.

Construe. pauca vestigia id est aliqua signa fraudis pulce id est doli antiq
 suberunt id est latebunt erunt q scz vestigia iubeat. i. impetrent thethim. i. mare te
 rare. i. nauigare ratibus id est nauibus. q etia vestigia iubeat oppida id est ca
 stra cingere. i. circisdare muris lapidibz. q vestigia iubeant insindere. i. po
 nere sulcos. i. aratra telluri. i. terre q aliter thethys id est nauigatoz erit et alte
 ra argo. i. nans q vehat id est portet heroas. i. nobiles delectos id est electos
 ad bellu. et altera bella erunt etiam id est vigeant et magnus achilles id est
 ille homo mitte ad troiam. i. ad illam ciuitatem hinc. i. deinde vbi. i. postq
 etas firmata id est completa fecerit te pueru viru scz foue et adultu : ipe ves
 ator. i. ille bellator supra mare exis ceder mari id est relinquet mare nec pla
 nus id est nauts ex pino facia nautica id est in qua sut naute mutabit merces
 id est portabit ad mutandu merces pro vendendo et ois tellus. i. omis regio
 feret id est pducet oia scz necessaria vite humane q humus id est terra non pa
 tie. i. non sustinebit rastros id est illa instrumenta et vinea non patiet falcem
 id est illud instrumentum et arator robustus id est fortis soluet id est deponet
 tauris. i. ab illis animalibus iuga. i. illa instrumenta et lana no discet id est no
 assuescet mentiri id est falso ostendere colores varios : q ipe aries. i. agnus mu
 tabit id est variabit in pratis vellera id est lana sua murice. i. illo colore rubē
 ti. i. rubicundo suauē id est dulciter et mutabit luto id est illo colore croceo id
 est rubeo et sandix. i. illa herba vestiet. i. cooperiet sua sponte agnos pascē
 tes q parce id est ille tres decē cōcordes numine stabili. i. deitate firma fatorum
 id est deoru dixerunt id est iusserunt suis fustis id est suo filo currite. i. pcurrite
 talia secla. i. talia secla. o puer exis soboles. i. pgentes cara dilecta deu. i. deo
 rum tu o magnu iouis incrementu. i. ornamentu aggredere. i. suscipe magnos
 honores. aderit ia ipe. i. ipe iam statim erit presens. o puer aspice mudu nu
 tantē id est labere pondere. i. onere couero. i. curuo. q aspice inq terras et tra
 ctus maris. i. ambitu maris et celu profundu et aspice vt oia letent seculo id
 est ex seculo vnturo. i. futuro. o. i. vntu vltima pars vite et spūs tam longe vite
 maneat michi et qtu sat erit. i. sufficiet dicere. i. laudare tua facta. i. tua ge
 sta et preclara facinora. orpheus. i. ille prestatissimus poeta thzatus id est de
 thzarta et linus. i. ille poeta no vincet me. i. no superabit me ad dicendu tua
 facta qutis calliopea adst mater huc. i. orpheo qutis apollo. i. ille deus for
 mosus. i. pulcher adst. i. sit in subadiu pater huc lino et pan id est deus pa
 storum si certer. i. disceptet et hoc dicto archadia. i. illa prouincia iudice. i. ius
 dicante dicat se eē viciu. i. superatu a me. o parue puer incipe nūc cognosce
 re matrē tuā risu. i. per risum matrē scz clodiā et decē mēses tulerant id est se
 cerant longa fastidia. i. tedia matri. o parue puer. o vulcane inciperidere cui
 id est vulcano parentes no risere. id est non fecerunt risum nec deus id est iu
 piter dignatus est hunc id est vulcanu mensa. i. in mēsa sua nec dea. i. pallas
 dignata est cubili. i. non voluit eum in matrimonio. **P**auca tamē. Hic ex
 cusat saloniū dicēs q si ipe suo remansissent aliqua vestigia malorum hoc
 non est ex culpa sua sz ex residuo temeritatis precedentis scilicet. sed melius in
 telligitur de xpo qui de se sufficiens fuit tollere pctā mundi sz remanserunt
 aliqui prauū indurati in malicia sua. licz etia abstulit peccata et malū culpe
 non tamen abstulit malū pene que sequit ex culpa precedenti sed dimisit mul
 tas penas et miseria. **Q**ue tētare thethim. dicit q illo tempore manebit
 in aliquibus auaricia quia aliquis ppter lucrū nauigabit : et aliquis bella
 mouebit. Manebit etia fames. cōtra quā aliqui arābūt et colent terras sed
 non erit tanta auaricia nec tanta bella sicut prius. **H**inc vbi iam firmata.

loquitur ad puerum saloniū dicens q̄ qñ t̄pe creueris et pueneris ad etatem
virilem cessabit vectura nautica qz oīs tellus sponte afferet omia necessaria
hoībus nec aliqua terra egebit aliquo. qđ fuit verū de xp̄o qz discipuli habe
bāt sufficientiā et in qualibet patria erāt contētī rebus q̄s illa dabat: qz dicti
catho. cōmoda nature nullo tibi t̄pe deerūt. **Nō** rastros. i. erit terra ferax et
fertilis sine cultura qđ melius intelligit̄ de virgine q̄ peperit sine viro. **¶** **Ro**
bustus quoq̄. **I**stud intelligit̄ de xp̄o q̄ soluit iuga veteris legis. **¶** **Nec vari**
os. **H**ic est yp̄bole et excessus veritatis ad designādā fecūditatem t̄pis sicut
aliqñ dicimus morior fame. i. habeo famē maximā. **D**icit enī qz t̄pe saloni
nō oportebit intingere lanas qz vellera ouīū nascent̄ cū oībus colorib⁹. **¶** **Qđ**
melius intelligitur de xp̄o cui⁹ discipuli erant contenti qualicūq̄ vestīū co
lore et vestī viliis coloris placebat eis sicut purpura. Sicut patuit de iōbe ba
ptista de q̄ legiē. **¶** **P**rebuit h̄trisi tegmine camelus. **¶** **M**urex est genus pur
pure vel ostrī. et dicit qz in illo t̄pe parce sorores erāt concordēs. **¶** **U**bi est notā
dū qz poete fingunt vitā n̄sam regi et gubernari p̄ tres deas sorores cōparā
do cam ad filiū vel ad naturā dicētes qz vna soror portat colū: alia portat fu
sum et trahit filiū de colo. **T**ertia rūpit filiū. p̄ma vocat cloto: sc̄ba lachesse: et
tertia atropos. **¶** **U**nde **¶** **C**loto colū batulat: lachesse trahit: atropos oc
cat. i. scindit et occidit et rūpit filiū. **¶** **P**rima significat statū hoīs post cōceptio
nē in vtero matris. **S**c̄ba gñationē extra vterū et p̄gressū vite humane vsq̄
ad mortē. **T**ertia s̄gñt mortē hoīs q̄ scindit filiū vel vitā aliqñ citius et aliqñ
tardius. et ab ista vltima terminatiue dicūt tres sorores parce. i. a parcēdo per
antifrasi qz mors nulli parcit. **I**stō q̄ melius intelligit̄ de xp̄o q̄ fecit oēs ho
mines imortales morte eterna aīe cui⁹ q̄ māducat carnē et bibit sanguinē vi
uet in eternū. **¶** **A**ggredere o magnos. **H**ic est parēthess̄ et inuitat et hortat
illū puerū ad magnos honores qz est de gñe deorū vt dictū est. **¶** **E**t magnū
incremētū. i. nutrimentū qđ iupiter nutrit et est modus loquēdi rusticus q̄
puenit carmini buccolico. **¶** **S**z melius intelligit̄ de xp̄o q̄ verus filius dei est.
Accipe. i. arripe honores qz ecce tellus mare et oīa letant̄ in aduentu tuo qđ
mel⁹ intelligit̄ de xp̄o cui sol et luna deseruiūt qđ apparet de petro q̄ dimi
sit nauē et venit ad xp̄m ambulans sup mare. hoc etiā cōpletū fuit cū cana
uerūt angeli gl̄ia in excelsis deo. et qñ reges terre obtulerūt ei munera. **¶** **¶**
michi tam longe. o aduerbiū optantis est sicut vinam vbi desiderat virgil⁹
videre dies illos in quibus tanta bona fluerēt in terra qz tunc faceret op̄ia
carmina: qz materia ēēt pulchra et delectabilis in qua intellectus maxie de
lectaret̄ et istud inuat ad multū bene cantandū. **I**n quo notat̄ qz virgil⁹ op̄
tat carmen de xp̄o nō quātū spectat ad suā diuinitatē. sed qñū spectat ad pos
sibilitatē intellectus virgilij et in isto sermone intelligit̄ qđ dixit symeō qui
optauit se non videre mortem donec videret xp̄m dñi. **¶** **Nō** me carminib⁹
Hic cōparat se duob⁹ fratribus. s. orpheo theologo et lino poete dicēs: si t̄pe
viueret illo t̄pe ip̄e cantaret theologicē sicut orpheus. et poetice sicut linus
quis orpheus fuerit filius calliope vnus ex nouē musis: et linus fili⁹ apol
linis. **¶** **¶** **P**an etiā. p̄ius excesserat rē buccolicā qz apollo et calliopea excedūt
deos pastorū. ideo redit ad deos pastorū dicēs qz illo t̄pe pan nō excederet il
lū in cantu etiā s̄z iudiciū archadie q̄ ē patria in qua ip̄e pan colit̄. **¶** **I**ncl
pe parue puer. **H**ic tangit rē gestā et rē naturalē. verū enī fuit qz ille puer ri
sit in sua natiuitate et naturale ē qz sicut maiores cognoscunt̄ p̄ sermonē ita
pueri p̄ risū qñ ridēt ad illos quos cognoscūt. **D**icit q̄ virgilius ad puerum
o puer incipe cognoscere matrem p̄ risum et debes letificare parentes tuos

dando spem boni omnis et tollendo suspicionem mali presagii: ubi notatur
 quod virgilius fecit carmen istud ad letificandum pollionem et eius uxorem quod erant
 tristes et dubitantes quid significaret predictus risus et tunc virgilius con-
 solatur eos applicando puero carmen sibille quod ipsa fecit de christo. Rogatur enim
 fuit a romanis ut exponeret eis significationem illius carminis. Ideo blandien-
 do cesari et pollioni applicuit istud carmen virgilius quod multi dicunt ipsum
 habuisse spiritum propheticum de christo. ¶ Matri longa decem. i. quando istud
 carmen fuit factum ille puer habebat decem menses et tanto tempore parentes ei
 erant tristes. ¶ Potest etiam intelligi de christo qui cum maxima leticia natus est: pa-
 rentes tamen fuerunt tristes post eius natiuitatem quod dicitur in euangelio. Dolentes
 querebamus te. Doluerunt etiam quando furtive et latenter portatus est puer in egyptum
 per herodem interficientem innocentes a bimatu et infra. ¶ Nec deus. ibi com-
 paratur ille puer vulcano qui natus fuit deformis sic quod mater sua iuno non
 recepit eum in suo cubili nec habebat ipsum carum: nec minerva voluit ipsum ha-
 bere maritum: nec iupiter voluit quod sederet ad mensam deorum et transtulit ipsum
 nutriendum in insula lemnos. et sic pollio et sua uxor spernebant istum puerum
 antequam fieret istud carmen de eo. Christus etiam in sua puericia non erat in ma-
 gna reuerentia quod seruiebat parentibus et reputabant eum iudei per nihilum.

¶ Quinta egloga.

Me.

¶ **M**er non mopsi boni quam conuenimus ambo:
 Tu calamos inflare leues: ego dicere versus
 hic corylis mixtas inter consedimus vlmos.

¶ Mopsi cur hic non consedimus. i. quiescimus inter vlmos. i. illas arbores
 mixtas corylis. i. illis arboribus quam nos ambo boni id est docti conuenimus
 .i. simul venimus tanquam amici tu mopsus es doctus inflare calamos leues et
 ego menalcas sum doctus dicere. i. ad scribendum versus. ¶ Cur non mopsi.
 Nec est quinta egloga in qua introducuntur duo pastores. s. menalcas et mopsus
 qui tanquam duo amici mutant se invicem ad faciendum aliquod carmen: et primo de-
 liberant de loco apto in quo melius possint cantare et de materia de qua can-
 tabunt: et deliberato super istis incipiunt carmen ibi: extincitum nympha: et menal-
 cas significat virgilium: et mopsus significat alium bonum poetam. Et dicit me-
 nalcas ad mopsum: nos ambo conuenimus et diligimus nos invicem tanquam
 boni poete et philosophi quare non consedimus hic in silva inter vlmos et
 corylos cantare unum bonum carmen. Tu enim es doctus inflare calamos. i. face-
 re rhythmos et plana carmina pastoralia et ego sum doctus dicere versus graui-
 dis loquos. ubi notatur quod metrificantes requirunt loca secreta et sine tumultu.
 Juxta illud ovidij. Carmina secessum scribentis et ocia querunt.

Tu maior: tibi me equum esse parere menalca: Mopsus.
 Siue sub incertas zephyris motantibus ymbrae:
 Siue antro potius succedimus aspice ut antrum
 Siluestris raris sparsit labzulca racemis.

Menalca tu es maior. i. dignior equis. i. iussu est me mopsu parere. i. obedire tibi siue succedimus. i. subintramus sub zephyris. i. illis ventis motantibus id est mouentibus vmbias refrigeria: siue succedimus sub antro id est fouea aspice vt labrusca vinea siluestris sparsit. i. cooperuit antru. i. fouea racemite. i. vult raris. i. parcis. **T**u maior. ridet mopsus reuerenter dicens qd menalcas incipiat qd dignior est incipere. **S**iue sub icertas. Vix pponit duo loca apta ad cantandu vt eligat melior qd vnus locus est sub vmbra arboris. alius locus est in antro vbi caverna: sed antru preualet qd est locus quietus magis. **N**am vmbra est incerta tunc propter ventos turbatius foliorum et vmbiarum: tunc etiam propter solis qd se mouet et non se manet eadem vmbra. Sed antru est magis tutum a ventis et est locus secretus a calore nimio: qd se antru dicitur habere labruscam. i. vite agrestis qd dicitur a labro qd crescit in labro vel in margine agri vel in superficie terre sicut labia vel labia sunt in corpore.

Montibus in nostris solus tibi certet amyntas. **A**he.

Menalca ego volo qd amyntas. i. ille pastor solus certet. i. pugnet in nostris montibus tibi. i. recte. **M**ontibus in nostris. Replicat menalcas dicens qd mopsus dicit incipere qd non est in alijs finibus aliquis sibi comparabilis nisi amyntas pastor sed comitatus inimicus virgilij.

Quid si idem certet phebus supare canedo? **M**opsus.

Menalca qd (dictio est indigna) si idem. i. amyntas certet supare. i. vincere phebus. i. deus carminum canedo. i. cantando. **Q**uid si idem certet. Ridet mopsus indignanter qd menalcas spauit eum ignaro poete quis menalcas non dixerit illud amare. dicit qd non est mihi cura si amyntas certet mecum qd non vereor illum sicut nec phebus illum vereor qui phebus est deus carminis.

Incipe mopse prior: si quos aut phyllidis ignes: **A**he.

Aut alconis habes laudes: aut iurgia codri.

Incipe: pascentes seruabit tytirus hedos.

Mopse incipe prior. i. primus canere si tu habes aliquos ignes. i. aliquos amores phyllidis illius amasie: aut si habes laudes. i. gloriam alconis. i. illius sagittarii: aut si habes iurgia. i. bella codri. i. illius ductoris in quo mopse incipe cantare qd tytirus. i. ille pastor seruabit hedos. i. capras vel agnos pascentes. **I**ncipe mopse. Vbi menalcas pponit materiam de qua debeat cantare. i. de amore phyllidis vel de laudibus alconis vel de iurgiis codri. Vbi notandum qd phyllis regina trinacria seu siciliensis amauit demophontem regem atheniensem filium thesei redeuntem de bello troiano et rogauit eum sibi copulari in coniugem ille autem acquieuit dum tamen prius vidisset athenas et disposuisset de rebus suis: vbi qd ipse diu moratur et phyllis existimans se deceptam desolata se suspendit ad arborem amigdalum sine fructibus et statim rediit demophontem. et qd phyllis iam mutata erat in arborem amigdalum demophontem amplexus est stipitem arboris qui sentiens presentiam sui amici statim produxit fructus. Alcon fuit sagittarius optimus cuius filium drachonem iussit. sed ipse de sagitta interfecit drachonem sine lesura filij. Codrus fuit dux atheniensis vltimus fuit bellum inter lachones et athenienses et datum est russum a dijs qd illa pars cuius dux interficeretur obtineretur. Tunc ille codrus volens mori pro populo iuit in habitu dissimulato ad exercitum lachonum dicendo et provocando eos ad multas iniurias vt lachones eum interficerent quod et ipsi fecerunt.

Immo hec in viridi nuper que cortice fagi   *Abops?*
Carmina descripsi: et modulans alterna notavi.

Experiar: tu deinde iubeto certet amyntas.

¶ Construe sic. Ego mopsus experiar. i. canam hec carmina que descripsi in cortice id est folio viridi fagi id est illius arboris et que carmina ego modulans id est canens alternis id est alternatim dicta notavi id est signavi: et tu menalca iubeto deinde id est postea q̃ amyntas certet. s. canēdo. ¶ Immo hec in viridi. Respondet mopsus q̃ illa materia non sibi placet sed vna alia materia quā ipse incepit et scripsit in cortice fagi: quia pastores non habēt papirum nec pergamenū ad scribendum: et illa materia est funeralis cuiusdam sui amici. ¶ Alterna. i. varia: quia in musica sunt varij soni et in illis funeribus sunt duo genera carminū alterna id est vnum post altu d. est em̃ vñū carmen epichedum quod dicitur cadauere nondum sepulto. et epythium quod dicitur cadauere iam sepulto sicut patebit in sequentibus.

Lenta salix quantum pallenti cedit oliue: *Abc.*

Punicetis humilis quantum saliunca rosetis:

Judicio nostro tantum tibi cedit amyntas.

Sed tu desine plura puer: successimus antro.

¶ Quantū salix. i. illa herba lenta. i. flexibilis cedit. i. dat locū oliue. i. illi arbori pallenti. i. pallide: et quantū saliunca. i. illa herba humilis. i. vilis cedit rosetis id ē rosarū punicetis id ē purpureis: tñ iudicio nostro amyntas. i. ille pastor cedit tibi: s̃ o puer desine. i. cessa plura loqui: successim⁹ antro. i. venimus in spelūca. ¶ Lenta salix. ¶ Menalcas percipit q̃ mopsus indignāter sustinet cōparari amynte: tō blanditur ei et pacificat eū dicēs q̃ mopsus excelsit amyntā sicut rosa saliuncā: et est saliunca vilis spēs tribuli. ¶ Sed tu desine. i. dimitte vel desiste loqui de amynta et veniamus ad principale postq̃ sumus in antro. s. in loco apto et tuto ad cantandū.

Extinctum nymphe crudeli funere daphnim   *Abops?*

Glebant: vos corylli testes: et flumina nymphis.

Cum complexa sui corpus miserabile nati:

Atq; deos atq; astra vocat crudelia mater

Non vlli pastos illis egere diebus.

Frigida daphni boues ad flumina: nulla neq; amnem

Libavit quadrupes: nec graminis attigit herbam.

Daphni tuū penos etiam ingemuisse leones

Interitum: montesq; feri silueq; loquūtur.

Daphnis et armenias curru subiungere tigres

Instituit: daphnis thyasos inducere baccho:
Et folijs lentas intexere mollibus hastas.
Utis vt arboribus decori est: vt vitibus vire:
Ut gregibus tauri: segetes vt pinguibus aruis:
Tu decus omne tuis postq̃ te fata tulerunt.
Ipsa pales agros: atq; ipse reliquit apollo:
Grandia sepe quibus mandauimus ordea sulcis
Infelix lolium: et steriles dominantur auene
Pro molli viola: pro purpureo narcisso
Larduus: et spinis surgit paliurus acutis.
Spargite humum folijs: inducite fontibus vmbra
Pastores: mandat fieri sibi talia daphnis.
Et tumulum facite: et tumulo superaddite carmen
Daphnis ego in siluis: hinc vsq; ad sidera notus.

Formosi pecoris custos: formosior ipse.

T Rumphe id est deus flebat. i. plorabat daphni. i. illu deū pastoz vel illu veru
pastorem extinctu id ē mortuū funere crudeli id ē morte horribili. ⁊ oī corpi
vos estis testes nimphis et vos flumina estis testes q̃ nimphe fleuerūt sup
ple tunc cū. i. qñ mater id ē roma amplexa est corpus miserabile. i. dignū mi
seratione nati. i. filij sui. i. daphnidis ⁊ ipsa mater vocat id est inuocat vos in
vindictam et vocat. i. appellat astra id est stellas crudelia. i. crudeles. o daph
ni non vlli. i. nulli pastores supple egere. i. duxerūt boues pastos. i. ad pascē
dum vel saturatos illis diebus id est ipe mortis tue ad flumina frigida. et
nulla quadrupes. i. nullū aīal libavit. i. hausit amnē. i. aquam fluij nec qua
drupes arrigit. i. comedit herbā graminis: vo daphni montes fert id est duri
⁊ silue. i. nemora loquūtur id ē dicūt leones penos. i. africanos ingemuisse. i.
plorasse interitū tuū. i. tuā mortē: et daphnis instituit subiungere. i. suppone
re tigres armentas. i. illa aīalia de armenia curru. i. aratro et daphnis institu
it inducere. i. celebrare thyasos. i. choreas baccho. i. illi deo. et daphnis institu
it intexere. i. circū dare hastas. i. tyrsos lentas. i. flexibiles folijs id est pampi
nis mollibus dulcibus. et vt. i. sicut vitis. i. vinea est decori. i. pulchritudini ar
boribus ⁊ vt vire sūt decori vitibus ⁊ vt tauri sunt decori gregibus. i. pecori
bus. ⁊ vt segetes. i. fruges sunt decori aruis. i. campis pinguibus. i. fertilib⁹
o daphni tu es decus oī oīs honori et laus tuis rusticis vel pastoribus ⁊ post
q̃ fata. i. dū tulerunt id est abstulerūt te pales id est dea pabulorū ⁊ ipe apol
lo. i. deus pastozū reliquit. i. dimisit agros. i. campos quibus id est agris sul
cis. i. laboratis mandauimus id est cōmendauimus grandia ordea. i. magna
grana frumenti. lolium. i. illa herba infelix. i. infecundū dīatur et auene id est

Ille herbe dominat. i. crescunt steriles id est infecunde: et carduus id est illa her-
 ba inutilis et paliurus id est alia herba. surgit. i. crescit acuis spinis id est spino-
 sa, vel hinc spinas acutas p. molli viola. i. loco illius floris et p. narcisso pur-
 pureo. i. loco illius floris purpurei. et o pastores spargite id est implete humum
 id est terram folijs. i. floribus et inducite umbras fontibus. i. facite nemora cir-
 ca fontes. nam daphnis mandat. i. vult talia sibi fieri. i. compleri. et o pastores fa-
 cite tumulum. i. sepulchrum. et superaddite. i. inscribite carmen versus tumulo. i.
 sepulchro. et ego sum supple daphnis notus. i. cognitus in silvis et ego sum no-
 tus hinc. i. ab hoc loco usque ad sidera. i. ad celum et ipse. i. ego daphnis eram
 supple custos formosior. i. dignior vel bonus imperator formosi pecoris. i. opti-
 mi gregis. ¶ Extinctum nymphę. hic aggreditur materiam principalem huius eglo-
 ge et incipit lugere super morte daphnidis pastoris optimi et dat modum plange-
 di in alijs funeribus. vel secundum alios hic desit iulius cesar quem brutus et cassius
 interfecerunt in senatu. id est de crudeli vulnere. vel potest intelligi de quicquid var-
 ro cognato virgilij. dicit quod nymphę pietate morte dessebat daphnim pasto-
 rem vel iulium cesarem vel quintiliu varrum. et quod incredibile est quod desseuerunt: id
 adducit testimonium scilicet cozylos et flumina morte pastorum que sunt simplices vo-
 cando in testimonium res irrationales: vel hoc facit ad designandum aliquod miracu-
 lum quod fuit factum ipse illo vel quod persona tristis credit quod omnia sentiant tristitiam
 sicut ipsa. ¶ Cum complexa sunt. i. tunc nymphę fleuerunt quando daphnim mortu-
 um amplexa est sua mater sicut faciunt lugentes: et illa mater in dolore suo in-
 turabatur celestibus quod vocavit astra crudelia quod dederunt filio suo tale fatum.
 ¶ Non vult pastos. dicit quod morte daphnidis fuit ita danosa toti mundo quod omnia
 animalia muta senserunt inde dolorem et laturam nec voluerunt illis diebus co-
 medere nec bibere: et hoc est etiam incredibile ideo adducit ad testimonium.
 ¶ Daphni tuum. id est leones feroces de affrica gemuerunt et vocem dederunt
 silue. ¶ Daphnis et armentas. hic dicit laudes illius mortui ut dolor accre-
 scat. et maxime intelligitur de iulio cesare qui prius adduxit romam sa-
 cra et festa lyei vel liberi et facere thyrsos bachij. i. correas et saltationes que
 fiebant in festo bachij: ipse etiam instituit domare tigres sic quod possent ligari ad
 aratrum sicut alia animalia. ipse etiam instituit sustinere vitem in vlmis. ¶ At-
 tis ut arboribus. iterum laudat eum quod ipse erat de celo pulchritudo toti sue
 progeniei sicut vitis decorat arbores et vine vitet et tauri greges campos se-
 getes. ¶ Postquam te fata. i. post mortem tuam pales dea pabuli et apollo deus
 herbarum reliquerunt agros. et ubi seminabantur ordea non nascebant nisi
 si herbe inutilis et auene steriles nec creuerunt post herbe utiles sed pro vio-
 la vel flore narcisso pulcherrimo nascuntur in terra cordones et papauer et
 paliuri spinosi. et est paliurus quedam species tribuli sicut lapa vel glis.
 ¶ Spargite humum. hic mandat alijs pastoribus ut faciant tumulum et sta-
 tuant arbores circa fontes quia anime nobilium dicebantur vagari circa sil-
 uas lucos fontes et flumina. mandat etiam et rogat vel ordinat in suo testa-
 mento sepulchrum sibi fieri. Superaddite carmen. id est super tumulum scri-
 bite epytaphium istud quod sequitur. Daphnis ego in silvis. id est hic iacet
 daphnis qui est notus usque ad sidera qui fuit pastor pulcherrimus pulcher-
 rimi pecoris inter omnes pastores.

Tale tuum carmen nobis diuine poeta:

Adc.

Quale sopor fessis in gramine: quale per estum

d

Dulcis aque saliente sitim restringere riuo

Nec calamis solum equiparas sed voce magistrum

Fortunate puer tu nunc eris alter ab illo.

Mos tamen hec quocūq; modo tibi nostra vicissim

Dicemus: daphnimq; tuum tollemus ad astra

Daphnim ad astra feremus amauit nos quoq; daphnis.

¶ Construe. O poeta diuine tuū carmen. i. tuū epytaphium est tale id ē tā gratum nobis quale. i. qualis res est sopor id est somnus fessis id ē fatigatis in gramine. i. in herba. et quale. i. qualis res est restringere id ē opprimere sitim id ē appetitum bibendi riuo id est apud riuū saliente transeunte dulcis aque. o puer fortunate id est felix non solum equiparas id est non es similis calamis. i. fistulis sed equiparas magistrum voce id est cantaret o puer tu eris nunc alter id est secundus ab illo magistro. et nos dicemus id est pponemus vicissim id est alternatim hec nostra carmina quocūq; mō poterimus et nos tollemus id est erigemus tuū daphnim ad astra. i. ad sydera. et nos feremus id est portabimus daphnim ad astra. i. ad celū quia daphnis amauit nos pastores. ¶ Tale tuū carmen. Hic menalcas laudat mopsū dicens q; suū carmen est tam delectabile sibi sicut est somnus fessis hoībus vel aqua frigida sitientibus. ¶ Nec calamis solum. i. tu es par magistro tuo nō solū in instrumentis muscis sed etiā in voce: q; vteris pulchris vocibus et sententijs delectabilibus et iam tu eris secundus ab illo magistro. ¶ Mos tū. i. quā nō sim dignus cantare recuz tamē alternatim taliter qualiter ego etiā volo laudare daphnim qui fuit amicus meus.

An quicquā nobis tali sit munere maius

Abop.

Et puer ipse fuit cantari dignus: et ista

Præzidem stimichon laudauit carmina nobis.

¶ Construe sic. An. i. utrū quicquā. i. aliquid sit maius id est prestantius nobis id est pastoribus tali munere. i. q; celebrare seu elcuare istū daphnim vsq; ad astra et ipse puer. i. daphnis fuit dignus cantari. i. cantādo laudari: et stimichon id ē quidā pastor laudauit præzidē. i. lādudū ista carmina facta de daphnide. ¶ An quicquā nobis. Rndet mopsus q; vere iustū ē vt ambo faciāt carmina p daphni mortuo nec pōt eē melius opus q; salubris est cogitatio p defunctis erorare vt a peccatis soluant. et mortuos sepelire: hoc etiā dixit pastor quidā stimichon id est quidam bonus poeta.

Candidus insuetum miratur lumen olimpi:

Abc.

Sub pedibusq; videt nubes: et sydera daphnis

Ergo alacris siluas et cetera rura voluptas:

Panaq; pastoresq; tenet driadaseq; puellas.

Reclupus insidias pecori nec rhetia ceruis

Ulla dolum meditantur:amat bonus oia daphnis
Ipsi leticia voces ad sydera iactant
Intonsi montes. ipse iam carmina rupe:
Ipsa sonant arbusta: deus deus ille menalca.
Sis bonus o felix tuis: en quattuor aras
Ecce duas tibi daphni: duoq; altaria phebo:
Pocula bina nouo spumanti lacte quotannis
Cratherasq; duos statuam tibi pinguis oliui.
Et multo in primis hilarans conuiuia baccho:
Ante focum si frigus erit: si messis in vmbra:
Uina nouu fundam calatis aruissia nectar.
Cantabunt mihi dametas et lyctius egon.
Saltantes satyros imitabitur alpheibcus.
Hec tibi semper erunt:et cum solenia vota
Reddemus nimphis:et cum lustrabimus agros
Dum iuga montis aper:fluuios dum piscis amabit
Dumq; thimo pascentur apes: dum rose cicade:
Semper honos nomenq; tuum laudesq; manebunt
Ut baccho cereriq; tibi sic vota quotannis

Agricole facient:damnabis tu quoq; votis.

¶ Construe sic. Daphnis candidus id est deus miratur id est admiratur in
me olimpi id est ingressu celi insuetu. i. oino insolitu videri et ipse videt nubes
sub pedibus suis et videt sydera. i. stellas sub pedibus ergo voluptas. i. leti-
cia alacris. i. leta tenet. i. amplecti siluas. i. nemora et cetera rura. i. alios agros
et tenet inq; pana. i. deu pastoz et pastores ipos et puellas dyadas. i. illas nim-
phas: et lupus. i. illud aial no meditat. i. cogitat insidias. i. deceptione peco-
ri. i. gregi et vlla rhetia no meditant doli. i. fraudem ceruis id est illis anima-
libus et daphnis amat oia id est pacem et ipsi montes intonsi id est herbay
vel arbores habentes iactant id est emittunt voces ad sydera. i. vsq; ad celum
leticia. i. ppter leticia et rupe ipse. i. ipsa saxa iactant carmina et ipsa arbusta
id est ipse arbores sonant. i. cantat o menalca ille id est daphnis q est monuus e
deus o daphni et felix sis bonus. i. ppius tuis. i. famulis en. i. ecce consecra-
mus supple quattuor aras. i. altaria ecce o daphni consecramus duas aras
tibi: et consecramus duo altaria phebo id est illi deo et ego statuam. i. cons-

stiuam quotannis. i. singulis annis duo pocula. i. duo vasa spumantia. i. res
dūdantia lacte nouo. et ego statuā duos cratēras. i. duo vasa oliui pinguis
id est olei dulcis et ego hylarans id est letificans cōsulua in primis. i. sup oīa
cū multo baccho. ego fundā. i. spargā vīna aruisa. i. vīna optima de illa pa-
tria scz neciar nouū calatis. i. vasis et si frigus erit fundam ante focū. i. lignēz
et si messis. i. estas sit ego fundā vīnū in vīmbra et post potum dametas. i. ille
pastor. et egon. i. alius pastor lyctius. i. cretensis cantabūt michi et alpheise
us. i. alius pastor imitabitur. i. repñtabit satyros saltātes. i. siluestres et hec sa-
crificia erūt sp tibi et cū. i. qñ reddem⁹. i. dabimus nīmphīs. i. deabus vota. i.
sacrificia solēntia. i. magnifica et cū lustrabimus. i. circūdabimus agros: et dū
asper. i. porcus siluestris amabit iuga montis. i. colles mōtū: et dū piscis ama-
bit fluuios et dū apes. i. illa aīalta pascenē. i. nutrient thymo. i. illo flore et dū
cicade. i. illa aīalta pascenē roze. i. pruina sp honos tuus et nomē tuū. i. fama
tua et laudes manebunt. i. erūt in memoria hoīm et agricole. i. rustici colen-
tes terrā faciēt tibi vota. i. sacrificia quotannis. i. singulis annis sicut faciunt
baccho. i. illi deo et cereri. i. deo frugū et dānabis. i. obligabis hoīes votis id
est ad sacrificia faciēda. ¶ Candidus. Hic menalcas incipit carmen suū cō-
tinens vīginti quīqz metra sicut fecit predictū carmen mopsi epycedū. i. epī-
cū nīmphe et epytaphū ibi. Daphnis ego in siluis. Dicit ergo menalcas q
daphnis est nūc candidus felix et gloriozus in celo respiciens sub pedib⁹ su-
is lumen celi scz spherā ignis et aliorū elementorū: et qz est in celo altissimo
cū magnis dīs videt sub pedibus suis astra. et qñ dicit candidus vult dicere
qz ibo viuit sup ethera qz p prīum mortui dicitur nigri. ¶ Ergo alacris. id
est luctus predictus vertit in gaudiū et oīa illa q fleuerūt mouē daphnidis
nūc exultant qz viuit et regnat in celo et sic meror vertit in gaudiū. ¶ Hunc
ergo voluptas alacris. i. leta tenet siluas rura et pana deū pastoz et pastores
et dryadas. i. deas montū et florū cōtra illō quod dictū fuerat extinctuz nīm-
phe. ¶ Nec lupus. i. lupus et aīalta ferocia exultant laudantes daphnim dei-
ficatū. i. tā amici qz hostes laudabūt iulū cesarem post mouē. ¶ Antonī mō-
tes. i. pleni arboribus et arbuta. i. iuuenes hoīes et barbati hoīes vocāt spz
deū dicendo bis deus deus ille est: qz geminatio vocabuli facit certitudinē.
¶ Sis bonus o felix. dī dicū felices ab effectibus scz qñ dāt felicia dona. Ne
ergo felix id est propicius tuis amicis qz augustus persecutus est acerrime
pccatores iulij cesaris patris sui. En quattuor aras. Dicit se facturū quattu-
or aras duas daphnidi et duas phebo: ara enim est cōmunis inferis et supe-
ris dīs: sed altaria pertinent solis superioribus dīs et dicuntur ab altitudi-
ne. Sed queritur quare non dat phebo altaria in numero impari quia pos-
sita dicitur numero deus impare gaudet. Responderetur qz secundum porphy-
riū apollo habet triplicem potestatem. dicitur sol apud superos et dicitur li-
ber pater in terris et apollo apud inferos. ideo simulacrū apollinis habet
tria insignia scz lyram que significat celestem armoniam et potestātē solis
in celo. et habebat gryphē que ostendebat eū eē terrenū: et habebat sagittas
ostendentes eū eē noxiū et deū infernalē. ideo oratius vocauit eū tā pestilēte
qz salutis auctorem. ad virgilius p altaria oñdit numē supnū et p duas aras
in numero pari oñdit numē infernū. Pocula bina. i. statuā duo vasa plena
lacte nouo ad sacrificandū quotannis. i. singulis annis. ¶ Cratērasqz duas
id est duo vasa plena oleo ad infundendū sup sacrificiū. Et multo in primis. i.
ego letificans conulua in primis cū multo baccho fundam vīna aruisa scz
neciar nouū et dulce mustum ante focum in hyeme: et sub vīmbra in estate.

Et est aruissā p̄mōtorū in ytalīa vbi sunt optimavīna. Cantabūt michī. id ē
post potū erūt ibi pastores leti. scz dametas ⁊ egon lycius. i. cretensis q̄ canta
bunt michī carmina qz vīnū letificat cor hoīs. ¶ Saltantes satyros. i. erit al
phesibeus pastor qui saltabit sicut satyri dī camporū. vñ licitū et religiosus
est saltare in sacrificiis ad ostendendū q̄ quelibet pars corporis sentit in se le
ticiā sacrificiū ⁊ gaudiū sic redūdat in corpus. ¶ Nec tibi sp̄ erūt. i. nō suffici
et nobis semel sacrificare imo pseuerabimus quolibet anno quando lustra
bimus agros sicut prius dictū est. Cū faciā vitulā. et etiā in festo nimpharū.
Dum iuga montis aper. i. q̄ diu manebit rerū natura sacrificabimus tibi si
cut alibi dī. In freta dum fluuij current. et dū pisces amabūt fluuios: ⁊ apes
amabūt thymū ⁊ cicade rosē. ¶ Et bach o cereri. i. sicut agricolae maxime co
lant illa duo noīa scz bachū ⁊ cererē qz sunt necessaria vīe. sic etiā sacrificā
būt tibi quotannis. i. oībus annis. ¶ Dānabis tu quoqz votis. i. munera sumi
pta ligant ⁊ obligant et cōdēnant vel iudicant hoīem esse obnoxium datorī.
Dicit ergo: o daphni nos sacrificabimus tibi et tu dabis multa bona quare
erimus tibi obnoxij ⁊ obligati.

Que tibi q̄ tali reddā p̄ carmine dona?

Adop.

Nam neqz me tantum venientis sibilus austru:

Nec percussa iuuant fluctu tam littoza. nec que

Saxosas inter decurrunt flumina valles.

¶ Construe sic. Que dona. i. munera o menalca reddā id ē dabo tibi p̄ tale
carmine. nā neqz sibilus. i. flatus austru. i. illius venti venientis. i. spirantis me
delectat tm̄ sicut carmina tua. neqz littoza. i. ripe percussa. i. mota fluctu. i. vndis
tm̄ me iuuāt. i. delectant. nec flumina q̄ decurrūt inter valles saxosas id ē ple
nas satis tm̄ me delectant. ¶ Que tibi. Iste mopso laudat menalcā qz ipse
optime cantauit ⁊ in isto dicto est sollicitus quo munere donabit cum qz car
men suū est sibi tā locūdū q̄ locundus est sibilus venti australis in calore vel
sonitus aque decurrentis p̄ valles saxosas.

Hac te nos fragili donabimus ante cicuta

Adc.

Hec nos formosum corrydon ardebat alexim:

Hec eadem docuit cuium pecus an melibei.

¶ Construe. Hos donabim⁹ te mopso cicuta hac. i. ista fistula fragili id ē mol
li: ⁊ hec scz fistula docuit nos illā eglogā que incipit. Formosum pastor corry
don. ⁊c. et docuit nos aliā eglogā. Dic michi dameta cuiū. ⁊c. ¶ Hac te. Iste
menalcas tanq̄ liberalis pastor preoccupat donū qz quis cito dat bis dat. et
dat mopso vnā fistulā factā fragili cicuta cū qua cantauit illas eglogas: for
mosū pastor. ⁊ dic michi dameta. ⁊ est donū pastorale.

At tu sume pedum quod me cum sepe rogaret

Adop.

Non tulit antigenes: et erat tum dignus amari

Formosum paribus nodis: atqz ere menalca.

¶ Construe sic. O menalca sume id est accipe pedū baculum curū qd̄ pedū
antigenes id ē ille pastor nō tulit id ē nō habuit cū rogaret me sepe ⁊ ipse an
d 3

Ilgenes erat tñ. i. tunc dignus amari. dico g. pedū formosū. i. pulchru: nobile
paribus. i. equalibus ere id ē clavis. ¶ At tu sume pedū. id ē baculū coruū
ad retinendū pecudes per pedē qđ pedū ipe nūq̃ voluit dare amigene passo
ri qui tñ erat iuuenis et dignus amari qđ pedū est nodosū sed est pollus et i
quolibet nodo est vnus clauus ereus ad ornatū baculi. i. dicit formosū pa
ribus nodis atq; ere.

¶ Egloga sexta.

Drima syracusio dignata est ludere versu
Nostra nec erubuit siluas habitare talia
Cum canerem reges vel proelia cynthius aurē
Tellit: et ammonuit pastore tylene pingues
Pascere oportet oues: deductum ducere carmen
Nunc ego nāq; super tibi erunt qui dicere laudes
Varre tuas cupiant vel tristia condere bella
Agrestem tenui meditabor arundine musam
Non iniussa cano: si quis tamen hec quoq; si quis
Captus amore leget: te nostre varre mirice:
Tenemus omne canet: nec phebo gratior vila est
Et sibi que varri prescripsit pagina nomen
Pergite pierides chromis et mnasyllus in antro
Sillenū pueri somno videre iacentem:
Inflatum hesterno venas vt semper iaccho.
Serta procul tantum capiti delapsa iacebant.
Et grauis attrita pendebat cantharus ansa.
Aggressi (nā sepe senex spe carminis ambos
Luserat) iniiciūt ipsis ex vincula sertis.
Addit se sociam timidisq; superuenit egle:
Aegle naiadum pulcherrima: iāq; videnti
Sanguineis frontem moris et tempora pingit.
Ille dolum ridens satis est potuisse videri
Carmina que vultis cognoscite: carmina vobis
Huic aliud mercedis erit: simul incipit ipse.

Tum vero in numerum faunosque ferasque videres
Ludere: tum rigidas motare cacumina quercus.
Nec tantum phebo gaudet parnasia rupes:
Nec tantum rhodope miratur: et ismarus orphea
Quantum omnis mundus gaudet cantante sileno.
Nāque canebat vti magnū per inane coacta
Semina terrarumque: animeque: marisque fuissent:
Et liquidi simul ignis: ut his exordia primis
Omnia et ipse tener mundi concreuerit orbis.
Cum durare solum: et discludere nereia ponto
Leperit: et rerum paulatim sumere formas.
Nāque nouum terre stupeant lucescere solem
Altius: atque cadant summotis nubibus imbres.
Incipiant silue cum primū surgere: cumque
Rara per ignotos exrent animalia montes.
Hinc lapides pyrrhe iactos saturnia regna
Caucaseasque refert volucres: furtūque promethei
His adiungit hylam naute quo fonte relictum
Clamassent ut littus hyla hyla omne sonaret.
Et fortunatam (si nūquam armenta fuissent)
Pasiphaen niuei solatur amore iuuenti:
Ab virgo infelix que te dementia cepit:
Pretides implerunt falsis mugitibus agros:
At non tantum turpes pecudū tamen vlla secuta est
Concubitus: quous collo timuisset aratrum:
Et sepe in leui quesisset cornua fronte.
Ab virgo infelix: tu nunc in montibus erras.
Ille latus niueum molli suffultus hiacintho
Ilice sub nigra pallentes ruminat herbas.

Aut aliquā in magno sequitur grege: claudite nimphe
Dictee: nimphe nemorum iam claudite saltus
Si qua forte ferant oculis sese obuia nostris
Errabunda bouis vestigia: forsitan illum
Aut herba captum viridi: aut armenta secutum
Perducant aliquae stabula ad cortynia vaccae
Tum canit hesperidum miratam mala puellam
Tum phetontiadæ musco circumdat amare
Corticis: atq; solo proceras erigit alnos
Tum canit errantem parmessi ad flumina gallum
Aonæ in montes ut dixerit vna sororum:
Utq; viro phebî chorus assurrexerit omnis.
Ut linus hec illi diuino carmine pastor
Floribus atq; apio crines ornatus amaro
Dixerit: hos tibi dant calamos (en accipe) muse
Ascreo quos ante seni: quibus ille solebat
Cantando rigidas deducere montibus ornos.
His tibi gryneî nemoris dicatur origo
Me quis sit lucus: quo se plus iactet apollo
Quid loquar aut scyllam nisi: quā fama secuta est
Eandē succinctam latrantibus inguina monstris
Dulichias vexasse rates: et gurgite in alto
Ab timidos nautas canibus lacerasse marinis:
Aut ut mutatos theri narrauerit artus
Quas illi philomena dapes: que dona pararit:
Quo cursu deserta petiuerit: et quibus ante
Infelix sua recta supervolita uerit alis.
Omnia que phebo quondam meditante beatus
Audiuit eurotas: iussitq; ediscere lauros:

Ille canit: pulse referunt ad sydera valles
Egere donec oues stabulis numerūq; referre

Iussit: et inuito processit vesper olimpo.

Construe sic. Thalia. i. illa musa prima id est principalis dignata est id est
voluit ludere id est cantare versu syracusio. i. versu buccolico. et ipsa thalia non
erubuit. i. non puduit eam habitare id est frequentare silvas id est nemora: et cum
canere reges. i. describere facta regum et prelia. i. bella apollo citharus. i. in illo
monte natus vellit. i. mouit aurem et ipse admonuit. i. docuit pastorem. i. me vir-
gilium dicendo o tyrrhene id est o virgili opus pascere oues pingues id est dice-
re carmen buccolicum et opus dicere carmen deductum id est bene digestum: et ego
virgilius meditabor id est cogitabo musam agrestem. i. carmen buccolicum
harundine tenui. i. fistula dulci: nam aliqui superunt tibi. i. superabundabunt qui cupi-
ant. i. o varre dicere id est describere tuas laudes et qui cupiant condere. i. nar-
rare tristia bella. i. prelia dura: et ego non cano iniussa si quis non sit caput amor
re id est letitia leget carmina tua et laudes tuas. et o varre nostre mirice id est
ille arbores et nemus omne. i. omnis silua canet te id est laudabit tua facta et nulla
pagina id est charta est gratio. i. delectabilior phebo quam illa pagina quam prescri-
psit nomen. i. laudes ipsius varri. o pterides o muse pergit id est cantate chro-
nis id est ille iuuenis mnasyllus id est alius iuuenis videre. i. viderunt silentium
id est illum pedagogum bacchi iacentem. i. quiescentem somno. i. propter somnum infla-
tum venas id est plenum venas iaccho id est baccho hesternum. i. hesternum die sumpto
ut semper solet: et fersa id est corone iacebat id est erant delapsa id est remota ca-
piti. i. a capite pcul id est longe et catharus. i. illud vas graue id est pondero-
sum pendebat id est pensus erat ansa atrita id est fracta et ipsi pueri aggressi sunt
et iniiciunt. i. adiungunt vincula ex ipsis sertis. i. coronis: quia ille senex id est silen-
nus luserat. i. deriserat illos ambos pueros spe carminis id est sperando car-
mina ab illo: et egle. i. illa puella addit. i. adiungit se sociam timidis. i. illis pue-
ris timentibus egle. i. illa dea pulcherrima nayadum. i. nympharum fontium pin-
git id est maculat videnti. i. sileno frontem moris sanguineis. i. illis fructibus
rubetis: et pingit tempora. i. illas partes capitis. ille. i. silenus ridens. i. deridens do-
lum. i. fraudem inquit. i. dixit quo. i. propter quid necritis. i. colligitis vincula. i. li-
gamina. o pueri soluite. i. dissoluite me satis est me potuisse videri a vobis:
et cognoscite id est eligite o pueri illa carmina que vultis et carmina erunt vobis pro
mercede: et aliud mercedis. i. alta merces erit hunc. i. egle. et ipse silenus ince-
pit cantare simul. i. pariter. tum id est quando silenus incepit cantare videres. i. vide-
re potuisses faunos. i. deos siluestres et feras. i. animalia siluestria ludere. i. sal-
tare in numerum. i. secundum armoniam cantus: et tu videres quercus rigidas id est aspe-
ras et frondes motare. i. frequenter mouere cacumina et rupes parnasia id est
mons thessalie non tamen gaudet phebo. i. illi deo et ismarus et rhodope. i. illi
montes thracie non mirantur. i. admittunt orpheum. i. orpheum cantantem quantum omnis
mundus gaudet id est letatur sileno cantante et ipse silenus canebat ut. i. sicut se-
mina terrarum et aeris. i. aeris et maris. i. aque et ignis liquidi. i. puri fuissent co-
acta. i. collecta plane magnam. i. per magnam aerem vacuum. et ipse canebat ut. i. sicut
omnia exordia fuerint ex his primis scilicet seminibus et ut. i. qualiter ipse orbis id est
mundus concreuerit id est simul creuerit ex his primis seminibus. et canebat
sicut solum. i. terra ceperit durare. i. fieri durum. et canebat quomodo orbis ceperit dis-
cipdere. i. in diuersas partes claudere necesse. i. deum marinum ponere. i. mari. et
canebat qualiter orbis ceperit paulatim sumere formas. i. figuras rerum. et

canebat sicut terre stupeant. i. mirantur soles lucescere. i. lucē emittere nouū
id est insolitū et ipse canebat sicut ymbres id ē pluuie cadāt. i. decidāt alt⁹ id
est ab ethere sumotis nubibus. i. eleuatis nubibus in altum: et ipse canebat
sicut silue. i. nemora incipiāt surgere. i. crescere primū id ē a pncipio. ⁊ ipse ca-
nebat cūq. i. quo tpe aialia rara. i. pauca aialia errāt. i. vagāt p mōtes igno-
tos. i. incognitos ⁊ ipse refert id ē canit lapides pyrre. i. illius mulieris lactos
id ē plectos post se et canit saturnia regna. i. diluuiū ipius saturni. et ipse re-
fert. i. narrat volucres id ē aues caucaseas. i. a caucaso mōte dictas: et ipse re-
fert furiū pmethei. i. illi⁹ astrologi. ⁊ ipse silenus adiūgit hylā. i. illū puerum
relictū. i. submersū in fonte quo. i. i quo fōte naute id ē nauigātes clamassē
. i. clamādo vocassēt itavt oē litus sonaret id ē resonaret illas voces delectas
scz hyla hyla. ⁊ ipse silenus solat. i. cōsolat passiphaen id ē vxorē mynois regi
amore iuueni. i. ppter amorē vnius tauri fortunatā. i. felicē si nūq. armenta
. i. tauri fuissent: et ipse sic canebat. ah virgo. i. o mulier infelix id ē misera q
dementia. i. stultitia cepit. i. decepit te: nā pretides. i. ille filie implerūt. i. reple-
runt agros falsis mugitib⁹ id est falsis vocib⁹. nū nulla illarū secuta est tā tur-
pes cōcubitus. i. tā mala cōnubia pecudū id ē tauroz q̄uis ille timuisset ara-
trū id ē iugū collo. i. in collo et q̄uis ipse quesissent. i. quesuissent cornua i frō-
te leui. i. plana fronte. et ipse silenus canebat ista verba. Ah virgo infelix. i. mi-
sera tu nūc erras. i. vagari i mōtib⁹ et ille. i. taurus suffult⁹ lat⁹ ntueū. i. hīs
lat⁹ ntueū. i. cādīdū iacitho. i. illa herba ruminat. i. digerit herbas pallētes. i.
pallidas sub ilice. i. illa arbores nigra id ē vmbrosa: aut. i. vel ille taurus sequi-
tur aliquā id ē vaccā in magno grege. i. in magno armento boū. et vos nim-
phe dicite. i. crescētes claudite id est claudatis saltus id ē saltationes nemoz
id ē siluaz. si quauestigia bouis id ē tauri errabūda ferāt sese. i. ventāt obuia
. i. facta in obuiā nris oculis forsitā aliq. vacce pducāt. i. ducant illū taurum
captum amore vni⁹ vacce in herba viridi aut secutū armenta. i. alios boues
pducant inq. ad stabula corinthia. i. cretensia. et ipse silenus canit puellā scilz
athlantē miratā. i. q̄ mirata est mala id ē poma hesperidū. i. poma aurea. ⁊ ip-
se silenus circundat. i. narrat phetontidas. i. sorores phetontis cē mutatas
musco. i. in muscū corticis amare id ē acerbe: ⁊ ipse silenus erigit id ē eleuat
alnos id ē arbores pceras. i. altissimas solo. i. a terra: et silenus canit vt. i. quē
admodū vna soroz. i. vna musarū duxerit in mōtes aonas. i. in mōtes pna-
gallū. i. illū poetā errantē ad flumina id ē aquas parmessi. i. illius fluuij ⁊ si-
lenus canit vt oīs chorus. i. oīs pp̄s phebi. i. illius dei assurrexerit. i. honorē
fecerit viro. i. gallo: ⁊ silenus canit vt linus id ē ille pastor ornatus crines id ē
hīs crines ornatos apio. i. illo flore amaro: ⁊ ornatus floribus dixerit id ē p-
rulerit diuino carmie hec verba sequētia illi. i. gallo. o galle muse. i. nimphe
dant tibi hos calamos. i. istas fistulas tu accipe illos quos calamos muse de-
derunt ante poete supple ascreo. i. de illa ciuitate. i. hesiodo seni. i. antiquo q̄
bus calamis ille linus vel hesiodus solebat deducere. i. deorsū ducere ornos
rigidas id ē illas arbores duras cantando id est modulando illis calamis: et
o galle dicatur id ē canat origo id ē pncipiū nemoris grynei id ē silue dedu-
cate apollini ne quis sit lucus id ē ne aliq. sit nemus quo id ē de quo apollo
tacet se. i. glorie plus. i. amplius quid loquar id ē quid debeo dicere: aut lo-
quar id ē canā scyllā. i. siltā nisi id ē illius regis quā scz scyllā succiniam id ē
circūdatam inguina candida id est illas partes candidas monstris marinis
id est canibus marinis fama secuta est. i. de qua dicitur ipam vexasse id est
versasse rates dulichias id ē naues vlixis quā fama secuta est lacerasse gur

gite id ē in mari alto. i. p̄fundo nautas id ē nauigātes t̄midos cauisbus ma
 rinis id est illis mōstris. ¶ Aut quid ego loquar. i. dicā vt silenus narraue
 rit ar̄. i. mēbra thēri. i. regis thērei muratos. i. variata. p̄p̄t dapes q̄s dapes
 id ē que cibaria et q̄ dona philomena id ē vxor sua parit id est parauerit illi
 thereo et silenus canit quo cursu id ē quavelocitate ille thereus petiuerit de
 seria sc̄z loca et q̄bus alis. i. cū quibus alio ille thereus infelix id ē miser vo
 litauerit super tecta sua: et ille id ē silenus canit id est narrat oīa q̄ eurotas. i.
 ille fluuius q̄ beatus id ē felix audist id est audiuit phebo quōdam meditan
 te id ē canēre et canit oīa q̄ eurotas supple iussit suas lauros. i. illas arbores
 edificere id ē p̄prehēdere et valles pulse. i. p̄cuisse referūt illa dicta a sileno ad
 sydera: et t̄p̄e silenus canebat donec vesper iussit id ē precepit cogere id ē inclu
 dere oues stabulis et donec iussit referre numerū id ē reducere numerum et
 canebat donec vesper processit. i. venit olimpo. i. ab illo monte inuito. i. nolen
 te q̄ ille mōs libenter audiebat armoniā cantus ip̄tus silent. ¶ Prima syra
 cussio. Titulus huius egloge est faunor̄ satyror̄ silenor̄ delectatio: et sūt fau
 ni dū pastor̄. satyri vero sūt parui dū reprehensores. silent sūt dū icubi. Hāc
 eglogā fecit virgilius principaliter ad laudē varri amici sui et sepe fuit decā
 tata i cytharis q̄ delectabilis est et iocosas: et primo excusat se virgili⁹ q̄ sub
 stilo buccolico decantat laudes varri. Possset em̄ reprehēdi eo q̄ nō est vsus
 stilo grandiloquo. dicit igit q̄ nō est reprehēdendus stilus buccolicus: q̄ ra
 lia p̄ia et p̄ncipalis musa dignata est ludere vel cantare versu siracussio. i.
 musa cicula locuta est per theocritū poetam q̄ erat de siracusa ciuitate. et est
 siracusius deriuatio greca q̄ latine d̄r siracusanus. Hic em̄ theocritus fecit
 buccolica et ip̄m insecutus est virgilius in hoc opere buccolico quod intelli
 gitur nunc p̄ siluas et nemora. Cum canerem. i. q̄n p̄ponere scribere eneydē
 et gesta regū apollo cynthius diuerit aurē meā a carmine herotico. Et dicit
 notanter apollo q̄ ip̄e est deus carminū. Et dicit cynthius a monte cyntho
 vbi colitur et vbi nutritus fuit anteq̄ eēt deificatus. Per hoc vult dicere q̄
 q̄n volebat scribere eneydē octavianus iussu eū describere buccolica et loco
 sa carmina. ¶ Admonuit pastorem. id est dixit virgilio. tytire op̄z pascere p̄u
 gues oues. i. dicere carmen buccolicū deductū id est bene digestum et subti
 le: et est translatio sumpta a lana bene carpinata que deducēdo subtilatur.
 ¶ Hūc ego. ponit aliā excusationem quia multi alij erūt qui dicent laudes
 et prelia varri qui obtinuit contra germanos et acquisiuit magnā gloriā et
 pecuniā maximā: qui varrus procurauit virgilio q̄ plurimos honores et fa
 uores apud cesarem. ¶ Non intussa cano. Ponit aliā excusationem quia
 ex precepto cesaris vtitur stilo buccolico. ¶ Si quis t̄n. i. quis iste stilus non
 sit grādiloquus s̄z buccolicus et humilis sicut mirica est arbuscū humile: t̄n
 in eo videbuntur laudes varri. ¶ Nec phebo. id est nullū carmen est delecta
 bilius cesari q̄ illud quod est intitulatum de varro. Et est aliā excusatio: ce
 sar multum dilexit varrum et libenter audiuit carmina de eo facta siue buc
 colice siue aliter. ¶ Pergite pierides. Hic virgilius vocat pierides. i. musas
 que sunt in monte pyreneo vt cantent et dicant illa q̄ silenus dixit pueris et
 ponit hic noīa puerozū quozū vnus vocabat̄ chromis et alius mnasyllus q̄
 secum habebant vnā puellā sociā et nymphā que vocabatur eglet
 isti tres petebant carmen a sileno poeta vel deo incubo. ¶ Et est notandum
 q̄ varrus et virgilius studuerunt sectā epycuri p̄bi sub syrone doctore. ideo
 p̄pter vicinitatē vocabulorū per silenū intelligit syronē loquentē. et p̄ chro
 min et mnasyllū intelligit se et varrū. et adiungit puellā ad oīdēdū sectā

epycureā que posuit felicitatem in delectationibus corporeis et quidam ibi
habet versū truncatū. chromis mnasyllus egle: sed nō est versus imo est qdā
titulus continens noīa psonarū sequētib. ¶ Silenū pueri. i. isti pueri predicti
scz varrus et virgilius viderūt silenū. i. syronē magistrū suū iacentē in antro.
Et describit hic virgilius vnū hōiem ebriū. Epycurei em̄ ponebant felicitā
tem in delectatione ciborū et venereorū vt dictū est. Dicit ergo q̄ ille magi
ster tñ potauerat q̄ dormiebat in antro q̄ ceciderat in foueam et tā alte le
uauerat nasum suū in potando q̄ sertū suū scz laurea magistralis ceciderat
a capite et catarus. i. gobeletus vel vas apertū ad poculū ceciderat ex alia par
te et habebat ansam attritam frequenti tractatione. ¶ Aggressi nam sepe. i.
isti pueri sunt aggressi ad illū senem cū egle puella. et q̄ ipse senex sepe pro
miserat eis carmina sed soluere recusabat ideo in se cōspirauerūt ligare pe
des et manus eius et nūq̄ eū dissoluere donec daret eis pmissa sepe carmina
Leperūt igit̄ virgas ex quibus erat facta corona et ex illis virgis ligauerūt
eum vt pposuerant. egle autē musa pulcherrima cepit mora et intinxit eius
faciē. ¶ Ille dolū ridens. i. ille magister silenus videns se deceptū risit. nec
verecūdat̄ est q̄ secūdū sectam epycuri non erat verecūdū inebriari. et dicit
ad pueros quo vincula necitis. i. soluite me eodē iure quo ligastis q̄ p de
lectatione d̄s vobis sufficere vidisse me ebriū et ligatū et hoc etiā dicit q̄ sau
ni nimphę et silent non vident nisi qñ volunt. soluite ergo me et dabo vobis
ambobus carmina que vultis sed socia vestra scz egle habebit aliam merce
dem q̄ carmen scz stupiū quod virgilius dicit verecūde. Simul incipit ipse
id est his dictis silenus incipit dicere carmen qd sequit̄. ¶ Cum vero. id est
qñ silenus incepit cātare tunc carmen suū erat tam suauē et tam loquidum
q̄ oīa coreabant scz fere fluarū montes et nemora. Et dicit in numerū quia
saltantes in choris mouent̄ s̄m mensuram carminis. et est motare frequē
tatiū de moueo moues. Nec tñ p̄hebo. i. mons p̄nasus vbi adoratur p̄he
bus in thessalia non habet tantum gaudiū cantante ibidez p̄hebo q̄tū gau
diū habuerunt montes et silue cantante sileno. nec ysmarus et rhodope mō
tes thracie in quibus cātavit orpheus tñ gaudiū sunt ex carmine orphēi q̄
tum ex carmine silent. Itaq̄ canebat. Itē reddit causam illius leticie q̄ ca
nebat silenus quō mūdus incepit. et ex quibus principiis cōstat omne quod
est et quomodo semina rerū fuerunt coacta per inane. ¶ Unde de rerum ori
gine sicut habet̄ in phisicis. diuerse fuerūt phorū opiniones q̄ anaxagoras
dicebat oīa fieri ex igne. et thales milesius ex humore. iō vocant poete ocea
nū patrē. alij ex quattuor elementis sicut empedocles. Sed epycurei dicunt
duo esse rerum principiā. s. corpus et inane. dicunt em̄ corpus esse at̄homos.
id est paruas partes indiuisibiles q̄ apparent in radijs solaribus et vocau
erunt inane illud spaciū in quo sunt at̄homi. Donatus etiā sapiebat istam se
ctam qñ dicit nomē significare corpus aut rem: q̄ corpus vocat rem sensibi
lem. rem vero vocat illud quod non sentit̄. et q̄ oē quod est: aut est continēs
aut contentum. iō ex istis duobus sunt quattuor elementa et ex elementis sūt
mixta. iō dicit q̄ ista duo sunt semina terrarū. ¶ Et aīe. i. v̄ti vel aeris ignis
et aque. vocat em̄ aerē aīam vel ventum aut spiritum. ¶ Liquidū. i. puri et
postea totus orbis creuit ab istis. Canebat etiā quō mūdus incepit cresce
re et accipere diuersas figuras. ¶ Itaq̄ nouū. i. canebat quō sol incepit luce
re: et est luceſco inchoatū de luceo luces. ¶ Alius atq̄ cadant. i. canebat
quomodo fiebat pluua ex vapore aquoso eleuato sursum et cū frigiditate
medie regionis aeris concreto et in guttas p̄stricto q̄ a sua pluralitate dicit̄

pluvia. ¶ Kara p ignotos. i. canebat quō aīalia inceperunt discurrere p mon-
 tes novos et ignotos. ¶ Hinc lapides. Hic tangit fabulam de origine mundi
 quā late ponit oīdius in pmo methamorphoseos. loquitur em̄ hic ad pue-
 ros predictos: pueri aut̄ delectant̄ in fabulis. fabule etiā in parte inuēte sūt
 ad delectationem. illa aut̄ fabula dicit q̄ post diluuiū pyrrha et deucalion re-
 manserūt soli: sed a phebo habuerūt oraculum seu responsū ore platū q̄
 mulier pūceret post se lapides et sīr vir ⁊ ex lapidib⁹ mulieris debebant na-
 sci mulieres: et ex lapidibus viri nascituri erant mares. ¶ Saturnia regna.
 Hic mutatur ordo fabule q̄ p̄mū diluuiū nō fuit t̄pe saturni sed t̄pe egidis
 regis thebanorū. Scdm̄ vero diluuiū fuit t̄pe deucalionis et pyrrhe. ¶ Cau-
 caseasq̄. i. silenus canebat quomodo in caucaso mōte altissimo assyriorū mer-
 curius deus eloquētie de⁹ rōnis deus prudentie ligauerat ad petram pme-
 theū cuius cor corrodebat aquila. ⁊ cā huius fuit q̄ cū oīs ignis ex iouis in-
 stitutione eēt extinctus in terris Minerva dea sapientie dedit consiliū pme-
 theo vt cū quadam facula furaret̄ ignē phebi ⁊ ipm̄ dedit hoībus iō dū fue-
 rūt irati et imiserūt mundo famē p quā fictionē intelligit̄ q̄ pmetheus fuit
 prudentissimus astrologus ⁊ p̄mus docuit assyrios astrologiā quā studuit ī
 monte caucaso cū maxima sollicitudine et cura putgili q̄ intelligit̄ p aquilā
 corrodeētē cor. q̄ cura dīr quasi cor viens. Hic pmetheus p̄silio minervae fu-
 ratus est ignē solis. i. cognouit p rōnes naturales quō gñat̄ ignis in aere: et
 oīdit hoībus quō pōt ignis generari in terris ex collisione duorū corporū
 solidorū sicut in fusillo. ¶ Hic irati dū miserūt famē in terrā q̄ ex usu ignis
 generat̄ fames qm̄ scz bellatores incenderūt vires et villas et etiam si hoīes
 oīs vacaret̄ ad fabricā auri ⁊ argenti totus mūdus efficereēt sterilis et fame-
 licus. ¶ Hic adiūgit hylā. i. silenus adiūxit predictis hystoriā hyle qui fuit q̄-
 dam speciosus puer quē amauit hercules qui iuxta missam ciuitatē qm̄ vēde-
 bat equos submersus est quē fecit queri hercules per nautas clamantes et
 oīs vocibus dicentes. hyla hyla ⁊ non est inuentus locus ei⁹. ¶ Et fortuna
 tam. i. canebat etiā silenus de pasiphe vxore regis minoy⁹ q̄ cōcubuit cum
 tauro cōtra quā exclamat: q̄ turpissime amauit et dicit. Ah virgo infelix. et
 est ah interiectio fremoris sicut sy. vī poy. pasiphem aut̄ meretricē vocat vir-
 ginem nō a virtute: s; ab etatis viriditate. ¶ Pretides impleunt. Hic pre-
 tides fuerūt filie preti et anthiope. q̄ filie arrogāter presumpserūt dicere se
 eē iunone pulchiores quare iuno indignata inmisit in eis talē fantasiā q̄ sp̄
 putabant se eē vaccas credentes se habere cornua et timentes aratra nulla
 tñ earū cōmisit tam turpe cōubiū sicut fecit pasiphe et in hoc vituperat eas
 plusq̄ pretides. Et capīt ibi leui p plano et habet primā longā. Juxta illud.
 Pro plano leui. pro leuitate leui. et est vltima de pretides brevis more greco-
 rum sicut in pmo eneydos. Ah virgo infelix. Exclamat iterū cōtra et⁹ infor-
 tuniū vocans eam virginem sicut prius dicēs tu virgo infelix erras ⁊ vaga-
 ris nunc in montibus: et thaurus amicus tuus iuxta te cubans sup̄ latus ī
 herba molli scilicet iacyntho vel alia herba ruminat herbas virides vel for-
 te sequitur aliquā vaccā in aliquo grege in silua cortines in qua cortine fue-
 rūt aliqui stabula armentorū solis. Et nō dicit q̄ ille taurus sequatur aliquā
 vaccā ī nemore gnosis quia mynos maritus pasiphes ibi regnabat: ideo tau-
 rus non audebat illuc accedere et in his videtur pasiphe sperare liberari a
 tauro et ipm̄ dimittere q̄ dū ruminat et quādo sequitur alia armenta: ideo
 precatur nimphas predictas vt claudant tauro saltus nemorū scz introitus
 vel exitus eorū. Et dicuntur silue saltus: q̄ ibi saltant aīalia siluestria. Rūmē

est pars gutturis ad quam aialta mittunt iterum herbas quas pilus gulos
se sumpserunt. et ruminare est herbas sic digerere. ¶ Tum canit hesperis
dum. filie athlantis vocate fuerunt hesperide: quia regnauerunt in hesperia in
ter quas fuit una noie athlantis cursu potissima que interfecit multos ma
ritos quos currendo superauit. sed hypomenes eam deuicit in cursu in vir
tute pomorum que sibi dedit venus ut latius habet super tertio eneydo. Silenus
ergo canebat istam hystoriam scilicet quomodo athlanta mirabatur illa poma.
Tum phetoriadas. id est silenus canebat quomodo filie solis deshebant mor
tem phetontis fratris sui et mutate sunt in alnum arbores vel in populum: ut ha
bet decio eneydo. ¶ Tum canit erratem. id est silenus canebat quomodo gal
lus poeta fuit effectus poeta et diuinatoz. unde gallus semel ambulabat iux
ta promissum fluuii boetie grece regionis qui promissus habet multa brachia
ideo dicit promissus ad flumina: et tunc assumpsit eum quedam nimpha in montes
aonas vel aonos: et est aonas acrus grecus et possessiuus et in illis montibus
linus filius apollinis dedit sibi coronam magistralem et calamos musicales
quos prius dederat cuidam antiquo poete de ascrea ciuitate scilicet euphorion qui
fecit quedam carmina de certamine calcantis et mopsi in gryneo nemore de
picia diuinandi scilicet mopsus obtinuit qui melius diuinavit de paritate vel impari
tate pomorum cuiusdam arboris: et ex dolore confusus calcas interfuit: scilicet gallus
de quo est hic sermo transiit in latinum carmina illius euphorionis ciuitas ascrea
qui euphorion carmine letificabat omnes et alias arbores. ¶ Quid loquar an scilicet
lam. Due fuerunt scille una fuit filia nysi et alia phorci. Sed poetice hic acci
piunt unum pro alio. scilicet scylla nysi pro scylla phorci sicut in georgicis domitrus pol
lucis habens id est castoris qui fuit domitor equorum. Scilla enim filia nysi non
fuit mutata in monstrum marinum: sed filia phorci. Scilla autem filia nysi regis me
garensum mutata fuit in alaundam et pater suus in nysum quem sui noie de qua
scilla sic mutata et de patre suo solet dici. non est rura nisi sine nysso filia nysi
quia nysus semper persequitur scillam. i. alaundam et scilla nysi est regimine supplementum si
cut balida sansonis. ¶ Quam fama secuta est. i. fama dicit istam scillam versasse et
infestasse naues ultoris redeuntis a bello troiano. et est dulcius adiectiuum
possessiuum regionis in qua regnabat ulixes. ¶ Aut ut mutatos. i. silenus ca
nebat quomodo membra therei regis thracie fuerunt mutata et turbata pro
pter dapes quas suauxor dedit sibi comedendas. Et capis nomen pro noie sicut
prius. i. philomena pro progne sorore sua. Unde thereus duxit progne in ux
orem suam que erat filia padlonis regis athenarum qui rogauit maritum suum ut
iret athenas et adduceret sibi suam sororem videndam. i. philomenam quam cum the
reus adduceret violauit eam in via et ne ipsa eum accusaret in via abscondit ei lin
guam dimisitque eam in nemore: ipsa in de proprio cruore scripsit in veste quam mi
sit sue sorori de quid sibi contigerat. vel melius scripsit acu in tapetis que cum
precepisset scelus patratum acceperit iulium filium suum de thereo quem interfectum et be
ne coctum dedit patri suo comedendum cui patri instantissime querenti ubi erat
iulius. mater respondit. Quod pete intus habes. i. filius tuus est in ventre tuo.
quo audito pro desperatione thereus fugit in solitudinem tanquam furiosus. igitur
isti quatuor mutati sunt in aues. i. thereus in huppupa sedam aue: iulius in
phasianum volucrum comestibilem. progne in hyrundinem aue instabile: et philo
mena in lucinam auem canoram. Et sic patet quod philomena accipitur in textu pro pro
gne sorore sua vel pro se ipsa: quia ipsa fuit occasio dandi illas dapes. ¶ Quia quod phe
bo. i. silenus canebat omnia carmina que phebus cantauit in euota fluuii laco
num qui erat phebo consecratus iuxta quem sunt lauri plurimeque arbores phebi

quas docebat phebys sua carmina. ¶ Ille canit. i. qñ silenus canebat: val
les resonabant vsq; ad celum yperbolice loquēdo. ¶ Logere donec aues. id
est canebat vsq; ad vesperam sed sol quasi inuitus rēdebat ad occasū ppter
delectationem quā habebat in illo cantu.

¶ Septima egloga.

Orte sub arguta p̄federat ilice daphnis
Cōpulerātq; greges coꝝdō et thirsis in vnū
Thirsis oues: coꝝdō distētas lacte capellas.
Ambo florentes etatib⁹: archades ambo.

Et cantare pares: et respondere parati.

Ihic michi dum teneras defendo a frīgoꝛe myrtos

Uir gregis ipse caper deerrauerat: atq; ego daphnium

Aspicio: ille vbi me cōtra videt ocūis inquit

Ihic ades o melibee: caper tibi saluus et hedi.

Et si quid cessare potes requiesce sub ymbꝛa

Ihic ipsi potum venient per pꝛata iuueni.

Ihic virides tenera pꝛetexit arundine ripas

Adintius: eq; sacra resonant examina quercu.

Quid facerem: neq; ego alcipē nec phillida habebam.

Depulsos a lacte domi que clauderet agnos.

Et certamen erat coꝝdon cum thirside magnum

Posthabui tamen illoꝝum mea seria ludo.

Alternis igitur contendere versibus ambo

Leperē: alternos muse meminisse volebant.

Ihos coꝝdon: illos referebat in ordine thirsis.

¶ Cōstrue. daphnis. i. ille pastor p̄federat. i. s̄isterat forte. i. a casu sub illice id
est sub illa arboꝛe arguta. i. sonora et coꝝdon et thirsis id est illi pastores cō
pulerant. i. agregauerāt greges. i. armēta in vnū et thirsis. i. ille pastor p̄pu
lerat oues et coꝝdon p̄pulerat capellas. i. capias distētas. i. plenas lacte. et am
bo. i. coꝝdon et thirsis erant floꝛētes etatibus. i. iuuenes. et ambo erāt archa
des. i. pastores archadie: et ambo erant pares. i. equales cātare. i. ad cantan
dum. et ābo erāt parati r̄ndere h̄ic. i. in illo loco dū defēdo. i. phibeo myrthos

id est illas arbores teneras. i. molles a frigore. i. a frigiditate caper vlr. i. ma-
 sculus gregis. i. armenti deerrauerat. i. deulauerat et ego aspicio illū daphnī
 pastorem et vbi. i. postq̃ ille daphnīs videt. i. aspicit. s. i. cōrio ip̃e inquit. i. alt
 o melibee ades huc. i. vent huc ocius. i. citius caper est saluus tibi et hedi. i.
 capri et si potes cessare aliquid. i. dimittere laborē requiescere sub vmbra. et
 iuueni. i. ip̃i boues ventent huc potū. i. ad potandū p̃ prata. i. p̃ agros et mīn-
 tius. i. ille fluuius preterit. i. cooperit ripas virides harūdine. i. calamo tene-
 ra. i. recenti. et examina. i. apū cōgregationes resonāt. i. murmur faciūt quer-
 cu sacra. i. de illa arboze p̃secrata. Quid facerē in isto loco: q̃ ego nō habebā
 alcipē. i. illā puellā neq̃ phyllidā. i. amasiā illā q̃ clauderet. i. cluderet agnos
 depulso. i. remotos a lacte. i. ab vberib⁹ matris: et corydon erat. i. hēbat ma-
 gnū certamen. i. magnū iurgiū cū thirsīde. i. cū illo pastore et ego posthabui
 .i. postposui mea seria. i. meas delectationes ludo. i. loco illoꝝ amboꝝ et am-
 bo cepere. i. inceperūt p̃tendere. i. certare versibus alternis. i. alternatī dicti: et
 muse. i. de e volebāt. i. cupiebāt memisse. i. memorasse vers⁹ alternos et corydō
 referebat. i. p̃ferebat hos versus: et thirsīs referebat illos versus in ordine. i.
 p̃ ordinē. ¶ Forte sub arguta. Huic egloge p̃ponit talē titulus melibe⁹ et cory-
 dō thirsīs: tñ in textu p̃ melibeo ponit daphnīs et introducūt duo pastores
 scz thirsīs et corydon q̃ certant inutē et vocāt daphnī vt audiat eozū certamē.
 Et volūt aliq̃ intelligere p̃ daphnī cesarē: et p̃ corydonē virgiliū: et p̃ thirsīm
 inimicos virgilij: et vincūt sicut fuerūt bati⁹ et meulus poete miserī. dicitur
 ergo forte. i. fortuitu. et est ablatiuus de fors. alias nō sciret versus daphnīs
 sedebat sub ilice arboze arguta. i. sonora resonāti ṽl stridēti: s̃z alibi argutus
 s̃g̃t breue sicut i georgicis. Argutusq̃ caput. Daphnīs aut̃ intelligitur quidā
 diuinus q̃ fuit filius mercurij. ¶ Cōpulerāt. i. cōgregauerāt in vnū. i. s̃c̃. et est
 plenus. Thirsīs oues. i. thirsīs cōpulerat oues et corydon capras distētas la-
 cte. i. plenas: q̃ plena vbera distēdūt. ¶ Ambo florescentes etatibus. i. iuuenes.
 Archades ambo. i. nō vere de archadia q̃ res agebatur in mantua q̃ nō est i
 archadia: s̃z archades. i. sapientes sicut si eēt de archadia vñ fuerunt multi
 phi. ¶ Et cantare pares. i. erāt in sciētijis equales et parati respondere. ¶ Hic
 michi. i. qñ colligebā myrthos teneras in estate p̃ ouib⁹ ne corrūpant a frī-
 gore hyemis. ¶ Air gregi. et caprē ibi vlr abussue q̃ solū p̃inet homī: s̃z nūc
 aspicio daphnī et ip̃e me vocauit o melibee. i. o virgili q̃ nūc caprē melibeus
 p̃ virgilio: ades huc. i. veni q̃ nō solū caper est tibi saluus imo et hedi. i. pa-
 tres mātuani et eozū filij q̃ daphnīs certificabat tanq̃ diuinus poeta. ¶ Et
 si qd. i. scio te cēvtrū laboriosū: tñ si potes cessare et quiescere a labore requi-
 esce mecū sub vmbra. ¶ Huc ip̃i potum. i. maneat hic q̃ locus est delectabi-
 lis: q̃ hic est mīntius circūdatus harūdine et herba viridi: et est patria abun-
 dās melle q̃ sunt examina. i. societates apū i quercu. ¶ Quid facerē. hic vir-
 gilius tacite excusat se nō posse hic morari: q̃ nō h̃z hic suā coniugē sicut h̃nt
 illi duo certatores q̃ gubernaret agnos suos: et maxime q̃ longū et magnū
 est certamen. ¶ Posthabui. i. postposui meā necessitatē querēdi caprū ludo
 eozū. i. versib⁹ eozū: q̃ dictū est prius. Ludere q̃ vellē. et. ¶ Alternis. i. muse
 volebant q̃ ego seruare oīs dicta eozū. Hos corydō. i. corydon ic̃piebat hos
 versus: et thirsīs respondebat.

Pimphe noster amor libertides: aut michi carmē Cory.
 Quale meo codro concedite: proxima p̃hebi

Uersibus ille facit: aut si non possumus omnes

Hic arguta sacra pendeat fistula pinu.

¶ Construe. o nimphe libertides. i. sic dicte exites noster amor. i. nfe delicie concedite. i. date michi corydont tale carmen quale dedistis meo codro. i. illi poete qz ille codrus facit carmina proxima. i. sista uersibus phebi. i. illius dei aut si non possumus facere oēs uersus similes phebi uersibus fistula arguta. i. sonora pendeat in pinu. i. illa arboze sacra. i. consecrata. **¶** Nimphe noster amor. hic incipit corydont et inuocat nimphe qz ut dicit varro nimphe et muse idē sunt qz aque in motu suo faciūt musicam et dicūt libertides a li berro fonte ubi colunt nimphe: orat ergo nimphe ut cōcedant sibi facere ta lia carmina qualia faciebat codrus q faciebat uersus siles uersibus phebi. **¶** Aut si nō possumus: qz postea dicit non oīa possumus oēs. idō orat ut si nō possit oēs uersus facere siles uersib⁹ codri saltē p sacrificiozū munere suspē det fistulam suā ad pinū sacra q est arbor psecrata matri deozū.

Pastores hedera crescentē ornate poetā

Thir.

Archades: inuidia rumpantur ut ilia codro

Aut si ultra placitum laudarit bacchare frontem

Lingite: ne vari noceat mala lingua futuro.

¶ Construe. o pastores archades ornate. i. adornate me poetam crescentē id est nascentē hedera. i. illa herba. ut ilia. i. viscera rūpanē. i. franganē inuidia. i. ppter inuidiā codro. i. illi poete aut si ille laudarit. i. laudauerit ultra placitum. i. ultra q placeat michi cingite. i. ornate frontē. i. caput bacchare. i. illa herba ne mala lingua noceat vari. i. poete futuro. i. michi qui sum futurus poeta. **¶** Pastores hedera. hic thirsus rīdet corydont p quattuor uersus rlo quē humiliter nō dicēs se poetā nisi solū insipientē et sibi displicet q tā corydont orauit fieri similis codro. i. cornificio in arte poetrie. idō orat pastores archadie ut dent sibi coronā ex hedera ex qua coronabant poete qz semp uiridis est sicut et carmina merent eternitatē. Et petit illā coronam sibi dari ut codrus p inuidiā crepēt medius qz inuidus plus nocet sibi q inuidioso. et qz inuidia est inter pares et inuidia respicit in alterum. idō ostendit se maiorē uel parē codro. Aut si ultra. i. si codrus derisorie laudauerit me ad uituperationē o pastores archadie cingite frontem meā bacchare. i. herba q ualet p fasci nū siue est hespericon herba pforata uel herba sancti iohannis que dī fuga demonū. ne mala lingua. i. ne lingua inuida codri noceat michi.

Setosi caput hoc apri tibi delia paruos

Cory.

Et ramosa micon viuacis cornua cerui

Si proprium hoc fuerit: leui de marmore tota

Punico stabis suras euincta cothurno.

¶ Construe. o delia. i. o dyana michon. i. seruus tuus paruos. i. iuuenis dabit tibi dono caput apri setosi. i. habētis setas et dabit tibi cornua ramosa id ē ramis plena cerui viuacis. i. illius animalis diu uiuētis et si hoc. i. donū meū fuerit. p pū. i. si tibi placet. s. tu stabis. i. eris tota de marmore leui. i. plano. dico

culicta. i. ornata suras cothurno. i. illo calciamento puniceo. i. rubeo colore
tnicto. ¶ Serosi. hic loquitur cozydon ad dyanam quattuor versibus dicens
q̃ micon iuuenis pastor seruus et nepos suus dabit munera dyane que est
dea venatorum: dabit enī sibi caput apri et cornua cerui viuacts. i. diu viuen-
tis: q̃ sicut dicit plinius in hystoria naturali ceruus senex querit serpentem
et ex respiratione hanelitus trahit eum de foramine et ip̃m comedit et in illa
comestione viuiscit et resumit vigorem. Si propriū fuerit. i. si acceptū fuerit
tibi michi dare munus quod peto faciā tibi statuā de leui marmore id ē pla-
no et terfo: et dabo tibi caligas puniceas id ē purpureas: et est cothurn⁹ cal-
ciamentū vtriq̃ pedi aptum: idō dī cothurno in singulari: et suras. i. tibias in
plurali. et p̃tinebant poetis et venatoribus.

Sinum lactis et hec tibi liba priape quotannis **Thir.**

Expectare sat est: custos es pauperis horti.

Nunc te marmoreum pro tempore fecimus: at tu

Si fetura gregem suppleuerit aureus esto.

¶ Construe. o priape. i. o deus hortorū sat est expectare. i. satis expectasti sinu
lactis. i. vas plenu lacte et hec liba. i. hec sacrificia quotannis. i. singulis an-
nis. et tu es custos horti. i. agri pauperis: et nos fecimus te marmoreū id est
ymaginē tuā marmoreā p̃ t̃pe. Si tñ fetura. i. nutrimentū ṽl partus supple-
uerit id ē augeat gregē tu esto aure⁹. i. faciā tuā statuā aureā. ¶ Sinū lactis.
hic thirsis facit votū priapo deo hortorū et dicit q̃ t̃pe sue paupertatis habe-
bat eius ymaginē marmoreā i horto paupere et presentabat ei munera par-
ua sc̃z sinū lactis vel placentas que in estate locose comedūtur in horti. et sc̃z
aliquos sinū p̃ vase est neutri g̃tis palma longa. Teruius tamē et greci ṽl-
cunt sinus: q̃ sp̃ est masculini g̃tis. sed p̃ vase est palma longa et pro gremio
p̃ia breuis: iuxta illud. Replet māma sinū lactisq̃ coagula sinū. et est semp̃
quarte declinationis vt in sinu abrahe: et p̃ vase sinus est vas in quo colatur
lac mulsus. Dicit ergo thirsis ad deū horti: o priape iam satis expectasti sinū
lactis et liba et fui horti custos pauperis. Sed si muse vellent michi cōce-
dere quod postulo ego tibi faciā statuā aureā sc̃z si sim diues: et si fetura id ē
nutrimentum a fouendo suppleat gregē id est administret et augeat gregē.

Neryne galathea thymo michi dulcior hyble **Cozy.**

Candidior cygnis: hedera formosior alba.

Lum primum pasti repetent presepia tauri:

(Si qua tui cozydonis habet te cura) venito.

¶ Construe. galathea. i. amica mea neryne id est nereī filia est dulcior id est
suauior michi cozydoni thymo. id est illa herba hyble. i. illius oppidi: et gala-
thea est michi candidior cygnis id est illis auibus et est formosior. i. pulchri-
or hedera. i. illa herba alba. i. candida: et o galathea si qua cura. i. aliq̃s amor
tui cozydonis. i. tui amatoris habet te. i. te detineat ventro. i. veni ad eū cum
tauri. i. illa aialta pasti. i. saturari repetent. i. querēt vel redibūt ad presepia id
est ad stabula sua. ¶ Neryne galathea. hic loquitur cozydon certando de pul-
chritudine amice: et dicit q̃ neryne id est galathea filia nereī est sibi dulcior

¶ Si thymus apibus in illo oppido ubi est abundantia thymi herbe quā dillie
gunt apes. et est nerine patronymicū grecū: qz feminina patronymica termi
nant in ne sicut nerine: aut in yas sicut pelyas. aut in is sicut colchis. ¶ Cā
didior. i. albius illa que scz cigno: et pulchrior q̄ hedera alba cuius lignum ē
pulchrius q̄ hedere nigre. ¶ Cū primū. Precatur coridon amica suā nerinē
ut veniat ad eū quando tauri erunt pasti saltem si habeat curam coridonis
vel diligat eum.

Immo ego sardonius videar tibi amarior herbis **Thir.**

Horridior rusco: proiecta vilior alga:

Si michi non hec lux toto iam longior anno est.

Ite domum pasti (si quis pudor) ite iuuenti.

¶ Amica mea imo ego videar id est videri possum tibi id est a te amarior
herbis sardonius id est de sardonis et videar horridior id est asperior rusco id
est illa herba amara et videar tibi vilior id est turpior alga id est illa herba p
iecta id est contēpta. Si hec lux id est dies ista non est iam longior mihi toto
anno. o iuuenti pasti. i. saturati ite domū si quis pudor vobis est. i. si quā ha
betis verecundiam. ¶ Immo ego. thirsia per cōtrarium loquitur de amica
sua dicens q̄ ipse bene diligit eam sed non diligitur ab ea imo ipse est amari
or et q̄ herbe sardonice quia in sardonis sunt herbe similes aptastro q̄ mel
faciunt amarissimū et contrahunt labra hominis edentis ac si vellet ridere
et interficiunt hoīem ridendo. Et rusco est herba amara et alga etiam quā
piscit mare super littora ex qua stercozantur agri. ¶ Si michi non hec lux.
ostendit se amare eam quia una dies est illi longior anno. ¶ Ite domū. loqui
tur ad gregem ut redeat domū: quia pudor est tam diu morari in pascuis et
hoc dicit quia sperat q̄ quando ventent iuuenti de pascuis sicut pilus dicit
coridon. cum primū pasti tunc veniet amica sua.

Abuscosi fontes: et somno mollior herba: **Cor.**

Et que vos rara viridis tegit arbutus umbra:

Solsticium pecori defendite iam venit estas

Torrida: iam leto turgent in palmitē gemme.

¶ Cōstrue sic. vos fontes muscosi. i. herba muscosa cooperti et tu herba mol
lior. i. dulcior sono et arbutus viridis. i. illa arbor que tegit. i. cooperit vos fō
tes umbra rara. i. parua defendite id est prohibete solsticium id est calorem so
lis pecori id est gregi: quia estas id est calor torrida id est vehemens venit et
gemme id est botri turgent id est instant in palmitē leto. i. in ramis vinearū.
¶ Muscosi fontes. hic loquitur coridon et ceriat de alia delectatione tempo
ris estui precando q̄ crescat herba que est mollis ad dormiendum et q̄ fon
tes sint muscosi id est herba cooperiat eos et sint arbuta frōdosa. orat q̄ oīa
ista sibi dari ut depellant solsticium quia quando ista nascuntur recedit sol
sticium hyemale et accedit estas.

Hic focus et tede pingues: hic plurimus ignis **Thir.**

Semper: et assidua postes fuligine nigri.

Hic tantum boree curamus frigoza: quantum

Aut numerum lupus: aut torrentia flumina ripas

¶ Construe sic. focus s. l. locus ignis est hic. i. in patria mea semper et tede pingues. i. ille arbores grosse sunt sp hic et plurim⁹ ignis. i. copiosus ignis est sp hic. i. in patria mea. et postes. i. pillaria domorum sunt facti nigri. i. nigra fuligine. i. fumo assidua. i. continuo. et nos curamus. i. timentus tamen frigora boree id est illius venti quod lupus timent numerum ovium et quod flumina torrentia id est aque abundantes timent ripas. i. littora. **¶** Hic focus. Loquitur thirsus dicens quod per prius in patria sua sp sunt ignis et tede pingues et postes domorum sp sunt nigri propter ignem assiduam. et est fuligo nigra sordides camini. Hic tamen boree. i. propter ignem quem facimus non dubitamus boream. sicut nec lupus verec numerum ovium. quia bene comedit oves numeratas vel sicut flumina torrentia non verentur ripas quas transcendunt et supereminet vel pertra quas fluctuant.

Stant et iuniperi et castanee hirsute

Cory.

Strata iacent passim sua queque sub arboze poma

Omnia nunc rident: at si formosus alexis

Montibus his abeat: videas et flumina sicca.

¶ Construe. et iuniperi. i. ille arbores et castanee hirsute. i. spinose stant. i. sunt in veneta et poma queque sua iacent. i. sunt strata. i. demissa sub arboze et omnia rident. i. sunt leta. at si alexis. i. ille iuuentis formosissimus abeat. i. recedat ab his montibus videas. i. videbis flumina sicca. **¶** Stant et iuniperi. Hic corydon iterum laudat venetiam et redit ad illud quod iam dixit turgent in palmitibus gemme. ibi etiam sunt castanee hirsute. Juniperus est arbor thurifera et dura dicta quod gignens pice. i. ignem quia in eius ligno optime nutritur ignis. **¶** Castanea sicut arbor et fructum sicut nux et ficus. et de castanea quasi caste nata per prius quia eius fructus nascitur in folliculo ad modum duorum testiculorum absconditorum. Et est notandum quod iste versus est exacte sine dactilo in quinto pede et vocalis non cedit vocali nec fit collisio vocalium in fine de iuniperi: cum illa coniunctione et. nec in fine de castanee cum principio de hirsute et sic sunt ibi due boeteses sicut in doctrinalli. o utinam alme de⁹ etc. **¶** Strata iacent. i. in veneta abundant fructus pomorum stratorum sub arboribus. **¶** Omnia nunc rident. i. ibi abundant herbe florentes. **¶** At si formosus. hic retorquet totam laudem predictam in cesarem quod est bonus rector imperii. q. d. si alexis. i. cesar abeat ab illa patria ipsa manebit sterilis et inculta: quia bonus pastor impinguat oves et flumina sicca id est arida et est hypobole ad ostendendum magnam sterilitatem patrie que non habet bonum rectorem.

Aret ager: vicio moriens sitit aeris herba.

Thir.

Liber pampineas invidit collibus umbras:

Phyllidis adventu nostre nemus omne virebit.

Iuppiter et leto descendet plurimus ymbri.

¶ Construe. ager. i. campus aret. i. desiccatur defectu aeris et herba moriens vicio. i. defectu aeris corrupti sunt. i. affligitur: et liber. i. bacchus invidit. i. propter

inuidiā: detrahit ymbrias pampineas folia vitis a collibus: et oē nemus. i. oēs
silua virebit. i. frōdebit aduentu nre phyllidis: et iupiter. i. aer superior descē
det plurimus id ē abūdās imbrī. i. pluuia leto. i. dulci. ¶ Hic ager. hic thir-
sis sub alijs verbis laudat cesarem dicēs q sine eius dñio tota patria est pe-
nifera et aer corruptus et herba sit carens pluuia et bacchus non dat folia
vitis. Sed si phyllis veniat. i. amica sua habeat grām cesaris oīa sibi bñ suc-
cedēt et virebit oē nemus et aer superior dimittet pluuiam.

Populus alcide gratissima vitis iaccho. Co.

Formose myrtus veneri sua laurea phebo

Phyllis amat corylos: illas dū phyllis amabit:

Nec myrtus vincet corylos: nec laurea phebi.

¶ Construe sic. pp̄s. i. illa arbor est gratissima alcide. i. herculi: et vitis ē gratis-
sima iaccho. i. baccho: et myrtus. i. illa arbor est gratissima veneri. i. illi dee
et sua laurea. i. pp̄ia laurea est gratissima phebo et phyllis. i. amica mea amat
corylos. i. illas arbores: et dū phyllis amabit illas corylos myrtus nō vincet co-
rylos et laurea phebi nō vincet corylos. ¶ Pp̄s alcide. hic corydon iterū lau-
dat cesarē dicēs q hercules amat pp̄m arborē sibi p̄secratā: et bacchus amat
vitē: et phebus laurū: et venus amat myrtū. Sed phyllis p quā intelligitur
cesar pulcher et or̄nabilis amat corylos arbores nuciferas. i. mātuanos: et
q̄d tu cesar amabit. os nulla gens supabit eos. qd̄ intelligit in hoc qd̄ dicit
Nec myrtus vincet corylos nec laurea phebi.

Fraxinus in siluis: pulcherrima pinus in hortis: Thir.

Populus in fluuijs: abies in montibus altis:

Sepius at si me lycida formose reuifas:

Fraxinus in siluis: cedit tibi pinus in hortis.

¶ Construe. fraxinus. i. illa arbor est pulcherrima i siluis. i. nemorib⁹ et pin⁹
est pulcherrima in hortis: et pp̄s. i. illa arbor est pulcherrima in fluuijs. et abies
i. sapin⁹ est pulcherrima i montib⁹ altis: o lycida o puer meus formose si reui-
fas me. i. si venias ad vidēdū me fraxin⁹ cedit. i. dabit tibi locū in siluis pin⁹
cedet tibi in hortis. ¶ Fraxinus in siluis. Thirsis iterū laudat cesarem q in-
telligit p lycidā et dicit q fraxinus naturaliter crescit in siluis et ibi est pul-
cherrima. Sed pin⁹ est pulchrior in hortis et pp̄s ē pulcherrima iuxta fluuios. et
abies est pulchrior i montibus altis: q̄z em̄ res melius se h̄z in loco natura-
li. Sed si lycidas dignes reuifere vel vīstare thirsim tūc ip̄e thirsis faciet ip-
sum pulchriorē q sit fraxinus in siluis vel pinus in hortis. i. laudabit eum su-
per omēs principes. sed ista laudatio non est liberalis qz est condicionalis et
mercēnaria: scz si bene feceris laudabo te: et itē corydon liberalius cantauit
id est laudauit q thirsis.

Hec memini: et victū frustra cōtendere thirsim. Ape.

Ex illo corydon corydon est tempore nobis.

¶ Construe. ego memini hec carmina vestra: et memini thirsim esse victum
et frustra cōtendere cum corydone et ex illo ip̄e est nobis amicus. i. ex illo ip̄e

cepl amare corydonem ppter victoriā. Nec meminī. nūc loquē melibe? q̄
erat electus iudex: et qz prius dixit alternos muse meminisse volebāt: tō nūc
dicit se meminisse carmina predicta ⁊ recenset thirsim .i. cornificiū victū ⁊ co
rydonē victorē ⁊ ex illo tpe corydon fuit sibi amabilis.

Pastorum musam damonis et alphesibei:
Immemor herbarum quos est mirata iuuenca
Certantes: quorum stupefacte carmine lynces:
Et mutata suos requierunt flumina cursus:
Damonis musam dicemus et alphesibei.
Tu michi: seu magni superas iam saxa timauī.
Siue oram illirici legis equoris: en erit vnq̄
Ille dies: michi cum liceat tua dicere facta?
En erit: vt liceat totum michi ferre per orbem
Sola sophocleo tua carmina digna cothurno?
A te principium: tibi desinet: accipe iussis
Carmina cepta tuis: atq; hanc sine tempora circum
Inter victrices hederam tibi serpere lauros.
Frigida vix celo noctis decesserat vmbra:
Cum ros in tenera pecori gratissimus herba est
Incumbens tereti damon sic cepit oliue.

Cōstrue. nos dicemus. i. cantabimus musā. i. cātilenā pastozū scz damonis
et alphesibei quos certantes scz pastores iuuenca īmemor herbarum. i. obli
ta herbarū. i. pastus mirata est. i. admirata est. quozū scz pastozū carmie. i. can
tilena lynces. i. illa aialia fuerūt stupefacte ⁊ quozū carmie flumīa mutata. i.
aque segate a loco requierūt. i. dimiserūt ppios cursus suos ⁊ dicemus mu
sam damonis ⁊ alphesibei: ⁊ tu pollio seu tu superas. i. vincis michi. i. ad ma
teriā mei carmie. saxa. i. lapides timauī magni. i. illi? fluij venetie: siue tu
legis. i. transis oram. i. regionē equoris illirici. i. maris dalmatie. en vnq̄ erit
ille dies. i. nūqdā veniet michi tps vt liceat. i. expediat michi dicere. i. decāta
re tua facta. i. gesta tua: en erit. i. certe erit. i. veniet dies vt liceat michi ferre
id ē dicere p totū orbē. i. tua carmia sola. i. q̄ sola sūt digna cothurno sopho
cleo. i. illo stilo tragico quo vsus est sophocles: p̄ceptū muse mee erit a te au
gusto ⁊ musa desinet. i. finiet a te: ⁊ tu accipe carmia cepta. i. incepta tuis ius
sis: sine. i. p̄mitt e hāc hederā. i. paruā cotonā meā circū tpa serpere. i. laten
ter ire inter lauros victrices. i. inter maximos triumphos et vmbra frigida
noctis vix decesserat a celo. cū. i. qn ros. i. pluuia est gratissimus pecori. i. gre
gi in herbaxenera. Damon incumbēs oliue. i. baculo oleastri tereti. i. rotundo

Incipit loqui. ¶ Pastorum musam. huic egloge preponitur talis titulus da-
monis et alpheisbei pastorum pretio. vñ in ista egloga pmo pponit poeta: dein
de psequitur ibi. nascere. pmo ergo pponit se dicturum carmina damonis et
alpheisbei scz cornificij et virgilij quā eglogā fecit virgilius in laudē pollio-
nis de cuius puero prius dixit incipe parue puer. dicit ergo virgilius: nos di-
cemus musam damonis et alpheisbei pastorum qui contendunt de suis amoribus
ut dicetur post et est eorum carmen tā delectabile q̄ iuuenca .i. iuuenis vac-
ca obliuiscitur pastū et linceas feroces bestie sunt stupefacte in dulcedine illi-
us carminis. Et incipit constructio in illo verbo dicemus. ¶ Tu michi. hic
virgilius affectat videre diem in quo possit laudare pollionem et sperat illū
fore statim q̄ utit aduerbio demonstratiuo. scilicet: vel optandi q̄ utraq̄ habet
significationē et est rimauit fluitus venetie et mare illiricū est mare dalmatice
vbi pollio habuit multas victorias. ¶ Et sola sophocleo. Sophocles fuit
vnius ex optimis poetis et altiloquis. humiliter ergo dicit virgilius quis
sensus meus nō sufficiat dicere laudes pollionis magnas q̄ sunt digne solo
sophocle tñ p posse meo dicā laudes tuas. ¶ Et te principū. i. ista egloga fa-
cta est ex tuo precepto et finitur in laudibus tuis. ¶ Hanc sine tpa. hic ē ana-
stropa et quia pollio erat etiam poeta: ideo celo. i. hora maturina damō in-
cepit loqui ut sequitur. Et dicitur teres illud quod est longum et rotundū
sicut lancea vel arbores.

Nascere: pre (q̄ dicm) veniēs age lucifer almū Da.

Coniugis indigno nyse deceptus amoze

Dum queros et diuos: quāq̄ nil testibus illis

Profecti: extrema moriens tamen alloquor hora

Incipe menalios mecum mea tibia versus.

Athenalus argutumq̄ nemus pinosq̄ loquentes

Semper habet: semper pastorum ille audit amores

Panaq̄: qui primus calamos non passus inertes

Incipe menalios mecum mea tibia versus.

Adopso nysa datur: quid non speremus amantes

Iungentur iam griphes equis: euoq̄ sequenti

Eum canibus timidi venient ad pocula damme.

Adopse nouas incide faces: tibi duxitur vxor.

Sparge marite nuces: tibi deserit hesperus octam.

Incipe menalios mecum mea tibia versus.

O digno coniuncta viro dum despicias omnes:

Dumq̄ tibi est odio mea fistula: dumq̄ capelle

hirsutumq; supercilium: proluxaq; barba:
Hec curare deum credis mortalia quēq;
Incipe menalios mecum mea tibia versus.
Sepibus in nostris te parvam roscida mala
(Dux ego vester eram) vidi cum matre legentem.
Alter ab undecimo tum me iam ceperat annus.
Jam fragiles poteram a terra contingere ramos.
Ut vidi ut perij: ut me malus abstulit error.
Incipe menalios mecum mea tibia versus.
Nunc scio quid sit amor: duris in coribus illum
Ismarus: aut rhodope aut extremi garamantes
Hec nostri generis puerum nec sanguinis edunt.
Incipe menalios mecum mea tibia versus.
Seuus amor docuit natozum sanguine matrem
Commaculare manus: crudelis tu quoq; mater:
Crudelis mater magis: an puer improbus ille?
Improbus ille puer: crudelis tu quoq; mater
Incipe menalios mecum mea tibia versus.
Nunc et oues ultro fugiat lupus: aurea dure
Abala ferant quercus: narcisso floreat alnus:
Pinguia corticibus: sudent electra mirice:
Lertent et cygnis vlule: sit tytirus orpheus.
Orpheus in siluis: inter delphinas arion.
Incipe menalios mecum mea tibia versus.
Omnia vel medium fiant mare: viuite silue.
Preceps aer ij specula de montis in vndas
Deferar: extremum hoc munus morientis habeto.
Desine menalios iam desine tibia versus.
Hec damon: vosq; responderit alphesibeus

Dicite pyerides non omnia possum⁹ omnes.

Construe. o lucifer. i. stella preueniens. i. an⁹ veniens nascere et age. i. due
vel fac die almu. i. claru du ego damon deceptus amore indigno quasi non
sim dignus amore nysi. i. illius puelle contugis mee queroz deos. i. lamentoz
apud deos q⁹q⁹. i. q⁹uis nil profeci. i. nullu fructu feci illis testibus. i. ipis dis
identibus tñ ego moriens. i. statim morturus alloquor. i. diuos couenio in
extrema hora. o mea tibia. i. mea fistula incipe. i. canta mecum versus menali
os. i. versus archadicos: menalus. i. ille mons semp h⁹ nemus argutu id est
illu resonante et h⁹ pinos id e illas arbores loquentes id est sonum facien
tes et ille scz menalus audit semp amores pastorum. i. carmia de amoribus
facta ipoz pastoz: et ipe audit pana. i. illu deū qui non est passus primus. i.
qui primus nō pmisit calamos inertes. i. fistulas sine arte. **I**ncipe mena
lios. i. et nysa. i. puella mea datur in vxore mopso. i. illi pastori. quid nō spere
mus amantes: id est quid est qd non debeam⁹ sperare. quasi dicat oia: a gri
phes. i. illa aialia iūgenē. i. coniūgenē equis. i. cū equis tam id est deinceps. a
cuo sequenti. i. etate sequenti. dāme tundi. i. illa aialia timentia veniēt. i. ac
cedent cū canibus ad pocula. i. ad flutu o mopse o tu deformis incide. i. in
cidas nouas faces id est tedas. Nam vxor. id est coniunx ducitur id est datur
tibi marite. i. mopse sparge. i. infunde nuces. hesperus id est illa stella dese
rit. i. dimittit tibi oetam. i. illu montem thessalie. **I**ncipe menalios. i. o con
iuncta. i. vxor viro id e marito digno. i. nobili dū tu despice. i. spernis oēs ho
mines: a dū mea fistula est tibi nysa odio. i. in odii habes et dū capelle sunt
tibi odio: a dū supciliū hirsutū. i. dū grauitas pilosa est tibi odio. a dū barba p
lita. i. magna est tibi odio tu nō credis quēq⁹ deū. i. aliquē deozū curare mor
talia. i. sollicitū eē de rebus hūanis. **I**ncipe menalios. i. et ego vidi te ny
sam paruā. i. iuuenem legentē. i. colligentē cū matre tua mala. i. poma rosca
da. i. roze sparsa in nostris sepibus. i. clausuris nostris. et o capelle tunc ego
eram vester dux. i. ducebam vos: et aliter annus. i. secundus ab vndecimo an
no tum. i. tunc ceperat me id est attigerat: et tunc ego poteram contingere. i.
attingere ramos fragiles. i. faciles a terra. i. stans in terra vt vidi. i. mox vel
postq⁹ vidi vi perij. i. qualiter perij et vt malus error. i. amor abstulit. i. arri
puit me. **I**ncipe menalios. i. Et nūc scio. i. cognosco quid sit amor isma
rus. i. ille mons et rhodope. i. alius mons et garamantes extremi. i. illi ppli
longinqui generant amorem illum in cortibus duris. i. inter saxa aspera a illi
non edunt. i. non pariunt illu puerum. i. amorem nostri generis vel sangui
nis id est amor ipe non est natus ex hominibus mansuetis. **I**ncipe mena
lios. i. et amor seuus crudelis docuit matrē. i. medea maculare manus san
guine natozū. i. pueroz et tu mater. i. medea es crudelis an. i. virū mater id e
medea sit magi: a crudelis an puer. i. amor improbus. i. crudelis fuerit magi
dico q⁹ ille puer. i. amor fuit improbus a tu mater. i. medea es crudelis. **I**n
cipe menalios. i. Tūc lupus. i. illud animal fugiat vitro. i. sponte oues id e
agnos et quercus id est ille arbores dure. i. rigide ferant. i. pducant mala id
est poma aurea. i. matura et alnus. i. illa arbor floreat narcisso. i. pducant illuz
florem et myrice. i. ille arbores sudent. i. emittant electra pingua. i. gēmas
succinae pro corticibus suis et vlule. i. volucres ille certent. i. contendant ci
gnis. i. cum illis aialibus et tyrtirus. i. ille pastor sit orpheus id est bonus mu
sicus sicut fuit orpheus sit inq⁹ orpheus in siluis et sit arion. i. ille alius citha
redus inter delphinas. i. inter illos pisces. **I**ncipe menalios. i. Et oia si
f

ant. i. efficiant mare mediū et o silue vltū id est valere q̄ nolo plus habita
re siluas ⁊ ego p̄ceps deferar. i. deorsū ferar de specula. i. de altissimo mon
tis aerij id ē mōtis altissimi in yndas. i. in aquas ⁊ o tu nysa habeto. i. accipe
hoc munus. i. donū extremū. i. vltimū mei damonis morientis: ⁊ o mea tibia
desine id ē cessa cātare versus menalios id ē archadicos et damon dicit hec
carmina ⁊ o pyerides dicite. i. canite carmina q̄ alpheibens. i. ille pastor res
spōderit. i. cantauerit et nos oēs nō possumus cātare oīa carmina. ¶ Hasc
re p̄ceps diem. Hic p̄sequit qd̄ p̄miserat scz damonis musam ⁊ introducit
damon faciēs p̄questionē ad deos sup̄ īpletate sue cōiugis q̄ ip̄m dimisit et
alij desponsauit et nomē illi nysa fuit. ¶ Dū queroz. p̄ma syllaba de queroz
est breuis et est deponens: sed q̄n est passiuū p̄ducit primā syllabā. dicit ergo
q̄uis ego p̄questus sum ad deos de deceptiōe mee iugis ⁊ nichil michi p̄
fecit tñ tanq̄ desperatus dicam verba vltima. dicit q̄ iugis nō quā hēbat s̄
quā h̄re sperabat. ¶ Nil p̄fect. hic loquit̄ fm̄ epycureos qui nō sperāt post
hanc vitā p̄miū nec suppliciū. Juxta illud nec bene p̄ merito capis nec rati
gitur ira: extrema hora sicut in quarto eneyd. Incubuitq̄ thoro dicitq̄ no
uissima v̄ba moriens. i. Nati moritur. ¶ Incipe menalios. ¶ Hic ē fictio noue
psone ⁊ loquit̄ ad rē irrōnabilē p̄ prosopopeyam figurā scz ad fistulā quā vo
cat tibiā que est instrumētū longū ad modū tibiē. dicit ergo ad suū magis
musicū. Incipe mecum dicere carmina menalia. i. optima: qz menalus ē mōs
vbi fuerūt optimi poete qui locuti sunt de amoribus pastorū. et dicit ille ver
sus interscalaris sicut sunt aliqui dies in calēdario q̄ sepe resumūt sicut ē di
es bisexti. ¶ Mopso nysa dat. Hic incipit carmen miserabile et dolorosum
qz nysa vxor sua datur alteri marito scz mopso. ¶ Quid non speremus amā
tes: qz amatores sperant oīa fieri possibiliter: imo etiā sperāt illa q̄ sūt p̄ira na
turā. est ei s̄ naturā q̄ illa speciosa nysa def̄ illi rustico scz mopso sicut etiā s̄
naturā est q̄ griphes et equi diligāt se iucē ⁊ q̄ dāme timidi canū eāt s̄ cū
canibus. est aut̄ gryphes volatile habens corpus sicut leo et caput et pedes
aquile et naturaliter odit equos. dāma est dubij gñis et est animal cornutus
timens canes. griphes habet vltimā breuem sicut noīa greca. ¶ Mopse no
uas. quia antiquitus vxores nocte ducebantur ad maritos cum facibus.
¶ Sparge marite. quia p̄suetudo erat spargere nuces quando sponsa erat
cum sponso vt pueri vacantes raptui nucum cū magno strepitu cassando et
colligendo illas nuces impedirent audiri colloquiū sponsi cum sponsa. ⁊ est
oeta mons altus in thracia vel tessalia vbi videntur stelle occidi sicut in yda
videntur oriri. et est vesp̄rus stella prima noctis Juxta illud. Vesp̄rus est
stella. ⁊c. ¶ Incipe menalios. Iterū resumit versū interscalarem. O digno
coniūcia viro. Hunc insultat et obiurgat illi nysē que dimisit oēs alios ma
ritos pro illo rustico mopso: et est sarcasmos hostilis derisso. quasi diceret tu
es miserrima que diligis illum rusticum et dimittis me et meā fistulam quā
habeo supercilia aspera et pilosa et barbā longā que sunt signa fortis vi
ri et robusti. iuxta illud. Est homo pilosus fortis vel luxuriosus. ¶ Nec cu
rare deum. id est non putas deos habere curam de rebus inferioribus. et lo
quitur secūdū stoicos qui dixerunt q̄ deus circa cardines celi perambulat ⁊
nostra non considerat dicentes q̄ non est cura deo de bobus et asinis. itaq̄
nysa credit q̄ dij eam nō puniant. ¶ Sepibus in nostris. Hic damon aggra
uat suū dolorem et increpat cupidinem deū amoris qui necdū fecit hoc ma
lum matrimoniū immo multa alia. loquitur ergo ad nysam dicens q̄ ipse
a puericia eam cognouit ab illo tempore quādo euz matre sua colligebat po

ma roscida id est humida sicut ros et viridis quia pueri talia amant. ¶ Dux
ego vester. Loquitur ad capras suas quarum iam erat pastor: vel loquitur ad
nyctam vel matrem suam quas ad poma ducebat. ¶ Alter ab undecimo. id est
tunc erat annorum. xij. quia duodecimus non est aliter ab undecimo imo est
primus et tunc incipit pubertas et tunc etiam damon incepit amare et iam erat
magnus quia iam attingebat ad ramos arboris et est parithesis: dux ego: quia una
clausula commiscetur cum alia. ¶ Est vidi ut perij. Notandum est quod istud ad-
uerbium ut aliquando est ipsius et aliquando similitudinis. ut vidi. id est mor-
vel postquam vidi ut perij id est qualiter perij ut me malus id est qualiter amor
fecit me errare. et est boethesis: sed nec cedit vocalis vocali illius verbi perij
¶ Hunc scito quid sit amor. Hic diffinit amorem describens eius naturam
quia nunquam fuit natus ex hominibus mansuetis: sed fuit natus ex montibus
asperis sicut sunt ismarus et rhodope: vel ex hominibus siluestribus seclu-
sis ab humana conversatione sicut sunt garamantes populi extranei finibus
africe. ¶ Senus amor docuit. Narrat mala que fecit amor quia medea vi-
dens se contemptam a iasone interfecit pueros suos. ¶ Crudelis tu quoque. In-
crepat etiam ipsam medeam ut non videatur propterea excusari ne sit tota cul-
pa libidinis: homo etiam qui est animal rationale debet habere rationem do-
minantem super insultum amoris verumtamen puer scilicet cupido fuit crudelis incita-
do et mater fuit crudelis etiam obediendo. Hunc et oves. Hic tanquam desper-
rans optat perverti totum ordinem nature. quia postquam nyctam quam ipse co-
gnovit a puericia auertitur ab eo optat ut lupo timeat oves: et quercus fe-
rat poma rubra: et alnus ferat narcissum florem optimum: et geneste ferant
electrum gummi preciosum. ¶ Certent et cignis vlule. id est huppape que sunt
aves turpes cantent sicut cigni. et tyritus pastor videatur in silvis cantare si-
cut orpheus optimus lyrista. et videatur in mari inter delphinas optimus
cytharista sicut fuit arion qui cum fuisset deprehensus a piratis rogauit eos
ut diceret unum carmen in cythara et statim congregati sunt delphines circa
nauem ad audiendum sonum: ipse autem saluit super unum delphinem et sic euasit a
piratis et est delphinas actus grecus et corripit as. ¶ Omnia vel medium.
Hic tanquam desperans optat quod non sint amplius aliquae herbe imo omnia sint in
medium. id est in mare sicut dicit ouidius in primo metamorphosis. Dia pothius erat.
Mare igitur dicitur medium quia tenet plusquam medium mundi. ¶ Auerte silue.
vivo verbum est cum desperatione recedentis ac si diceret valete et vivite et
ad deum sitis. ¶ Precipit aeris. Hic optat precipitari in mare de cacumine
alicuius montis et sic mori et vult quod nyctam habeat istud carmen pro munere
ab ipso moriente. ¶ Desine menalios. id est non vult amplius cantare post
mortem. ¶ Nec damon. Hic loquitur poeta dicens quod damon dicit que di-
cta sunt: sed illa que dicenda sunt non sunt verba humana sed potius diui-
na: ideo requirunt deas carminum. quod omnia predicta sunt vicinque dicta sed
ad sequentia necesse est invocare diuinum auxilium ubi homines non sufficiunt
per se ipsos quia non omnia possumus omnes.

Effere aquam: et molli cinge hec altaria vitta. Alphe.

Verbenasque adole pingues et mascula thura.

Coniugis ut magicis sanos auertere sacris

Experiar sensus: nichil hic nisi carmina desunt.

Ducite ab vrbe domum mea carmina ducite daphnim
Carmina vel celo possunt deducere lunam.
Carminibus cyrce socios mutauit vlixis.
Frigidus in pratis cantando rumpitur anguis:
Ducite ab vrbe domū mea carmina ducite daphnim
Terna tibi hec primū triplici diuersa colore
Licia circundo: terq; hec altaria circum
Effigiem duco: numero deus imp̄ re gaudet.
Ducite ab vrbe domū mea carmina ducite daphnim
Flecte tribus nodis ternos amarylli colores.
Flecte amarylli modo: et veneris dic vincula necto
Ducite ab vrbe domū mea carmina ducite daphnim
Limus vt hic durefcit: et hec vt cera liquefcit
Uno eodēq; igni: sic nostro daphnis amore
Sparge molam: et fragiles incende bitumine lauros
Daphnis me malus vrit: ego hanc in daphnide laurum
Ducite ab vrbe domum mea carmina ducite daphnim.
Talis amor daphnim qualis cum fessa iuuen cum
Per nemora atq; altos querendo buccula lucos
Propter aque riuum vir idi procumbit in herba:
Perdita nec fere meminit decedere nocti:
Talis amor teneat: nec sit michi cura mederi.
Ducite ab vrbe. ⁊c.
Has olim exuias michi perfidus ille reliquit
Pignora certa fui: que nunc ego limine in ipso
Terra tibi mando: debent hec pignora daphnim.
Ducite ab vrbe. ⁊c.
Has herbas: atq; hec ponto michi lecta venena
Ipse dedit meris: nascuntur plurima ponto.

his ego sepe lupum fieri et se condere siluis

Aherim: sepe animas imis exire sepulchris:

Atq; satas alio vidi traducere messes,

Ducite ab vrbe. 2c.

Ser cineres amarylli foras: riuoq; fluenti

Transq; caput iace: ne respexeris. his ego daphnim

Aggrediar: nichil ille deos. nil carmina curat.

Ducite ab vrbe. 2c.

Aspice. corripuit tremulus altaria flammis

Sponte sua (dum fere moroz) cinis ipse: bonum sit

Nescio quid certe est et hylas in limine latrat.

Credimus: an qui amant ipsi sibi somnia fingunt.

Parcite: ab vrbe venit: iam parcite carmina daphnis.

Construe. Effer. i. deferas aquam et cinge. i. circunda hec altaria vitta id est fascia molli. i. tenui et adole id est incende verbenas id est herbas illas pingues. i. crassas et adole thura mascula id est fortia ut ego experiar auertere id est peruertere sensus sanos id est non amantes coniugis mei sacris magicis. i. arte magica. et nichil deest in isto loco nisi carmina. i. incantationes de sunt. i. deficiunt. o mea carmina ducite daphnim. i. meum maritum ab vrbe. i. a ciuitate domum. i. ad domum rusticam. et carmina. i. incantationes possunt deducere. i. deorsum ducere lunam ex celo. i. de celo. et circe. i. illa mulier mutauit carminibus id est incantationibus socios vlrus. i. illius nobilis et anguis. i. serpens frigidus. i. mortuus in pratis id est per prata ruptis. i. amittit vim suam cantando id est dum incantat. ducite ab vrbe. 2c. **O** daphni ego circudo id est cerno tibi tera licta. i. tria fila hec diuersa colore triplici premunt. i. in premis et ego duco. i. traho effigiem. i. ymaginem coniugis ter. i. triplicem circa hec altaria deus gaudet numero spari. **D**ucite ab vr. 2c. o amarylli nocte. i. liga ternos colores. i. illos triplices colores tribus nodis: et o amarylli nocte. i. colliga modo. i. nunc istos colores et dic ego necto vincula veneris. i. de amoris. Ducite ab vrbe. 2c. et vr. i. sicut limus. i. terra durefcit. i. fit duravt. i. sicut hec cera liquefcit. i. fit liquida vno et eodem igni. i. per ipsum solem sic. i. eodem modo daphnis durefcit et liquefcit amore nostro. **O** amarylli sparge id est infunde molam. i. far et sale et incende. i. combure lauros fragiles bitumine. i. diutino igne let daphnis malus id est amor anxius vrit me et ego comburam hanc laurum. i. arbozem daphnide. i. propter amorem daphnidis. Ducite. 2c. talis amor teneat daphni qualis amor fuit cum buccula. i. parua iuuenca procubuit id est quieuit in herba vridi perdita scilicet buccula propter amorem propter. i. iuxta riuum aque querendo iuuenem suum per nemora et per lucos altos id est siluas magnas et ipsa buccula non meum mihi decedere id est recedere nocti scire. i. tarde et talis amor teneat daphni

nec cura. i. sollicitudo mederi id est dandi medicinam sit michi. **Ducite ab vrbe.** .i. Ille scz daphnis perfidus. i. malus reliquit michi has cruuias id est vestes tanq̃ pignora id est munera cara sui. que scz pignora o terra ego mado tibi in ipso limine. i. in introitu domus et ipsa pignora debet daphnim ipm reducere ab vrbe. ¶ **Ducite ab vrbe.** .i. Ipe meris. i. ille magicus homo dedit michi has herbas et dedit hec venena michi lecta. i. collecta pontho id est in illa insula et ego vidi merim id est illu magicum sepe fieri id est mutari i lupum his id est herbis: et vidi se condere id est abscondere in siluis et vidi animas exire. i. extra ire sepulchris imis. i. pfundis et vidi ipm traducere id est transmutare alto. i. ad altu agru messes id est blada satas id est semiatas. ¶ **Ducite ab vrbe.** .i. o amarylli fer. i. porta cineres foras et tace id est pice illas trans caput. i. retro caput riuo fluenti. i. in aqua currente et caue ne respexeris retro te et ego aggrediar id est adoriar daphnim his artibus magicis. et ille daphnis nil curat deos et nil curat carmina id est incantatione. ¶ **Ducite ab vrbe.** .i. o amarylli aspice ipe cinis corripuit id est rapuit altaria sua sponte flammis tremulis id est cu flammis tremulentibus du moror. i. tardo ferre id est portare: et vtna hoc sit bonu: certe nescio quid est hoc: et hylas. i. ille cantis latrat id est elamat in limine id est in illo loco credimus. i. ita indicamus. i. vtru qui amat fugunt. i. cogitant somnia sibi. et o carmina mea parcite quia nolo amplius cantare qz tam daphnis venit ab vrbe. ¶ **Effer aquam.** Loquitur alpheus in persona vxoris tullij vel daphnidis loquentis ad ancillam suam amaryllida vt afferat sibi aquam et alia que requirunt ad fascinu construendu pro marito suo qui repudiat ea et vult facere incantationes et carmina ad mouendu et mutandu animu mariti sui vt conuertatur ad eam et precipit ancille sue afferre aquam et circudare altaria de vitra id est de fasciata vel benda: et debet vitra scribi p duplicem t. ¶ **Verbenasqz.** Verberna a verberando dicta est qz est congrua in sacrificiis amoris qz est generatiua lactis et respicit mamillas et inde potest dici verberina qz confortat vbera vt verberna quasi veruena quia viridis sicut herbe caste dicunt a virtute virides qz virtus non senescit. antike vero glose habent verbenas id est herbas illesas vel folia oliue. ¶ **Adole.** id est incende vel inflama mascula thura. i. fortia que sunt ad modu testiculoru. ¶ **Coniugis vt magicis.** id est da michi predicta vt possim pervertere sensus sanos coniugis mei. Sanos. i. non amantes quia p contrariu amantes dicuntur insani et non amatores sunt sani sicut erant daphnis et tullius ad vxores suas repudiatas. ¶ **Nichil hic nisi.** i. non dubito quin reuocem ad amorem meu daphnim si fiant incantationes vel carmina. **Ducite ab vrbe.** .i. scio q carmina compellent daphnim redire a ciuitate ad domu rusticam et pastoralem versus vxorem suam. ¶ **Carmina vltimo.** facit argumentu ad probandum a fortiori q carmina possunt mutare mentes hominu quia carmina possunt facere q luna descendat de celo: quia sortilegi dicunt q quando luna est in defectu ipsa non est amplius in celo sz descendit in terram per incantationes mulierum. luna enim habet potestate in celo super terram et in inferis. et ideo dicitur i eneyde tria virginis ora dyane. et dicitur luna quasi lucentiu vna. ¶ **Carminibus cyree.** facit aliud argumentum quia cyree filia solis mutauit socios vlrus in bestias per suas incantationes et per sua carmina. ¶ **Fulgidus in pratis.** carmina nedum nutant sensum hominis imo faciunt serpentes venire ad incantatorem ita etiam faciam amatorem meum venire ad me. ¶ **Terna tibi.** hic incipit facere fasciata

num circundando altare triplici litio. Et dicitur litium quasi ligatum per
quod ligant stanna textorum intricata ideo conuenienter vititur litio ad incan-
tandum amatores et ad intrincandum eos: et erant ter tria litia tribus colorib⁹
scilicet tria rosea et tria alba et tria nigra et sic erant nouē: sicut in principio mis-
se nonies dñi kyrieleyson. et dyabolus emulit suū sacrificiū fieri sicut diuinū
¶ Effigiem duco. quia incantatrices et malefici faciebant duas ymagines
vnam de luto et altam de cera: quas ymagines ducebant ter circa altare.
¶ Numero deus. Assignat causam quare dicit ter: quia deus gaudet nume-
ro ternario vel impare cuiusmodi est ternarius qui est diuinus numerus et
perfectus. habet enim principium medium et finem. sed poete hoc dixerūt de
echate vel luna que habet tres potestates vt dictum est ppter pfectionē di-
cti numeri ternarij. ¶ Recte tribus. Loquitur iterū vxor tullij ad ancillā suā
dicens facias in quolibet colore predicto tres nodos et sic erūt tres nodi: et dī-
cas ego necto vincula amoris et est modus incantandi sortilegarum. ¶ Vin⁹
vt hic. Pōnit aliud mysteriū sacrificiorū paganorū. Pōtius enim dictum est
q̄ fiebant due ymagines: vna de luto et alia de cera: nunc facit orationem de
precando q̄ sicut vnus et idem sol durefacit lutū et liquefacit ceram: ita vn⁹
et idem amor reddat cor istius amatores molle et tenerū: et postq̄ conuersū
fuerit cor amatores in amorem meū possit confirmari et solidari sicut lutum
solidatur a sole. ¶ Sparge molam. Tāgit aliud mysteriū quod fiebat a ma-
leficis antiquorum: q̄ fiebat quoddā pulmentū ex sale et farina quod dice-
batur mola salsa que aspergebatur super sacrificiū et ignē holocausti. ignis
autē ille fiebat ex lauro que est arbor viridis sicut amor: et cum sulphure q̄ ē
vehementer ardens et flāmabile: et intelligit p bitumen quod ghaē ex ful-
mine circa babylonem vbi cadunt multa fulmina. et est quedā terra tenax
ad significandū tenacitatem amoris. ¶ Daphnis me malus. Verba sunt ipi⁹
qui faciebat maleficiū. i. sicut ego vxor amore daphnidis: ita ego propter eū
viam illā laurū. ¶ Talis amor. Loquitur optatiue. i. vtinam daphnis habe-
at talem amorem sicut buccula. i. parua vacca vel iuuenca que est fessa que-
rendo iaurum p nemora et lassā p̄cumbit in riuo frigido et ibi remanet tota
nocte. sic contingat daphnidi amare me ardentē: et ego nolui sibi dare re-
medium p artē magicā nec me sibi iungendo: q̄ istis duobus modis refri-
geratur amor. ¶ Has olim exutas. Dicit q̄ daphnis sibi dimisit quedā ve-
stimenta sua in pignus sui amoris q̄ ip̄avult nunc sepelire in introitu dom⁹
qui est locus sacer et dicatus veste scilicet dee ignis et dicit q̄ ista vestimenta de-
bent sibi daphnidem reddere in virtute artis magicę. et facit prosopopeyā
loquendo ad rem irrōnalem cum dicit terra tibi mado. ¶ Has herbas. Pō-
nit fiduciam in suo opere q̄ herbe sunt collectę in ponto insula vbi sūt opti-
ma venena. ¶ Ip̄e dedit meris. id est ille qui fuit optimus magicus docuit il-
lam. ¶ His ergo. Confirmat per experientiam q̄ ars sua est efficax cum ip̄a
iam mutauit homines in lupos: ipsa etiam vidit q̄ meris pastor magicus re-
uocabat animas a sepulchris et resuscitabat mortuos et transferebat sege-
tes vnus agri in altum agrum. ¶ Fer cineres. Postq̄ laurus et ymagines
predictę sunt redactę in cinerem illa domina precepit ancille sue afferre ci-
neres et proicere eos retro caput suum in riuum fluentem et non respici-
at retro ad significandum q̄ malicia daphnidis sit deleta et nunq̄ rede-
at amplius in suum errorem: nec amplius dimittat vxorem suam vel iu-
bet q̄ non respiciat retro ne videat deos qui sunt in sacrificio. dñi enim

ab hominibus nolunt videri nisi miraculose et supernaturaliter. ¶ Nichil ille deos. i. daphnis dicit deos non curare de istis inferioribus sicut opinantur stoici: nec credit quod carmina possint mutare mentes hominum sed ego probabo sibi contrarium et ipsum reducam ad me. ¶ Aspice corripuit. Loquitur ancilla ad dominam dicens vide quomodo ille cinis sponte sua sine igne inflamat altaria quod dicitur ego retardo ipsum piscere retro me sicut iussisti nescio quid significat quod hylas catulus noster fortiter clamat in limine ubi sunt abscondita vestimenta in terra quando dictum est terra tibi mando. ¶ Credimus. Iste textus reperitur varius quod quidam habent en qui amant. et alij habent an qui amant: et videtur esse melius capiendo an disjunctive provel et est trocheus in secundo pede exametri. nam an qui et prima de amant faciunt trocheum faciendo synalipham non obstante doctrinalis regula. Sedes nulla datur. etc. quod iste liber factus est multo ante alexandrum qui locutus est in usus metricandi modernum et vult ibi dicere ancilla vel poeta sub eius persona quod nescit quid est de illis magicis et de visionibus quod illic sunt sed credit quod ipsi amatores estimant et sonant tales visiones fantasticas in quo notatur quod virgilius purgat se a talibus magicis incarnationibus. ¶ Parcite ab vrbē. i. nolo amplius carminare quod la certa sum quod daphnis venit ab vrbē ad me.

¶ Nona egloga

Ly.

¶ Quid te meri pedes: an quo via ducit? in urbem? ¶ Construe. O meri. i. o pastor quo id est ad quem locum pedes tui ducunt te an quo id est ad quem locum via ducit te an in urbem. ¶ Quot te meri. Hec est nona egloga in qua narrantur calamitates mantue civitatis de qua fuit virgilius quod civitas erat iuxta cremonam civitatem quod cremona fauebat antonio in augustum sed capta fuit ab augusto violenter et dedit eam augustus militibus suis et quod illa possessio non erat satis ampla data est eis mantua quam dure tractauerunt sic quod arrius centurio voluit interficere virgilium volentem defendere agros suos et coactus est virgilius relinquere locum et dimisit procuratorem suum cui ordinavit facere de possessionibus quod melius est et obedire illi tyranno donec fieret aliqua alia bona provisio. Et fingunt hic duo pastores scilicet lycidas et meris procurator virgilium et querit lycidas a meri quovadis vel ad quem locum pedes tui portant te vrbem ne ad urbem.

¶ Lycida vivam peruenimus: advena nostri

Abc.

(Quod nunc veriti sumus) ut possessor agelli

Diceret: hec mea sunt: veteres migrate coloni:

Nunc victi tristes: quoniam fors omnia versat

Istos illi (quod nec bene vertat) mittimus hedos.

¶ Construe. O lycida nos vivam. i. diu viventes peruenimus ad istam miseriam quod. i. quam miseriam nunc veriti sumus id est nunc dubitavimus ut advena possessor id est extraneus possessor nostri agelli. i. agri diceret. i. auderet dicere hec mea sunt et vos coloni. i. habitatores veteres id est antiqui migrate. i.

recedite et nos ergo tristes victi mittimus hos hedos illi aduene. scz ius do
nū hedorū qđ nō bñ vertat. i. pñciat qz fors id est fortuna versat. i. mutat oīa
¶ O lycida viui. Rñdet meris. o lycida vix viximus vsqz ad istā miserā quā
nūq̄ sperauimus scz q̄ extraneus hō auderet dicere: veteres migrate colo
ni ab isto agro qz non est vester sed noster. Et dñ notanter qđ nūq̄ veriti su
mus qz iacula p̄cuisa minus ferunt et leuius ledit q̄cquid p̄uidimus an
te. idco nūc victi tristes portamus hedos et dona illi aduene tyranno quod
bonū non vertat sibi in bonū sed sibi male proficiat: qz fortuna oīa versat: sed
utinam illud vertatur in peius.

Certe equidem audieram qua se subducere colles Ly.

Incipiunt: molliqz iugum demittere cliuo

Vsqz ad aquam: et veteris iam fracta cacumina fagi

Omnia carminibus vestrum seruasse menalcam.

¶ Construe. Equidē. i. certe ego audierā menalcā vestrū seruasse. i. retinuis
se oīa scz p̄dicta carminibus ea parte scz qua colles incipiunt subducere id ē
in cāpos dissolut. et qua mōtes incipiunt demittere. i. deorsū mittere iugū. i. sū
mitatē cliuo molli. i. ascēsu dulci vsqz ad aquā et vsqz ad cacumina. i. sūmitas
tes fagi. i. illi⁹ arboris antiquae. ¶ Certe equidem. Rñdet lycidas et q̄rit quō
pōt hoc fieri qz ego audierā q̄ vester menalcas. i. virg. lius tuebat totā man
tuam et descripsit illā patriā et fines eius et situationē.

Audieras: et fama fuit: sed carmina tantum Abe.

Nostra valent lycida tela inter martia: quantum

Chaonias dicunt aquila veniente columbas.

Quod nisi me quacūqz nouas incidere lites

Ante sinistra caua monuisset ab ilice cornix:

Nec tuus hic meris: nec viueret ipse menalcas.

¶ Construe. Verū est q̄ tu audieras et fama. i. rumor fuit: scz nra carmina tñ
valēt. i. possunt inter tela martia. i. inter facta bellicosa quātū hoīes dicūt co
lūbas. i. illas aues chaonias. i. epyroticas valere ipā aquila. i. aue illa ventē
te: quod nisi cornix. i. illa auis monuisset sinistra ab ilice. i. a quercu caua. i. cō
caua me merim incidere. i. abscindere lites nouas. i. magnas lites s̄ cēturio
nē quacūqz. s. rōne nec tuus meris viueret hīc. i. i mantua nec ip̄e menalcas
viueret hīc. i. in mantua. ¶ Audieras. Rñdet meris bñ potuisti audire et verū
fuit q̄ virgilius erat bñ dilectus ab augusto ppter sua carmīa et erat ei mā
tua recōmēdata p virgillum. sed nūc in furore belli carmīa nichil p̄sūt: sicut
non valet parū auguriū adueniente maiore. nam in chaonia silua grece ī
qua colūbe dāt rñsa et auguria si supueniat aquila tunc cessat auguriū colū
be. ¶ Quod nisi me. i. si ego non p̄uidissem micht ego et menalcas fuisse
mus nunc mortui: s̄ p auguriū cognouimus q̄ nō debebamus resistere ara
rio centurioni. Et ponit modū auguriū qz cornix q̄ est auis garrula et q̄ aliqu
inuat alia aues descēdit a sinistris sup ilicē cōcauā. q̄ fuit nobis auguri
um q̄ armigeri garruli descēderēt sup ilicē. i. sup mantuā patriā fertilē: et qz

descendit a sinistris ideo erat malum signū et arbor cōcaua significabat inco-
las ēē frustratos bonis suis: et q̄ malū est contra auguriū recalitrare: ideo
cognouerūt meris et menalcas q̄ nō debebāt resistere litibus imo recedere
iuxta illud cathonis. Cede locum. rē.

Heu cadit in quēq̄ rīm scelus? hec tua nobis Ly.

Pene simul tecum solatia rapta menalca?

Quis caneret nīmp̄has? quis humum florentibus herbis

Spargeret: aut viridi fontes induceret ymbra?

Uel que sublegi tacitus tibi carmina nuper:

Lum tu ad delicias ferres amaryllida nostras.

Tytire dum redeo (brevis est via) pasce capellas:

Et potum pastas age tytire: et interagendum

Occursare capro (cornu ferit ille) caueto.

¶ Construe. Heu. i. pro i. dolor tantū scelus. i. nephas cadit. i. incidit in quēq̄
heu o menalca tua solacia sunt pene. i. quasi simul tecum. i. cum tēpso rapta
id est excepta a nobis. quis caneret id ē cantaret nymphas. i. carmen bucco-
licum si virgilius fuisset mortuus: et quis spargeret. i. cooperiret humū id ē
terram herbis florentibus: aut quis induceret id ē tegeret fontes ymbra viri-
di: aut quis caneret carmina q̄ ego tacitus sublegi id ē furatus sum tibi nu-
per cum. i. quādo ferres. i. duceres amaryllida id est amīcam nostrā ad deli-
cias nostras. o tytire pasce capellas dum redeo. i. reuertar et via est brevis. et
o tytire age id est duc capellas pastas. i. saturatas potum id est ad potandū:
et interagendum id est dum tu ducis caueto id est caueas occursare id ē ob-
uiare capro id est arrio: q̄ ille arrius ferit id est nocet cornu id est gladio.

¶ Heu cadit. Lycidas admirando cōdolet quomodo pōt esse tyrannus tam
crudelis q̄ interficeret virū tam solēnē sicut erat virgilius qui non finierat
adhuc carmina sua imo fuissent mortua cū eo. ¶ Quis caneret. i. si virgilius
fuisset mortuus quis fecisset buccolica et georgica et agriculturas. ¶ Uel q̄
sublegi. Fingit enim se sustulisse virgilio sua carmina q̄n virgilius ibat ad
amaryllidam id est romam que dicitur amor transponendo litteras. ¶ Tyti-
re. Idic virgilius recommendat suas possessiones suo procuratori qui a virgi-
lius vadit romam et statim redibit q̄ brevis via est et sperabit habere prouī-
sionem et remedium ab augusto cesare contra tyrannū arriū. ¶ Et interagē-
dum. iterum debes agere illud quod sequitur sc̄z occurrere vel obulare ca-
pro scilicet arrio sed caute agendum est et blandiendo et non rigorem faciē-
do quia ille caper cornupetit vel ferit quia percutit de gladio. occursare est
frequentatiū de occurro.

Immo hec que varro necdum perfecta canebat

Clarre tuum nomen (superet modo mantua nobis

adantua ve misere nīmīū vicina cremone)

Cantantes sublimē ferent ad sydera cygni.

¶ **Cōstrue.** imo quis cātasset hec carmina q̄ ip̄e virgili⁹ canebat. i. cōponebat varro. i. illi ducti necdū p̄fecta. i. que nō erant cōpleta: o varre. i. o dux cygni. i. poete cantantes ferent. i. portabunt tuū nomen sublimē. i. nobile ad sydera. mō. i. dūmodo mantua. i. nostra ciuitas superet. i. super sit nobis mantua: nis dico mantua vicina id est p̄p̄inqua nimis cremone. i. illi oppido. ¶ **Imo** hec. Prius dixit lycidas quis caneret nīmp̄has: sic dicit meris q̄s caneret carmē qd̄ ego incepti varo amico meo quod non est adhuc limitatū nec p̄fectū: et intelligit eneydē quā facere p̄posuerat in honorem cesaris. ¶ **Varre** tuū nomen. i. nūc maneat nomē tuū nobis p̄p̄iciū vt tūmō nobis reddat mantua. ¶ **Mantua** ve misere. i. desleo miseriam mantue q̄ nullo mō male fecit cōtra augustū. s̄z patit̄ multa dāna p̄pter vicinratē cremone ciuitatis q̄ tenebat partem antonis. ¶ **Cantantes.** o varre fac reddere mantuā et cygni. i. poete candidi leuabūt nomen tuū vsq̄ ad astra.

Sic tua cygneas fugiant examina taxos:

Ly.

Sic cytiso paste dissentent vbera vacce.

Incipe si quid habes: et me fecere poetam

Pyerides: sunt et michi carmina: me quoq̄ dicunt

Vatem pastores: sed non ego credulus illis.

Nam neq̄ adhuc varro videoz: nec dicere cynna

Digna: sed argutos inter strepere anser olores

¶ **Cōstrue.** o meri incipe cātare si quid habes: et sic. i. eo pacto oro vt tua examina. i. tue apes fugiat taxos cyrneas. i. illas arbores sic dictas. et oro q̄ vacce paste. i. saturate dissentent. i. repleant vbera id ē māmillas lacte. incipe ergo si quid habes et pyerides. i. ille muse me fecerē poetam: et carmina sunt michi id ē apud me habeo carmina et pastores dicūt. i. nomināt me vātē. i. poetam sed ego nō sū credulus illis: q̄ ego non videoz dicere carmina q̄ sunt digna varro. i. illo poeta vel cynna. i. illo poeta: sed ego tanq̄ anser videoz strepere id est strepitū emittere inter olores. i. cygnos argutos. i. sonoros. ¶ **Sic tua.** hic lycidas adiurat merim vt dicat vnū carmen. et est mos loquendi sicut si diceret sic deus te adiuvet. tua. i. exoro q̄ oīa tua p̄sperent et q̄ oēs apes tue fugiant taxos cyrneas id est cyrne regionis sc̄z partis grece vbi sunt multe taxī arbores pestifere apibus. deprecor etiā vt vacce tue post pastū repleant lacte et iō incipe si qd̄ habes. i. dic si scis aliquod carmē quia ego libenter audia: nā etiā ego sū poeta et muse fecerūt me poetam. ¶ **De quoq̄ dicūt.** Loq̄ tur humiliter nec audet se dicere poetā: s̄z solū q̄ pastores reputāt eū talem nec audet dicere q̄ viri sapientes reputauerūt eū vātē virgilius em̄ fuit poeta verecundus sicut dictū est in p̄ncipio huius libi. Sed non. i. non credo pastoribus. nā neq̄. i. varrus fuit magnus poeta iō sibi magis crederem q̄ pastorib⁹. nec videoz eē dignus dicere carmina digna cynna qui fuit altiloquus poeta: s̄z videoz inter strepere. i. discordanter canere vel impfecte sicut anser canit inter olores vel cygnos qui optime cantāt. et dicit argutos olores. i. sonoros sicut prius forte sub arguta.

Id quidem ago: et tacitus lycida mecū ipse voluto Abc.

Si valeam meminisse: neque est ignobile carmen.

Huc ades o galathea: quis est nam ludus in undis?

Hic ver purpureum: varios hic flumina circum

Fundit humus flores: hic candida populus antro

Imminet: et lente texunt umbracula vites.

Huc ades: insani feriant sine littoza fluctus.

¶ Construe. id quidē ago. i. cogito apud me facere aliquod carmē. o lycida ipse tacitus cogitabundus voluto. i. cōsidero mecū si valeam. i. si possim meminisse illorū carminū. et carmē meū nō est ignobile. i. inutile: o galathea. i. o amica huc ades. i. venias quis ludus. i. que delectatio est in undis. i. aquis hic ver. i. ipse purpureū. i. delectabile est apud nos et humus. i. terra fundit. id ē spargit varios flores circū flumina. i. in circuitu fluuiorū. et poplū illa arbor candida imminet antro. i. in fouea et vites lente. i. flexibiles texunt id ē componūt umbracula. o huc ades. i. venias et sine id ē permittite ut fluctus insani. i. maligni feriant. i. tangant littoza. *¶* Id quidē. Loquitur meris: ego etiā cogito apud meipsum aliquod carmen gloriificū in memoriā mei et cesaris si possuz memorari quā tribulationes mūdane impediūt memoriā. *¶* Huc ades. Hūc inuocat galatheā que fuit vna nimpharum quā amauit ciclops et vocauit eā ut dimissis fluctibus veniret ad ipz sup terrā. dicit ergo. O galathea amica mea id est cesar huc ades. i. respice nos mantuanos: quia nō est delectatio in undis sicut in terra vbi sunt flores et flumina et arbores. et umbrōse vites. veni ergo et permittite fluctus furiosos vberare littoza.

Quid que te pura solū sub nocte canentem Ly.

Audieram: numeros memini si verba tenerem.

¶ Construe. o meri quid facis de illis carminibus que ego audieraz hoc dico te canente solū sub nocte pura. i. serena et ego memini numeros id est metra si tenerem. i. si haberem in mente verba. *¶* Quid que. Loquitur lycidas o meri quid facis de illis carminibus que ego audiui te facere tota nocte quia bñ audiui sonū et numerū scizq faciebas versus exámetros sed non potui distincte percipere verba tua. vbi notatur quod metra melius fiunt in tempore sereno et sub silentio.

Daphni quid antiquos signorū suspicis ortus? Abc.

Ecce dyonei processit cesaris astrum.

Astrum quo segetes gauderent frugibus: et quo

Duceret apricis in collibus vua colorem.

Insere daphni piros carpent tua poma nepotes

Omnia fert etas: animū quoque sepe ego longos

Cantando puerum memini me condere soles
Hinc oblita michi tot carmina: vox quoque merum
Jam fugit ipsa: lupi merum videre priores.

Sed tamen ista satis referet tibi sepe menalcas.

¶ Construe sic. O daphni quod id est quare suspicis ortus antiquos signorum id est stellarum ecce astrum id est stella cesaris dyonei id est veneret processit id est ortum est dico astrum quo scilicet astro segetes id est frumenta gauderent id est maturescerent frugibus id est fructibus suis et quo astro vna duceret id est haberet in collibus apicis id est amenis colorem. o daphni insere id est planta puros id est illas arbores nepotes. id est successores carpent tua poma. etas id est tempus fert id est aufert omnia etiam etas aufert animam id est memoriam. ego sepe. id est plerumque memini me puerum. id est cum essem puer condere id est finire longos soles id est magnos dies cantando. et nunc tot carmina sunt oblita michi id est a me et ipsa vox fugit me merum et lupi priores videre id est viderunt merum. tamen menalcas id est ille pastor referet id est cantabit tibi sepe ista carmina que oblitus sum. ¶ Daphni quid. Hic loquitur meris ad daphnidem et querit quare respiciebas stellas. et potest responderi quod respiciebat astrum cesaris dyonci. id est de genere dyones quia fuit filius veneris.

¶ Astrum quo segetes. Hic est anadiplosis quia versus incipit sicut precedens finit et est efflexegesis expositio prioris et est illud astrum quedam stella nova quam vidit augustus quando faciebat ludos funebres patris sui et fuit visus in mense quintili quando segetes et vinee maturescunt et ille mensis sortitur nomen iulij cesaris et in hoc laudatur augustus cesar et post istas laudem postulat ab eo prosperitas in terra mantuanorum non solum pro presentibus sed etiam pro futuris nepotibus cum dicit. Insere daphni puros.

¶ Etas fert etas. id est aufert per prothesim. et est sensus nemo est perpetuus imo nec memoria est perpetua nisi per pulchra gesta et magna beneficia: ideo orat cesarem ut in vita sua faciat aliqua digna memoria post mortem. ¶ Sepe ego Ego virgilius cantavi multis diebus blandiendo cesari sed memoria tribulationis conturbavit sensus meos et oblitus sum carminum que feci et non plus possum cantare quam ille qui efficitur rancus quem prius lupi viderunt. Philosophi enim dicunt quod quando lupus prius videt hominem quam videatur ab illo efficit hominem visum rancum unde tractum est illud. lupus est in fabula quam prius advenit ille de quo fit sermo quia tunc tacemus et efficiamur muti. ¶ Sed tamen ista Locutus est virgilius de seipso sub persona meris: nunc idem facit sub persona menalce. et dicit. o meri ego non possum cantare carmina oblita sed menalcas ea cantabit.

Causando nostros in longum ducis amores.

Ly.

Et nunc omne tibi stratum silet equorum: et omnes

Aspice ventosi ceciderunt murmuris aure

Hinc adeo media est nobis via: namque sepulchrum

Incipit apparere bianoris: hic ubi densas

§

Agricole stringunt frondes: hic meri canamus
Hic hedos depone: tamen veniemus in urbem
Aut si nox pluuiam ne colligat ante veremur:
Cantantes licet vsq; minus via ledet: eamus
Cantantes vt eamus: ego hoc te fasce leuabo.

¶ Construe sic. O meri tu ductis in longum id est differs nostros amores id est nostram voluntatem causando id est allegando et omne equoz. i. mare stratum id est tranquillum silet id est iacet tibi et aspice oēs aure. i. vērī murmuris. i. tumultus ventosi ceciderunt hinc. i. ab isto loco media via est nobis et le pulcrū bianoris. i. conditoris mantue incipit apparere id est videri a nobis et o meri canamus hic vbi. i. postq; agricolae stringunt. i. cōcutiunt frondes dēsas. i. folia magna et o meri depone hic hedos tñ nos veniemus in urbē. i. ad mantuam aut si veremur. i. ante timemus ne nox colligat. i. habeat pluuiam id ē ymbre vsq; eamus cantantes. i. leti licet. i. honestū est qz via. i. iter minus ledet et vt eamus. i. si eam⁹ cantantes ego leuabo. i. alleutabo te hoc fasce. i. onere hedozū. **¶ Causando.** Loquitur lycidas ad merim dicena tu occupas tps causando et allegando et differs amores nros. i. illud qd desidero audire scz carmina et nūc tps est acceptabile ad cārādū qz mare est placarum qd ē signū serenitatis in quo sīgt spem salutis et recuperandi agros mātuānos et veni cessauerunt et brevis est via vsq; ad mantuam. i. tribulatio finitur ī breui. **¶ Rāq; sepulchrū.** Probat qd brevis est via. ac si diceret ego iam video campanilla ciuitatis et sepulchrū bianoris fūdatōis mantue sup cui⁹ tumulū erat structa alta pinus. **¶ Hic vbi densas.** Dicit hic est locus frondosus et delectabilis ad cantandum: ideo o meri depone hedos tuos et quiescamus **¶ Veniemus in urbem.** i. non obstante carmine habemus satis tps vt veniamus de die in urbē. **¶ Aut si.** i. si timeas noctem q adducit pluuiam vadamus semp cantando sic erit via brevis et ego porabo onus tuum.

Desine plura puer: et quod nūc instat agamus. **AHe.**

Carminum melius cum venerit ipse canemus.

¶ Construe. O puer desine. i. cessa plura querere et agamus illud quod nūc instat. i. quod est necessarium nos canemus carmina tum meli⁹. i. multo meliora cū tpe. i. cesar venerit. **¶ Desine plura.** loquitur meris ad lycidaz dicēs qd non est tps cantādī donec venerit cesar qui est impeditus in bello attico.

¶ Finis egloge none.

Extremū hūc arethusa mīchi concede laborem:
Pauca meo gallo: sed que legat ipsa licozis
Carmina sunt dicēda: neget qd carmina gallo?
Sic tibi cum fluctus subterlabere sicanos:

4
Doris amara suam non intermisceat undam
Incipe sollicitos galli dicamus amores.
Dum tenera artondent sine virgula capelle:
Non caninus surdis: respondent omnia silue.
Que nemora: aut qui vos saltus habuere puelle
Hayades: indigno cum gallus amore periret?
Nam neq; parnassi vobis iuga: nam neq; pindi
Ulla moram fecere: neq; aonie aganippe:
Illum etiam lauri: etiam fleuere mirice.
Punifer illum etiam sola sub rupe iacentem
Menalus: et gelidi fleuerunt saxa licei.
Stant et oues circum: nostri nec penitet illas:
Recte peniteat pecoris diuine poeta.
Et formosus ouis ad flumina pauit adonis.
Venit et opilio: tardi venere subulci.
Quidus hyberna venit de glande menalcas.
Omnes vnde amor iste rogant: tibi venit apollo
Salte quid insanis: inquit: tua cura licozis
Perq; niues alium perq; horrida castra secuta est
Venit et agresti capitis siluanus honore
Florentes ferulas et grandia lilia cassans
Pan deus archadie venit quem vidimus ipsi
Sanguineis ebuli baccis myrtoq; rubentem
Et quis erit modus: inquit: amor non talia curat
Nec lachrymis crudelis amor: nec gramina riuis:
Nec cityso saturantur apes: nec fronde capelle.
Tristis at ille tamen cantabitis archades inquit
Montibus hec vestris soli cantare periti

Archades: o michi tum q̃ molliter ossa quiescent
Vestra meos olim si fistula dicat amores:
Atq; vtinam ex vobis vnus vestricq; fuisset:
Aut custos gregis: aut mature vinitor vne:
Lerte siue michi phyllis: siue esset amyntas:
Seu quicūq; furoz. quid tum si fuscus amyntas:
Et nigre viole sunt et vaccinia nigra
Abecum inter salices lenta sub vite iaceret.
Serta michi phyllis legeret: cantaret amyntas:
Ihic gelidi fontes: hic mollia prata licozi:
Ihic nemus: hic ipso tecum consumerer euo.
Hunc insanus amor duris me martis in armis
Tela intermedia: atq; aduersos detinet hostes
Tu procul a patria: nec sit michi credere tantum
Alpinae ab dura niues: et frigora rheni.
Abde sine sola vides. ah tene frigora ledant.
Ab tibi ne teneras glacies secet aspera plantas.
Ibo: et calchidico que sunt michi condita versu
Carmina: pastoris siculi modulabor auena.
Certum est in siluis inter spelea ferarum
Aballe pati: tenerisq; meos incidere amores
Arboribus: crescent ille: crescetis amores.
Interea mixtis lustrabo menala nymphis.
Aut acres venabor apros: non me vlla vetabunt
Frigora parthenos canibus circundare saltus.
Iam michi per rupes videoz lucosq; sonantes
Prelibet partho torquere sydonia cornu
Spicula: tanq; hec sint nostri medicina furois.

Aut deus ille malis hominum mitescere discat.
 Nam neq; amadriades rursus nec carmina nobis
 Ipsa placent: ipse rursus concedite silue.
 Non illum nostri possunt mutare labores.
 Nec si frigoribus medijs ebzumq; bibamus
 Scythouiasq; niues hyemis subeamus aquose.
 Nec si cum moriens alta liber aret in vlmō
 Ethiopum versemus oues sub sydere cancri
 Omnia vincit amor: et nos cedamus amori
 Hec sat erit diue vestrum cecinisse poetam:
 Dum sedet et gracili fiscellam texit hibisco.
 Pyerides vos hec facietis maxima gallo:
 Gallo cuius amor tantum michi crescit in horas
 Quantum vere nouo viridi se subijcit alnus.
 Surgamus: solet esse grauis cantantibus ymbra
 Juniperi grauis ymbra: nocent et frugibus ymbre
 Ite domum sature venit hesperus ite capelle.

Construe. O arethusa. i. o musa concede michi hunc laborem extremum
 quia pauca carmina sunt dicenda. i. canenda meo gallo. i. amico meo s; car-
 mina que ipsa lycoris. i. amica ipsius galli leget quis neget carmina gallo. i.
 in honorem galli facta et sic. i. sicut me iuuabis bonus mater aquarum se ad-
 iuuat qñ labere. i. laboris subter fluctus sycanos. i. subter mare siciliencie et
 bonus. i. mater aquarum amara. i. salsa non intermisceat vndam suam. i. mas-
 re falsum tibi. o arethusa incipe mecum et dicamus. i. canamus amores sole-
 licitos id est anxios galli. i. illi? poete dñ capelle sine. i. habentes nares presa-
 sas attondent. i. mordent virgulta tenera. i. frutices teneras et non canimus
 id est cantamus surdis. i. non audientibus silue respondent. i. cantabunt nos-
 bis oia. o puella nayades que nemora aut quis salus. i. campi habuere id est
 tenere vos cū gallus periret id est moreret indigno amore nā neq; iuga. i.
 sūmitates parnassi. i. illius montis et pundi. i. alterius montis non fecere. i. nō
 fecerunt vobis vllam moram id est aliquā tardationē nec aganipe aonte. i. il-
 le fons boetie nō fecit vobis moram et lauri. i. illic arbores et mirice. i. alie ar-
 bores fleuerūt illū gallū et menalus. i. mons pinifer. i. ferēs pinū fleuit illum
 tacentem. i. quiescentem sub sola rupe. i. de deserto scopulo et saxa. i. lapides li-
 cei. i. montis archadie gelidi. i. frigidi fleuerūt illū et oues stant. i. sūt circum
 illum gallum nec penitet illas id est oues nostri; o poeta diuine id ē o virgili

nec peniteat te virgillum pecoris. i. scribere bucolica et adonis. i. ille pastor
formosus. i. pulcher pavit. i. nutrit oues ad flumina et opilio. i. ductor boſ
venit et subulci id est custodes porcorū tardi. i. stulti venire et menalcas vi
dus id est pinguis de glande hiberna id est hyemali venit et omnes rogant
id est interrogant unde ille amor. processit et apollo id est ille deus venit tibi
id est ad te. et ipse apollo inquit id est dixit o galle quid infans lycons. i. ama
ſſa tua crās tua cura. i. tuus amor secuta est alium scz marcum anthoniū p
niues id est tempore frigido et per castra horrida id est aspera et siluan⁹ id
est ille deus venit cassans lilia grandia. pan deus archadie venit id ē accessit
quem id est pana ipsi id est nos vidimus rubentem. i. rubicundum baccis lā
guineis. i. fructibus talem colorem habentibus ebullit illi⁹ herbe: et ipse pan
id est dixit quis modus erit amor amor non curat talia et amor non saturat
lachrymis id est gemitibus nec gramina id est herbe saturantur riuis id est
aquis. nec apes saturantur cythso id est illo flore: nec capelle saturantur frō
de id est folijs: tamen ille scilicet gallus tristis id ē mestus inquit: o archa
des vos pastores cantabitis vos inq⁹ archades pastores qui estis soli periti
id est docti cantare hec carmina in vestris montibus o. i. opto q⁹ molliter of
ſa quiescent. i. q⁹rum molliter ego cubabo tum. i. tunc si fistula vestra dicat. i.
canat olim. i. in futurum meos amores. i. meas voluptates atq⁹ utinā ego
gallus fuisset vnus ex vobis pastoribus aut custos vestri gregis aut vini
tor. i. collector vne mature. Certe siue phyllis. i. amica mea siue amyntas. i. il
le puer eēt michi siue quicūq⁹ furor. i. amor faceret. i. quiesceret meū iter sa
lices. i. illas arbores sub vite. i. vinea lēta. i. flexibili qd tū si amyntas fuscus
id ē niger et violē. i. flores nigre sunt. et vaccinia. i. illi flores sunt nigra phyl
lis. i. amica mea legeret. i. colligeret ferta. i. coronas michi et amyntas canta
ret. o lycori fontes gelidi. i. frigidi sunt hic. i. in hoc loco et prata mollia. i. dul
cia sunt hic et nemus est hic. et ego cōsumerer euo. i. tecū cōsumerē etatem
meā nūc amor infans. i. magnus maris. i. dei belli duri. i. crudelis detinet
. i. moratur me gallū in armis. i. in p⁹liis inter tela media. i. in medio belloꝝ
et etiam detinet inter hostes. i. inimicos aduersos. i. ſ⁹rios. o lycori tu es pro
cul a patria. i. a roma nec ſit michi credere tantū. i. utinā nō possem credere
q⁹ illud eſſet verū. ah interfecto dolentis dura. i. crudelis vides niues alpi
nas et vides frigora rheni. i. illius fluij et tu sola sine me vides et ego me
tuo talia ne frigora ledant te: et ne glacies aspera secet. i. ſcindat tibi plantas
molles. i. pedes teneros et ego modulabor id est canā carmina pastore ſcull
id ē theocriti auena. i. ſtilo tenui q⁹ carmina ſūt michi condita. i. cōposita ver
ſu. i. metro calchidico q⁹ vſus est euphorio certū eſt. i. decretū eſt me malle pa
ti. i. velle magis tolerare in ſiluis. i. in nemoribus inter ſpelea. i. cubacula fe
rarum. i. beſtiarū et cerū eſt michi id ē magis volo icidere. i. inſculpere me
os amores. i. carmina de amoribus facta arboribus. i. corticibus arborum te
neris id est recentibus et ille arbores crescent id ē ſurgent et vos amores cre
ſcetis et interea ego luſtrabo. i. circūdabo menala id est illū montē cū nym
phis mixtis cōcomitantibus aut ego venabor id est agirabo apros acres id ē
feroces et nō vlla frigora verabunt id ē prohibebunt me circūdare ſalt⁹ par
thenios id ē ſiluas archadicas cum canibus et ego videoz michi ire per ru
pes. i. p⁹ ſaxa et p⁹ lucos ſonantes. i. p⁹ nemora resonantia: q⁹ liber. i. placet mi
chi torquere. i. emittere ſpicula ſydonta. i. tela cretenſia cornu partho. i. arcu
quo viebantur parthi et hec ſpicula ſint medicina noſtri furoris. aut ille de⁹

Id est ipse amor discat mitescere. i. mitem esse malis hominibus id est sollicitudinibus hominum. Jam neque amadriades. i. de floribus nec carmina ipsa placent nobis et ipse silue id est vos nemora rursus. i. iterum concedite. i. recedite a me: nec nostri labores possunt mutare. i. variare illum amorem etiam si bibamus hebrum. i. illum fluvium frigidum medius. i. in medio hyemis siue subeamus. i. subintremus nives scythonas. i. illius montis thracie hyemis aquose plene aquis nec si versemus id est pascamus oves ethiopum sub sydere cancri. i. illius signi cum. i. quando liber. i. cortex moriens. i. deficiens aret. i. desiccatur in ulmo alba. amor vincit omnia et nos cedimus. i. demus locum amori. o diue. i. muse sat erit. i. sufficit vobis vestrum poetam. i. virgilium cecinisse hec carmina bucolica dum sedet. i. quiescit et terit. i. componit fuscillam. i. illud instrumentum hibisco. i. illa herba gracilis id est fragilis. o pyrides muse vos facietis hec carmina maxima gallo cuius amor tantum crescit michi virgilio in horas. i. singulis horis quod fructus alnus. i. illa arbor viridis se subicit. i. surgit nouo vere. i. quando novum ver incipit venire. Surgamus. i. nos pastores recedamus quod umbra solet esse gravis id est molesta cantantibus et umbra iuniperi est gravis et umbra nocet frugibus. i. segetibus. o vos capelle ite satiare. i. satiate domum quod hesperus. i. illa stella venit. i. appropinquat et iterum ite. ¶ **Extremum.** Hec est decima egloga cui preponitur talis titulus conquestio de agris cum gallo cornelio. ubi sciendum est quod hic tangitur de amore imensurato galli cornelii ad lycoriam meretricem per quem amorem excessivum potest etiam intelligi amor excessivus virgilii ad agros mantuanos et capie hic lycoris una meretrix per alia scilicet per citheridem. Unde iste gallus fuit primus prefectus egypti et in principio fuit multum carus cesari sed postea fuit suspectus de falsa conspiratione contra augustum et ideo tandem occisus est. Iste gallus fuit magnus poeta qui transtulit euphorionem de greco in sermonem latinum sed impatienter amavit cytheridem meretricem que ipso spreto secuta est anthonium eundem ad galliam unde multum doluit gallus et ipsum solatur virgilius: quod ipsum quod plurimum diligebat intantum quod quartus liber georgicorum a medio usque ad finem factus est in honorem eius. Sed iubete cesare virgilius mutavit laudes suas in fabulas de aristico. Ista tamen egloga remansit integra quod si bene aspiciatur magis vituperat gallum quam laudet propter amorem superfluum. vituperat etiam anthonium qui contra statutum romanum tenuit in castris suis meretricem illam. Exercitus enim dicebatur castrum et eius milites dicebantur castrenses a castitate quam debebant observare nec erat licitum ducere mulieres in arma. orat ergo virgilius musam scilicet arethusam et petit auxilium theocriti qui fuit siculus. Iuxta illud carthonis: auxilium a notis. etc. ¶ **¶** An arethusa fuit nympha mutata in fontem qui sub mare defluit in alpheum fluvium elide insule grece vel secundum alios fuit econtra scilicet quod ille fons defluit ab alpheo. et est penultima longa in hoc nomine arethusa sicut creusa: quia secundum rationem latinam ita res se habet sed secundum grecos corripitur ut dicit serenus. dicit ergo virgilius o arethusa musa da michi potestatem faciendi hunc extremum laborem. i. ultimam eglogam non quod carmen sit poetice laboriosum: sed quia nymphe sunt caste ideo facere carmen de superfluo amore meretricis videtur eis contra suam naturam laboriosum ideo non rogat ab illa nymphea nisi pauca carmina cum dicit pauca meo gallo amico meo que carmina nolo legi a lycori. i. a cytheride que nunc est communis sicut olim fuit lycoris: quis neget carmina gallo qui libenter dedit alijs carmina quod fuit poeta sicut dictum est. ¶ Sic tibi cum fluctus. Hic verecunde coniurat illas

nympnam arethufam dicens. o arethufa sic velis me adiuuare sicut est pro
picia dorys mater aquarū et est femī gūis p dea: s; p. fluuio est masculini ge
neris: illa em̄ dorys te adiuuat qñ laberis: et defluis subter mare siciliēse ve
niēdo de elide in siciliam vt dictū est. qz dorys mater aquarum nō pmittit ma
re falsum pntesceri tibi. ¶ Incipe. I. o arethufa incipe mech et dicamus amo
res curiosos et impatientes galli. ¶ Dū tenera. i. qdū capre nre pascuntur
virgulta tenera: vocat aut capras simas: qz habēt nares depressas. ¶ Hō ca
nitinus surdis. i. nō debes dimittere carmē ppter defectum audientū: qz sil
ue audient illud. quod pbatur qz respondent ad oīa carmina nra p sonū qui
dicitur echo qui est vox reflexa. ¶ Que nemora. hic loquitur tanq̄ stupefa
ctus de hoc qz tantus poeta sicut erat gallus impatienter amauit quia muse
poetice que amant castitatē debuerūt preseruasse suū vatē ab imersione in
amorē supflūū t̄so fingens illas abesse gallo dicit vbi erant tūc qñ gallus tā
tus poeta submersus est in amorem illū: et dicit nayades captendo vnā spe
ciem p alia qz oreades sunt dee montū: et nayades sunt dee fontū. ¶ Indī
gno amore. i. iniurio vel indigno tali viro. Nam neqz parnass. i. vbi eratis tūc
qz non eratis in mōte parnaso thessalie neqz in mōte pindo thracie nec vos
detinebant alij montes thracie scz sonie aganippe. ¶ Illum etiam lauri. i.
quomodo dimissis cū perire quem desent arbores silue pecora et pastores
magni et parui et montes archadie. i. lyceus. rē. ¶ Stant et oues. i. oues etiā
circundant gallū plangentes cū nec illud est sibi verecundia. i. fuisse pastore
outum vel fecisse carmina bucolica. qz etiam ego virgilius non verecūdor
silia fecisse. ergo galle o diuine poeta non te debet penitere. ¶ Et formosus.
Arguit a fortiori qz adonis amastus veneris pulcherrimus pastor seruauit
oues iuxta flumina et fecit bucolica carmina. ¶ Venit et opilio. i. pastor ouū
um circūdedit gallū plangendo ipm. et subulci. i. pastores porcorū. et dicit su
bulcos cētardos qz porci tarde vadunt ad campos. ¶ Auidus. i. plenus hu
more sicut vua humore plena dī vuida. et sic menalcas pastor rusticus venit
ad siluas hibernas vbi sunt plenius glandes. ¶ Omnes vnde amor. oēs illi
pastores interrogabant gallum vnde venit sibi iste amor impatiens: et nedū
venerunt ad eum pastores: sed etiā quidam dī qui fuerūt amatores: venit
enim apollo dicens. galle quid infantis: qā lycoris que est tua cura: tuus a
mor sequitur alium in gallia et sic fatue agit eam diligendo: quia ipa non te
diligit. ¶ Et per horrida castra. hoc dicit in detestatione anthoni. apollo fu
it amator dānes: pan deus archadie amauit syringā: et siluanus deus nemo
rum amauit cupressum: ideo venerunt ad consolandum gallum amatorem
Siluanus vero venit sine via per frutices quassans sub pedibus ferulas et
luteola. et est ferula arbutū cuius succus vocatur capila. Pan etiam venit
cum illis dīs. ¶ Sanguineis. i. habebat faciem tinctam rubeo colore sicut
pelicerij et bursarij tingunt pelles suas ex baccis ebulorū gallice hyebles.
Et cā quare pan sic describit et pigre dicta fuit pus cū dicebat: pan pm? cala
mos. rē. Pan igitur interrogat quis erit finis ipius amoris vel quō sanabē
tur ipē amās: qz cupido deus amoris nō pōt satiari fletibus sicut nec prata
riuulis nec apes cytiso nec amor curat carmina vel incantatiōes. ¶ Tristis. i.
gallus tristis rēdit ad pana deū archadie dicens: Quis amor non curet carmē
na: tñ ego volo qz vos dī archadie vel poete optimi per antonomasiam solē
cantare periti canatis carmina de amore meo et tunc me mortuo dulcius
quiescent ossa mea. ¶ Etqz vti nam. Hunc detestatur morari in vrbibus et

extollit vitam pastorem dicens quid prodest michi habitare in vrbibus ubi
sunt pulchre: sed fallaces meretrices: sed si fuisset pastor sicut vos habuissem
lycorin castam coniugem meam et amyntham filium qui cantasset michi
carmina leta et vxor mea fecisset sertum violaceum. ah vrinam fuisse agricola
mecum inter salices iacisset coniux mea. ¶ Hic gelidi fontes. Loquitur
ad lycorin quasi diceret quid queris in gallia quia hic in ytaliam sunt gelidi
fontes et prata virentia et silue vmbrose ubi vixissem tecum perpetuo. ¶ Hic
infans amor. Ab isto loco vsque ad finem describitur amor et nunc sibi placet
quod statim displicet et econuerso. dicit ergo nunc apparet sibi quod sua amica
est in periculis inter tela armatorum in exercitu anthoni procul a patria yta-
lia sed in gallia. nec sit michi credere tantum. id est vrinam esset sola visio yma-
ginaria et non esset periculi exntia realia. i. quod ipsa appareret esse in gallia. et
quod veraciter non existeret ibi. non tamen est ita immo re vera tu es ibi et po-
nit interiectionem metuentis ah vel a. quasi diceret timeo ne ledas pedem iussu
ad lapidem durum sicut blandiuntur fatui amatores pellicibus suis et plus pro-
curant eis quam sibi ipsis. ergo ne nives alpine te ledant nultum timeo. et dicunt
altque ab alpiibus. i. montane. ¶ Et frigora rheni. Rhenus est fluuius gallie
belgice. ¶ Ibo et calchidico. Calchis est insula in cuboea regione de qua fuit
euforion cuius librum transulit gallus in latinum ut dictum est et ipsum me-
trificauit secundum stilum theocriti poete siciliensis: dicit ergo quod ipse dicet car-
mina pastoris sicut que sunt condita versus calchidico et cantabit illa stipu-
la auene quod est contra illud quod nuper dixerat scilicet amor non carmina
curat. ¶ Certum est in siluis. Hic mutat propositum et dicit quod non placet si-
bi cantare. immo placet sibi ire ad siluas vel spelea ferarum id est ad cauerna-
nas: et est spelea nomen grecum actus pluralis aptote forme. et in illis siluis
scriberet amores suos in arboribus scilicet in corticibus earum ubi crescunt
amores sicut arbores. ¶ Interea mixtus. Hunc habet aliud propositum. quod
cantaturus cum nymphis circudabit menala montes archadie. ¶ Aut acres
id est vel venabitur apros et non timebit aliqua frigora ducens canes per sil-
uas parthenias. ¶ Parthenus est mons archadie ubi virgines solebant ve-
uari. ¶ Nam michi per rupes. id est videtur michi quod sum ibi et torqueam sa-
gittas sidonias: quia in sidone ciuitate sunt optime sagitte et iacula. et inde
dicta est sidonia dido et in parthia sunt boni arcus cornet. ¶ Tanquam hec. id est
acti ista essent remedia sui amoris et forte deus amoris miserebitur eius con-
tra illud quod prius dixerat nec lachrymis crudelis amor. ¶ Nam neque amas-
driades. mutat iam propositum quia non amplius placent sibi nymphe nec
amadriades que sunt dee florum quasi amantes dias id est flores. nascuntur
enim cum floribus et occidunt cum ipsis. Sed driades habitant inter arbores
et sunt dee arborum: ideo dicit eis recedite quia non curo amplius de vobis.
¶ Non illum. mutat propositum quod dixerat tanquam hec nostri. id est. quia non
amplius sperat salutem vel remedium imo si biberet hebrum fluuium thracie fra-
gidissimum vel nives cythontas in hyeme non posset refrigerari: et est cython
mons thracie niuosus. ¶ Nec si moriens. i. sicut non potest sedari sitis in ethio-
pia calidissima in insulis sub sydere cancri quando liber id est cortex medi-
camentis aret id est moritur in vltimo. ¶ Omnia vincit amor. Hic reddit se victum
ab amore. ¶ Nec sat erit. Loquitur virgilius ad nymphas dicens. sufficiat vo-
bis istud carmen de gallo nostro quando poeta scilicet virgilius facit fisco-
lam vas de virgine ad faciendum caseum. et est hibiscus arbutum flexibile

sicut ulburnus: ubi virgilius notat se fecisse buccolica sub silo humili facie
do humile negotium. ¶ Pierides, iterum loquitur ad nymphas de mon-
te pireo dicēs quia ista carmina sint parua vos muse per gratiam vestram pu-
blicabitur ista per omnes vires amore galli. ¶ Gallo cuius amor. Hic latenter di-
cit virgilius se amasse gallū sed non audebat ostendere amorem timore cesa-
ris augusti qui oderat eum. Sicut igitur in vere parua arbor crescit sub um-
bra magne arboris: sic latebat amor virgilij ad gallum sub cesare. ¶ Surga-
mus. Hic ponit finem sui libri dicēs: dimittamus buccolica quia umbra lun-
gi perit solet pastoribus nocere. i. amor galli posset michi nocere sicut umbra no-
cet frugibus. ¶ Ite domum sature. singu sicut pastor quod pecora sunt satura
et iam apparet hesperus stella vespertina: ideo tempus est recedendi. Cele-
ra videantur supra textum.

¶ Ad iuvenes huius Baroniani
operis commendario.

Hunc licet ipse Maro gracili moduletur auena:
Et pecus et siluas/prataque leta sonent:
Dic tamen altisona tandem resonante camena
Troiam cum danatis/arma virumque canet.
Sed quāvis arma strepant rabido comitata furore:
Plus pecus/et silue/prataque leta placent.
Ingratus ne sis iuuenis: quin pectore toto
Actori grates/qui tibi pressit, agas.

